

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Н.В. Савінова
М.І. Берегова
Д.М. Борулько

Навчально-методичний посібник

Інформаційні технології
та технічні засоби корекційного навчання

Миколаїв 2019

УДК

ББК
С

Рецензенти:

Пахомова Н.Г. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленко

Бажмін В.Б. – кандидат педагогічних наук, методист Методичного відділу Навчально-методичної служби Державної реабілітаційної установи «Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Мрія»

Савінова Н. В., Берегова М. І., Борулько Д.М. Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання. Навчально-методичний посібник / Н. В. Савінова, М. І. Берегова, Д.М. Борулько. – Миколаїв, 2019. – 173 с.

Навчально-методичний посібник висвітлює питання змісту, основних завдань, а також організації, проведення практичних, лабораторних занять, завдань для самостійної роботи студентів спеціальності «Спеціальна освіта (логопедія)» з курсу «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання».

Посібник адресований викладачам, логопедам, фахівцям у галузі спеціальної освіти, студентам, магістрантам спеціальності «Спеціальна освіта (логопедія)».

ISBN

УДК
ББК

Рекомендовано вченою радою
Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського
(протокол № 16 від 23.04.2019 р.

ISBN

Зміст

Передмова.....	4
Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності.....	6
Навчальна програма дисципліни.....	9
Робоча програма навчальної дисципліни.....	14
Засоби діагностики навчальних досягнень студентів.....	24
Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання.....	47
Конспект лекцій з дисципліни.....	48
Комплекс контрольних робіт.....	52
Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять.....	61
Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети.....	72
Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.....	73
Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання.....	82
Інші матеріали.....	86
Глосарій.....	171

ПЕРЕДМОВА

Сучасне суспільство характеризується глобальним процесом інформатизації, стрімким переходом на новий етап розвитку – інформаційне суспільство. У зв'язку з цим, серед основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні визначено забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у формуванні всебічно розвиненої особистості.

Еволюція сучасної освіти, інформатизація навчання, масова комп'ютеризація закладів освіти, постійна модернізація комп'ютерної техніки, розвиток комп'ютерних мереж, розширення персональної комп'ютеризації суспільства, збільшення обсягу програмних продуктів, розрахованих на застосування в навчальному процесі – умови, які створюють нове інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище. Воно постійно і все більш агресивно збільшує мотивацію студентів до споживання контенту, що циркулює в ньому, створюючи нову дидактичну модель – трисуб'єктні відносини, які включають трьох повноправних суб'єктів навчання – студента, викладача та середовища.

Реалізація сучасної освітньої парадигми значною мірою залежить від педагогічних працівників. Сьогодні педагогічні працівники перестали бути основним джерелом знань для учнів, які отримують значний обсяг інформації в інформаційно-комунікаційному середовищі, створеному телебаченням, відеофільмами, комп'ютерними програмами й іграми, Інтернет, різноманітною навчальною й науково-популярною літературою тощо. Це вимагає від сучасної вищої професійної освіти підготовки спеціалістів, здатних орієнтуватися у численних змінних потоках інформації, критично ставитись до неї, мати змогу створювати, обробляти та передавати необхідну інформацію, постійно самовдосконалюватись в особистісному та професійному плані до вимог розвитку суспільства. Розв'язанням даної проблеми є професійна підготовка

майбутнього вчителя в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі, формування інформатичних компетентностей.

Курс «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» створений для забезпечення організаційно-педагогічних умов формування інформатичних компетентностей майбутніх спеціальних педагогів.

Складовими структури курсу є інформаційна, практична частини, контроль, оцінювання. Інформаційна частина має на меті надання необхідної науково-методичної інформації студентам для узагальнення та систематизації знання загально-педагогічних дисциплін та фахових методик. Інформаційна частина налічує напрями професійної діяльності логопеда, а також алгоритми організації та проведення відповідних занять, виховних заходів, інформацію про санітарно-гігієнічні вимоги щодо роботи молодшого школяра з комп'ютерною технікою відповідно до них; містить загальні методичні рекомендації до використання ІКТ майбутнім спеціальним педагогом.

Практична частина має на меті формування умінь і навичок майбутніх логопедів користування комп'ютерною технікою та інформаційними ресурсами, раціонального їх застосування в майбутній професійній діяльності. Практична частина містить завдання для самостійної.

Навчальний матеріал курсу відповідає принципам диференціації та індивідуалізації, адже студент відповідно до свого рівня успішності та індивідуальних особливостей має додатковий методичний матеріал (структура уроку з певного навчального предмету), інформацію про використання комп'ютерних програм (для студентів з різним досвідом та рівнем користування комп'ютером).

Перевірка успішності студентів здійснюється за допомогою електронного тестування, обмеженого за часом, де завдання мають різний ступінь складності, а тести відкриті і закриті форми.

Витяги з ОКХ, ОПШ спеціальності

Компетенція	Шифр
Професійні компетенції	КЗП
базові уявлення про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами корекційної освіти; розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг;	КЗП-1
володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації порушень психофізичного розвитку;	КЗП-2
сучасні уявлення про принципи організації, навчально-методичного забезпечення, та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;	КЗП-3
здатність застосовувати основні теоретичні та практичні методи аналізу та оцінки стану психофізичного розвитку осіб, які потребують корекційних освітніх послуг;	КЗП-4
сучасні уявлення про принципи державної політики у сфері корекційної освіти, завдання, напрями, зміст, методи, засоби, форми корекційної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку, про шляхи вирішення актуальних проблем корекційної освіти;	КЗП-5
здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні, технології у роботі з особами, які мають порушення психофізичного розвитку в умовах закладів, служб, організацій, установ сфери освіти, охорони здоров'я, соціального захисту;	КЗП-6
базові уявлення про основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку; розуміння ролі особистості корекційного педагога у роботі з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;	КЗП-7
уявлення про основи корекційної освіти;	КЗП-8
уявлення про зміст корекційної роботи з різними групами осіб з порушеннями психофізичного розвитку та диференційованими методами корекційно-компенсаторної, реабілітаційної, розвивальної, попереджувальної роботи з ними;	КЗП-9
базові уявлення про основи правової, фінансової, медичної, реабілітаційної, соціально-побутової, психолого-педагогічної підтримки осіб з порушеннями психофізичного розвитку, принципи комплексного підходу до вирішення їхніх проблем;	КЗП-10
уявлення про основи охорони здоров'я та формування здорового способу життя людини;	КЗП-11
уявлення про досвід корекційної освіти в Україні та інших державах світу;	КЗП-12
знання принципів деонтології, здатність застосовувати їх на практиці,	КЗП-13

усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків в сфері професійної діяльності;	
володіння сучасними уявленнями про принципи моніторингу оцінки стану та якості корекційної освіти;	КЗП–14
здатність планувати й реалізовувати корекційні освітні заходи;	КЗП–15
знання правових основ роботи і законодавства України в галузі корекційної освіти;	КЗП–16
здатність організувати роботу відповідно до вимог охорони праці;	КЗП–17
здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді	КЗП–18
уміння вести ділову дискусію	КЗП–19
Спеціалізовано-професійні	КСП
здатність використовувати професійно-профільовані знання під час взаємодії з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.	КПС–1
здатність використовувати професійно-профільовані знання для виявлення осіб з порушеннями психофізичного розвитку та відбору їх у заклади корекційної освіти;	КПС–2
здатність використовувати професійно-профільовані знання у діагностичному обстеженні осіб з порушеннями психофізичного розвитку;	КПС–3
здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень психофізичного розвитку;	КПС–4
здатність використовувати професійно-профільовані знання при визначенні рівня психофізичного розвитку осіб, що потребують корекційної освіти; прогнозуванні їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах;	КПС–5
здатність використовувати професійно-профільовані знання у запровадженні до спільної діяльності недержавних (зокрема батьківських організацій та організацій інвалідів) для вирішення питань корекційної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку;	КПС–6
здатність використовувати професійно-профільовані знання при здійсненні інформаційної роботи серед населення, стосовно питань корекційної освіти;	КПС–7
здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні відповідності корекційної освіти стандартам корекційної освіти особам з порушеннями психофізичного розвитку;	КПС–8
здатність організувати та здійснювати навчальну, корекційну, розвивальну та виховну роботу з особами, які мають порушення психофізичного розвитку з урахуванням структури порушення, вікових та індивідуальних	КПС–9

особливостей осіб, вимог освітніх стандартів, програм навчання та виховання;	
здатність застосовувати професійно-профільовані знання з освітнього менеджменту в управлінській діяльності	КПС–10
професійно профільовані знання й уміння в галузі теоретичних основ інформатики й практичного використання комп'ютерних технологій	КПС–11
здатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності	КПС–12

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра спеціальної освіти

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ТА ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

I (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія
Факультет педагогіки та психології

Миколаїв

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки 016 Спеціальна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес використання у корекційно-розвивальному процесі корекційних та технічних засобів корекційного навчання.

Міждисциплінарні зв'язки: логопедія, спеціальна педагогіка, інформатика, математика, загальна педагогіка, вступ до спеціальності, фізіологія і гігієна.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» є: ознайомити студентів з основними поняттями визначеної предметної галузі та споріднених дисциплін, усвідомити основні принципи використання ІКТ та засобів корекційного навчання у корекційно-виховному процесі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» є:

- розкрити взаємозв'язок дидактичних, психолого-педагогічних і методичних основ, педагогічних технологій та функціональних можливостей сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій;
- навчити студентів використовувати ТЗН в професійній діяльності;
- ознайомити із сучасними методиками використання ІКТ у корекційно-розвивальному процесі;
- ознайомити із методикою проведення корекційних занять із використанням ІКТ та ТЗ корекційного навчання;
- розкрити основні принципи використання технічних засобів навчання у спеціальних закладах для дітей з порушеннями розвитку;
- визначити способи раціонального використання різних видів ТЗН, в навчально-виховному процесі, які ґрунтуються на загальнопедагогічних і психологічних вимогах;
- представити критерії відбору та основні характеристики технічних засобів для використання в навчальному процесі.
- розкрити основні принципи використання технічних засобів навчання у спеціальних закладах для дітей з порушеннями розвитку;
- визначити способи раціонального використання різних видів ТЗН у навчально-виховному процесі, які ґрунтуються на загальнопедагогічних і психологічних вимогах.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні: здатність до соціальної взаємодії, співпраці та вирішення конфліктів у соціальній та професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності; здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї

майбутньої професії, володіння мотивацією до виконання професійної діяльності; знання принципів деонтології, здатність застосовувати їх на практиці, усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків в сфері професійної діяльності.

II. Фахові: здатність до емпатії, коректному і адекватному сприйняттю осіб з важкими порушеннями мови; здатність використовувати у своїй професійній діяльності сучасні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології; здатність до раціонального вибору та реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого та індивідуально-диференційованого підходів до осіб з ОВЗ; здатність до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних), так і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних моделей освіти; здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності; здатність щодо раціонального використання технічних засобів навчання у спеціальних закладах для дітей з порушеннями розвитку, які ґрунтуються на загальнопедагогічних і психологічних вимогах; здатність розробляти плани навчально-корекційних занять із використанням ТЗН, створювати мультимедійна презентації; здатність використовувати ефективні методичні прийоми, технічні і інформаційні засоби для досягнення мети навчального процесу і вирішення його задач; орієнтуватися в основних технічних характеристиках новітніх засобів навчання; здатність знаходити необхідну в навчальному процесі інформацію в пошукових інформаційних системах

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

1. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.

Тема 1. Вступ. Роль нових інформаційних технологій в сучасному суспільстві освіти.

Тема 2. Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.

Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.

Тема 1. Впровадження засобів інформатизації в корекційно-виховний процес.

Предмет і зміст дисципліни. Використання ІКТ та ТЗ у сучасному суспільстві. ІКТ та ТЗ і гуманітарні напрямки підготовки фахівців. Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти. Проблема застосування ІКТ та ТЗ в навчально-виховному процесі та в управлінні закладами освіти. Поняття медіа технологій та можливості їх застосування в закладах освіти.

Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.

Тема 1. Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.

Основні напрямки використання програмних засобів: знаряддєве – учителем (при підготовці до проведення занять, опрацюванні результатів контролю тощо) та учнем; як об'єкт вивчення; як навчально-контролюючий засіб (дидактичний). Обґрунтування доцільності використання. Засіб обчислювальної техніки (ЗОТ) на певних етапах навчального процесу при різних організаційних його формах.

Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.

Тема 1. Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.

Тема 2. Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.

Аналіз ППЗ навчально-корекційного призначення. Типи програм. Комп'ютерна гра «Звукоскладовий аналіз слова». Корекція мовленнєвих порушень засобами ПК. Допоміжні комунікативні засоби PJSSUM, MAVIS, BLISS та методика їх використання. Діагностичні програми. Логопедичні тренажери «Дельфа 142», «Дельфа 300», «Игры для тигры», «Живой звук», «Демосфен».

3. Рекомендована література

Базова

1. В. Чигрина. «Технології розвитку креативності в процесі навчання» Джерело №25-32 серпень 2011р.
2. Л. Зламанюк «Креативна освіта для розвитку інноваційної особистості» Хімія №7 2011р.
3. Н. Охромчук «Інноваційно-трансформаційний підхід до вивчення нового матеріалу як один з факторів компетентнісної моделі особистості» Харків Основа 2010 р.
4. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: Колективна монографія / К.Баханов, С.Баханова, О.Барнінець, Н.Венцева, О.Гуренко, Д.Десятов, Г.Кашкар'юв
5. В.Мирошниченко, О.Мокрогуз, В.Нищета, А.Федчиняк / За заг. ред. д. пед. наук, проф. К.Баханова. — Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2012. — 520
6. Полянський П. Про переваги і вразливі місця електронних підручників [Електронний ресурс] / П.Полянський. — Режим доступу : osvita.ua/school/school_today/16840/
7. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О. Пометун, Г.Фрейман. — К.: Генеза, 2006. — 328 с.
8. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посіб. — К.: Видавництво А.С.К., 2004. — 192 с.
9. Юрченко І.В. Інформатика та програмування. Частина 1. Навчальний посібник.— Чернівці: Книги—ХХІ, 2011.— 203 с.
- 10.Юрченко І.В., Сікора В.С. Інформатика та програмування. Частина 2.— Чернівці: Видавець Яворський С.Н., 2015.— 210 с.

Допоміжна:

1. Забарна А. Метод проектів. Його різновиди // Завуч. – 2004. – № 8.– С. 1-5.

2. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. –Х.: «Основа», 2003. – 80 с.
3. Метод проектів у програмі сприяння науковій творчості учнів // Завуч. – 2004. – № 34.
4. Метод проектів у сучасній освіті // Відкритий урок. – 2004. – №5-6. –С.8-9.
5. Онопрієнко О. Метод проектів як засіб розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів // Початкова освіта. – 2003. – № 14.
6. Гудирева О.М., Лунячек В.Е. Проблеми підвищення кваліфікації вчителів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій для вимірювання навчальних досягнень учнів // Вимірювання навчальних досягнень школярів і студентів: гуманістичні, методологічні, технологічні аспекти. I Міжнародна науково-методична конференція: Тези доповідей. – Харків: ОВС, 2003. – 112 с.
7. Лунячек В.Е. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в підвищенні кваліфікації керівників загальноосвітніх закладів // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: Матеріали 4-ої Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. –Харків: Українська Асоціація «Жінки в науці та освіті», Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, 2003. – 456 с.
8. Лунячек В. Е., Дрожжина Т. В., Жабіна О. Г. Навчальні комп'ютерні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Навч. посіб. – 2-е видання, випр. та доп. – К.: Міленіум, 2003. – 148 с.
9. Лунячек В. Е. Використання факторно-критеріальних моделей для оцінки стану інформатизації загальноосвітнього навчального закладу // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004. – №1. – С.41-43.
10. Навчальний посібник програми «Intel@ Навчання для майбутнього».
11. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. –№33. – С.4.
12. Полат Е.С. Метод проектов // Вопросы Интернет-образования. – 2001. – №1.
13. Токар М.Р., Токар Т.В. Проектная деятельность в системе дополнительного образования // Вопросы Интернет-образования.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, написання рефератів, повідомлень, тестування.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра спеціальної освіти

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ТА ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

I (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія
Факультет педагогіки та психології

Миколаїв

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Спеціальність 016 Спеціальна освіта		
	Спеціальність (професійне спрямування): дефектолог, вихователь дошкільних, шкільних та реабілітаційних закладів для дітей з вадами психофізичного розвитку	<i>Рік підготовки:</i>	
		1й	1й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: розробити мультимедійна презентацію «Впровадження ІКТ та ТЗН в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі».		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Лекції</i>
	16 год.		2 год.
	<i>Практичні, семінарські</i>		
	12 год.		6 год.
	<i>Лабораторні</i>		
	12 год.		4
	<i>Самостійна робота</i>		
80 год.	108 год.		
<i>ІНДЗ: 24</i>			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/80

для заочної форми навчання - 10/110

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями, усвідомити основні принципи використання ІКТ та ТЗ в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.

Основними завданнями: вивчення дисципліни «Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання» є:

- розкрити взаємозв'язок дидактичних, психолого-педагогічних і методичних основ, педагогічних технологій та функціональних можливостей сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій;

- навчити студентів використовувати ТЗН в професійній діяльності;

- ознайомити із сучасними методиками;

- ознайомити із сучасними методиками при проведенні навчальних занять;

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати :

- основні принципи використання технічних засобів навчання у спеціальних закладах для дітей з порушеннями розвитку;
- способи раціонального використання різних видів ТЗН, в навчально-виховному процесі, які ґрунтуються на загальнопедагогічних і психологічних вимогах;
- критерії відбору та основні характеристики технічних засобів для використання в навчальному процесі.

вміти :

- розробляти плани навчально-корекційних занять із використанням ТЗН;
- створювати мультимедійна презентації;
- використовувати ефективні методичні прийоми, технічні і інформаційні засоби для досягнення мети навчального процесу і вирішення його задач;
- орієнтуватися в основних технічних характеристиках новітніх засобів навчання;
- знаходити необхідну в навчальному процесі інформацію в пошукових

- інформаційних системах;
- працювати з електронною поштою, телеконференціями, мереженими інформаційними службами.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.

Тема 1. Вступ. Роль нових інформаційних технологій в сучасному суспільстві освіти.

Тема 2. Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.

Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.

Тема 1. Впровадження засобів інформатизації в корекційно-виховний процес.

Предмет і зміст дисципліни. Використання ІКТ та ТЗ у сучасному суспільстві. ІКТ та ТЗ і гуманітарні напрямки підготовки фахівців. Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти. Проблема застосування ІКТ та ТЗ в навчально-виховному процесі та в управлінні закладами освіти. Поняття медіа технологій та можливості їх застосування в закладах освіти.

Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.

Тема 1. Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.

Основні напрямки використання програмних засобів: знаряддєве – учителем (при підготовці до проведення занять, опрацюванні результатів контролю тощо) та учнем; як об'єкт вивчення; як навчально-контролюючий засіб (дидактичний). Обґрунтування доцільності використання. Засіб обчислювальної техніки (ЗОТ) на певних етапах навчального процесу при різних організаційних його формах.

Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.

Тема 1. Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.

Тема 2. Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.

Аналіз ППЗ навчально-корекційного призначення. Типи програм.

Комп'ютерна гра «Звукоскладовий аналіз слова». Корекція мовленнєвих порушень засобами ПК. Допоміжні комунікативні засоби PJSSUM, MAVIS, BLISS та методика їх використання. Діагностичні програми. Логопедичні тренажери «Дельфа 142», «Дельфа 300», «Игры для тигры», «Живой звук», «Демосфен».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	Інд	Ср		Л	П	Лаб	Інд	Ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1.												
Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.												
Тема 1. Вступ. Роль нових інформаційних технологій в сучасному суспільстві освіти.	16	4	2	2		8	16		2			14
Тема 2. Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.	14		2			12	14	2				12
Усього	30	4	4	2		20	30	2	2			26
Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.												
Тема 1. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.	30	4	2	2		22	30		2			28
Усього	30	4	2	2		22	30		2			28
Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.												
Тема 1. Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-	30	2	2	2		24	30		2	2		26

виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.												
Усього	30	2	2	2		24	30		2	2		26
Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.												
Тема 1. Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.	14	2	2	4		6	14			2		12
Тема 2. Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.	16	4	2	2		8	16					16
Усього	30	6	4	6		14	30			2		28
Разом	120	16	12	12		80	120	2	4	6		108

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Кредит 1 Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.		
1.	Значення інформаційних технологій у загальній та професійній освіті людини, їхній вплив на науково-технічний та соціально-економічний розвиток суспільства.	2
2.	Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.	2
Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес		
3.	Дидактичні принципи використання технічних засобів навчання. Класифікація сучасних ТЗН.	2
Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.		
4.	Використання методів та засобів сучасної інформаційної технології в навчальному процесі	2
Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі		

5.	Практична значущість методів та засобів сучасної інформаційної технології, можливості їх застосування.	2
6.	Дидактичні принципи і можливості активізації розумової діяльності учнів з допомогою технічних засобів навчання.	2
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Кредит 1 Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.		
1.	Персональний комп'ютер, його будова та призначення. Методика роботи з персональним комп'ютером.	2
Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес		
2.	Правила експлуатації технічних засобів і програмного забезпечення. Робота у мережі Internet.	2
Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.		
3.	Технічні засоби і сучасні методи навчання. Комп'ютер як сучасний технічний засіб обробки інформації.	2
Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.		
4.	Методика роботи з персональним комп'ютером	2
5.	Призначення і місце засобів навчання в навчально-виховному процесі	2
6.	Санітарно-гігієнічні норми при використанні ТЗН. Правила протипожежної безпеки. Надання першої допомоги при враженні електричним струмом.	2
	Разом	12 год.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Кредит 1 Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.		

1	Можливості сучасних презентаційних систем. Особливості створення та використання дидактичних засобів електронних презентацій.	8
	Історія розвитку ЕОМ (електронно обчислювальних машин) та ПЕОМ (пристроїв електронно обчислювальних машин).	12
	Усього	20
Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес		
	Системне програмне забезпечення. Операційні системи, види операційних систем.	12
	Призначення і місце засобів навчання в навчально-виховному процесі.	10
	Усього	22
Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.		
2	Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.	24
	Усього	24
Кредит 4. Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.		
1	Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.	8
2	Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.	6
	Усього	14
	Разом	80

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Розробити мультимедійна презентацію «Впровадження ІКТ та ТЗН в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі».

10. Методи навчання

- 1) Наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація, ТЗН);
- 2) Словесні (розповідь, опис, пояснення, доповнення, бесіда, диспут, дискусія, лекція)
- 3) Практичні (вправи, практичні роботи, лабораторні роботи, робота з книгою);

11. Методи контролю:

Попередній, поточний, періодичний, тематичний, підсумковий

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3	
T1	T2	T3	T4	T5	400
80	80	80	80	80	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS (трансферна система)

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	80-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	65-79 (добре)		
D	55-64 (задовільно)		
E	50-54 (достатньо)	3 (задовільно)	Не зараховано
FX	35-49 (незадовільно)	2 (незадовільно)	
F	1-34 (неприйнятно)		

13. Методичне забезпечення

1. Інтерактивний комплекс з дисципліни.

14. Рекомендована література

Базова

а. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и

методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.

b. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

с. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

d. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Рєзіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;

Тести.

Як вибрати параметри друку у версії Word 2007?

Потрібно натиснути кнопку Друк на стрічці.

Потрібно натиснути кнопку Друк на панелі швидкого доступу.

Потрібно використати кнопку Office.

Яке твердження є вичерпним?

Інформація – це відомості про навколишній світ.

Інформація – це відомості про навколишній світ і процеси, які в ньому відбуваються.

Інформація – це відомості про навколишній світ, процеси, які в ньому відбуваються, про події, ситуації, чиясь діяльність, що їх сприймають людина й живі організми, машини та інші системи.

Яке твердження є вичерпним?

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки.

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку інформації.

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку, подання, перетворення, передавання та використання інформації.

Де в програмі Word 2007 можна знайти на стрічці команди Вставити, Вирізати та Скопіювати?

На останній вкладці.

На першій вкладці.

На панелі швидкого доступу.

Нова вкладка Робота з малюнками відобразиться на стрічці в програмі Word 2007, якщо

Клацнути команду

Відобразити знаряддя для зображення на вкладці Вставлення.

Виділити рисунок.

Клацнути правою кнопкою миші рисунок і вибрати вкладку Знаряддя для зображення.

Коли слід зберігати документ Word 2007?

Невдовзі після початку роботи.

Коли весь вміст документа вже введено.

Немає значення.

Word 2007 підкреслює слова в документі синьою лінією. У чому річ?

Це граматична помилка.

Слово написано правильно, але неправильно використовується в реченні.

Власне ім'я написано з помилкою.

Інформатизація активно впливає на формування психічних процесів дітей.

так;

ні.

можливо

Безперервна робота з екраном ПК для учнів II-IV класів повинна бути.

7 хвилин;

10 хвилин;

15 хвилин;

20 хвилин.

Для навчання дітей 6-ти років роботі з ПК безперервні заняття в індивідуальному ритмі повинні бути.

5 хвилин;

10 хвилин;

15 хвилин;

20 хвилин.

Вимоги до облаштування комп'ютерних класів, обладнання їх спеціальними меблями, створення режиму освітлення тощо продиктовані _____ особливостями розвитку дитини.

фізіологічними;

психологічними;

індивідуальними;

психічними.

Яка головна характеристика навчального діалогу дитини з комп'ютером?

ігровий характер;

педагогічна спрямованість;

елементи новизни;

позитивна спрямованість.

На яке сприймання розраховані мультимедійні програми?

опосередковане;

послідовне;

самостійне;

пасивне.

Потрібно використати кнопки копіювання та вставлення для роботи з текстом у PowerPoint 2007. Де їх можна знайти на стрічці?

на вкладці Вставлення;
на вкладці Основне;
на панелі швидкого доступу.

В якій групі на головній вкладці можна знайти кнопку міжрядкового інтервалу в PowerPoint 2007?

у групі Шрифт;
у групі Абзац;
у групі Слайди.

На стрічці з'явилася вкладка засобів малювання, якої до цього не було в PowerPoint 2007. Для чого вона?

для роботи з фігурами;
для роботи з рисунками;
для роботи з рисунками SmartArt, такою як організаційні діаграми.

До слайдів PowerPoint 2007 застосовано тему, але потрібен інший стиль шрифту. Що потрібно зробити?

перейти до майстра слайдів і змінити шрифти там.
виділити всі слайди. На вкладці Конструктор клацнути команду Шрифти, а потім вибрати інший набір стилів шрифту для заголовка та вмісту.
на вкладці Конструктор клацнути команду Шрифти, а потім вибрати інший набір стилів шрифту для заголовка та вмісту.

Ефект анімації можна застосовувати до будь-яких об'єктів, розміщених на слайді?

так;
ні.
МОЖЛИВО

Яка кнопка припиняє показ автоматичної презентації?

F5;

Ctrl;

Esc;

Alt.

Додавання до тексту або об'єкта спеціального відео- або звукового ефекту – це?

гіперпосилання;

кнопка керування;

анімація.

За допомогою команди _____ (меню Показ слайдів) можна додати ефекти анімації і змінити параметри відтворення.

настройка дій;

маршрут переміщення;

настройка анімації.

Вам потрібна нова книга. Як її створити в Excel 2007?

У групі Клітинки вибрати команду Вставити, а потім команду Вставити аркуш.

Натиснути кнопку Microsoft Office і вибрати пункт Створити. У діалоговому вікні Нова книга клацнути піктограму Нова книга.

У групі Клітинки вибрати команду Вставити, а потім команду Книга.

Що означає ##### в Excel 2007?

Стовпець недостатньо широкий для відображення вмісту.

Посилання на клітинку неправильне.

Помилково введено ім'я функції, або використано ім'я, невідоме програмі Microsoft Excel.

Ви створили діаграму в Excel 2007. Але, поглянувши на неї пізніше, ви не помічаєте знарядь для діаграм. Як їх повернути?

створити ще одну діаграму;
відкрити вкладку Вставлення;
клацнути всередині діаграми.

Щоб додати діаграму Excel 2007 до презентації PowerPoint, слід:

відкрити вкладку Дані;
відкрити вкладку Вставлення;
скопіювати діаграму.

Після створення діаграми в Excel 2007 змінити її тип неможливо.

так;
ні.
можливо

Що таке поля зведеної таблиці в Excel 2007?

Стовпці вихідних даних.
Область, де збираються дані.
Область розмітки звіту зведеної таблиці.

Створення _____ допомагає вчителю вирішити організаційні, інформаційні питання, втілити в життя творчі задуми, створити серед учнів і батьків класного колективу відчуття «місця зустрічі».

відомостей успішності;
інтерактивних батьківських зборів;
сайту класу;
пам'яток для батьків

Основний період зародження домашнього персонального комп'ютера припав на

70-80pp.

60-70pp.

80-90pp.

Операційна система, — це

сукупність програм системи обробки інформації і програмних документів, необхідних для експлуатації цих програм.

пристрій, що виконує операції введення інформації, оброблення її за певною програмою, виведення одержаних результатів у формі, придатній для сприйняття.

базовий комплекс програм, що виконує управління апаратною складовою комп'ютера або віртуальної машини;

Логічна ємність, у якій можна згрупувати будь-які елементи, наприклад, документи, файли, інші папки або ярлики —це

Кошик

Робочий стіл

Папка

Умовне позначення всієї галузі комп'ютерного простору, доступного при роботі із системною галуззю Windows—це

Ярлик

Робочий стіл

Папка

Визначити НЕ правильне твердження

Ярлик є і файлом і папкою одночасно, тому забезпечує швидкий доступ до будь-якої папки, документа, програми.

Ярлик можна визначати як посилання на той чи інший об'єкт

Ярлик - це можливість використати посилання на об'єкт без необхідності створення копії цього об'єкта.

Засновник Microsoft

Білл Гейтс

Стів Джобс

Марк Цукерберг

Що є метою виникнення локальних мереж?

Створення єдиного інформаційного простору.

Створення нової соціальної мережі для підлітків.

Полегшення сприйняття навчального матеріалу учнями.

Яким чином поєднані комп'ютери у локальній мережі?

За допомогою Web-посилань.

За допомогою кабелів.

Вони ніяк не поєднуються.

Що таке електронна пошта?

Набір інструкцій у вигляді слів, цифр та кодів виражених у формі, придатній для зчитування (комп'ютером).

Засіб відправки та одержання повідомлень за допомогою комп'ютерної мережі.

Особливий документ з мультимедійним вмістом, демонстрація якого управляється користувачем.

Область пам'яті на одному з мережних комп'ютерів поштового сервера – це

Електронна пошта.

Локальна мережа.

Електронна поштова скринька.

Що називають Web-сторінками?

Гіпертекстові документи, що розміщуються у Всесвітній павутині.

Систему Web-сайтів.

Засіб відправки та одержання повідомлень за допомогою комп'ютерної мережі.

Яке слово використовують для позначення Інтернету?

Веб

Інтер

Гугл

Яке твердження є вичерпним?

Інформація – це відомості про навколишній світ.

Інформація – це відомості про навколишній світ і процеси, які в ньому відбуваються.

Інформація – це відомості про навколишній світ, процеси, які в ньому відбуваються, про події, ситуації, чиясь діяльність, що їх сприймають людина й живі організми, машини та інші системи.

Яке твердження є вичерпним?

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки.

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку інформації.

Інформаційні технології – це процеси, які реалізуються засобами обчислювальної техніки і забезпечують виконання заданих вимог до пошуку, подання, перетворення, передавання та використання інформації.

Де міститься та коли використовується панель швидкого доступу?

вона міститься у верхньому лівому кутку екрана та використовується для найуживаніших команд.

вона розташовується над текстом і використовується за потреби змінити форматування.

вона розташовується у верхньому лівому кутку екрана та використовується за потреби отримання швидкого доступу до документа.

вона міститься на вкладці Основне та використовується за потреби швидкого запуску або відкриття нового документа.

Термінологічно вірним похідним слова «інформатика» є _____компетентності

ІКТ

інформаційні;

інформатичні;

комп'ютерні.

Ваш колега надіслав електронною поштою документ Word 2000. Чи можна його відкрити в новій версії Word 2007?

Так, але надійде попередження про те, що потрібно інстальювати конвертор.

Так, але документ відкриється в режимі сумісності.

Так, якщо спочатку ввімкнути за допомогою панелі швидкого доступу режим сумісності.

Ні, лише файли з Word 2002 та пізніших версій можна відкрити в новій версії Word.

Більшість прикладних програм навчального характеру для застосування в початковій школі використовують _____підхід до навчальної діяльності.

науковий;

ігровий;

наочно-дійовий;

алгоритмічний.

Показником рівня якості праці вихователя є:

- професійна компетентність;
- педагогічна компетентність;
- комунікативна компетентність;
- компетентність саморозвитку.

Формами навчання в інноваційній методичній системі виступають:

- диспут, семінар, конференція, дистанційне навчання;
- лекція, семінар;
- лекційне, практичне та індивідуальне заняття;
- індивідуальне та семінарське заняття.

Для чого застосовуються презентації PowerPoint?

- для створення презентації та її показу
- для створення документів
- для створення програм
- для створення аудіо записів

Комп'ютерна презентація

- дозволяє акцентувати увагу дитини на певному матеріалі
- сприяє комплексному сприйняттю і кращому запам'ятовуванню матеріалу
- може замінити вихователя на занятті
- допомагає дитині адаптуватися до навчання

Слайди презентації повинні бути оформлені...

- одному стилі і кольоровій гаммі
- в різних стилях для кращого запам'ятовування
- з великою кількістю анімації для привертання уваги

з великою кількістю спец ефектів для привертання уваги

Краще не розташовувати на одному слайді презентації більше ніж

5-7 малюнків

2-3 малюнки

4-6 малюнків.

3-4 малюнки

Види презентації

слайдові та потокові

слайдові та фрагментарні

фрагментарні та потокові

слайдові, потокові та фрагментарні

Програма для створення матеріалів, які можна показувати на слайдах через проектор, супроводжуючи свою доповідь

Microsoft Word

Microsoft PowerPoint

Microsoft Publisher

Microsoft Excel

Визначте основні тенденції розвитку інформаційного суспільства.

нейтральна;

песимістична;

радикальна;

оптимістична;

Формування інформаційного суспільства зумовлює потребу переходу від _____ освітньої парадигми індустріального суспільства до _____ парадигми постіндустріального суспільства

особистісної;
знаннєвої;
розвиваючої;
компетентнісної.

Процес інформатизації містить у собі взаємозалежні процеси

комп'ютеризацію;
формалізацію;
інтелектуалізацію;
медіатизацію;
стандартизацію.

Складові інформатичних компетентностей корекційного педагога.

адекватна самооцінка;
система знань, умінь і навичок;
особистісні якості;
інформатизація освіти

Який навчальний матеріал доречно шукати для уроків математики в Інтернеті?

презентації та математичні ігри;
дитячий живопис;
малюнки;
озвучені тексти казок;
вірші, загадки;
дитячий музичний фольклор.

Які види робіт належать етапу програмна реалізація в розробці мультимедійної презентації проведення занять?

заповнення слайдів інформаційним матеріалом;
колірне оформлення слайдів;

- підготовка відеосупроводу;
- настроювання мультимедійних ефектів;
- вибір навігаційної схеми;
- установка гіперпосилань.

Які види робіт належать етапу тестування в розробці мультимедійної презентації?

- усунення помилок у текстовому й ілюстративному матеріалах;
- розробка дизайну слайдів;
- перевірка мультимедійних ефектів;
- удосконалювання мультимедійної презентації;
- перевірка гіперпосилань;
- перевірка роботи процедур елементів керування.

Які можливості ІКТ доцільно використовувати під час проведення класної години?

- презентації;
- створення портфоліо учнів;
- робота учнів з комп'ютером та Інтернет;
- створення баз даних;
- оформлення відомостей успішності.

Які можливості ІКТ доцільно використовувати під час оформлення документації класного керівника?

- створення баз даних;
- показ презентацій;
- створення портфоліо учнів;
- робота учнів з комп'ютером та Інтернет;
- створення сайту класу;
- оформлення відомостей успішності.

Визначте характеристики дитячої навчальної гри.

без жорстокості;

монотонна;

хвилююча;

трохи складна;

популярна

Концепція постіндустріального суспільства; нова історична фаза розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва є інформація і знання – це

це сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для збирання, опрацювання, зберігання, подання, передавання різноманітних даних і матеріалів, необхідних для підвищення ефективності різних видів діяльності.

процес, у якому політичні, соціально-економічні, технологічні й правові механізми тісно пов'язані на основі широкого застосування комп'ютера, засобів, систем колективного й особистого зв'язку.

це сукупність засобів ІКТ, використання яких забезпечує можливість вільного обміну різноманітними інформаційними матеріалами між усіма учасниками, які використовують інформаційну систему освіти

шкідлива звичка, різновид емоційної «наркоманії», спричиненої технічними засобами.

система засобів, що складається з двох взаємопов'язаних частин: специфічних навчальних посібників (носіїв інформації) та апаратури, за допомогою якої може бути подано інформацію, що містить певний дидактичний посібник.

відомості, повідомлення, пояснення, знання, навчання, інструктаж, виклад тощо

наука про інформацію та інформаційні процеси в природі та суспільстві, методи та засоби пошуку, збирання, одержання, опрацювання, зберігання, подання, передавання інформації та управління інформаційними процесами

технології навчання, виховання, наукових досліджень і управління, засновані на використанні обчислювальної та інформаційної техніки і спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

гнучкий інструмент, що об'єднує в собі простоту звичайної маркерної дошки з можливостями комп'ютера

завдання стандартної форми, виконання якого повинно виявити наявність певних знань, умінь і навичок, здібностей чи інших психологічних характеристик.

програмно-керований пристрій для обробки інформації. За будовою, це може бути механічний або не механічний (електронний) пристрій, призначений для проведення обчислень, які можуть відбуватися дискретно або безперервно

набір слайдів і спецефектів (слайд-шоу), нотатки доповідача, а також роздатковий матеріал для аудиторії, що зберігається в одному файлі.

набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату

файл зв'язку, який служить покажчиком на об'єкт (*наприклад*, файл, який потрібно певним чином обробити), програму або команду і містить додаткову інформацію.

логічна ємність, у якій можна згрупувати будь-які елементи, *наприклад*, документи, файли

\$CATEGORY: \$course\$/Высокий уровень I

Причини виникнення дистанційного навчання

потреби людей в отриманні масової і якісної освіти

прогрес в інформатизації освіти

географічна віддаленість потенційних споживачів освітніх послуг

правильної відповіді немає

Які кольори викликають найменше стомлення для очей дітей?

жовтий, жовто-зелений, зелений і світлі ахроматичні кольори

червоний, рожевий, яскраво помаранчеві кольори

блакитний, синій та чорний

жовтий, білий та блакитні кольори

Яка ефективна профілактична міра для очей дитини під час роботи за комп'ютером?

пальчикова гімнастика

зорова гімнастика

присідання

апаратна гімнастика

Яке твердження є правильним? Комп'ютерний вірус — це

невелика програма, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

папка, яка містить файл, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

файл, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

папка, яка містить програму, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії

Яке твердження є правильним і вичерпним?

Складовими інформаційних технологій є засоби обчислювальної техніки й інформаційна діяльність людини.

Засоби обчислювальної техніки містять інформаційну діяльність людини й інформаційні технології.

Складовими інформаційної діяльності людини є засоби обчислювальної техніки й інформаційні технології.

Інформаційні технології ніяк не пов'язані із засобами обчислювальної техніки

Яке твердження є правильним? Розширення файлу визначає

назву файлу

тип файлу.

розмір файлу.

шлях до файлу

Яке твердження є правильним? Дидактичною метою будь-якого правильно спланованого мультимедійного засобу навчання є

унаочнення викладання нового матеріалу й визначення рівня навчальних досягнень учнів.

логічна послідовність відображення навчального матеріалу, визначення основних питань заняття, доцільні нотатки та супроводжувальні репліки.

пасивна участь у навчальному процесі учителя і учнів

створення баз даних та звітних таблиць

Успішність електронної презентації залежить від того

наскільки точно і доцільно визначена мета, як враховані особливості аудиторії, наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст.

наскільки точно і доцільно визначена мета, продуманий сценарій презентації, її зміст.

наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст, враховані особливості аудиторії.

наскільки точно продуманий план презентації та підібрана кольорова схема

За критерієм використання джерел і засобів виховного впливу на особистість школярів форми роботи поділяють на:

інформаційні;

словесні;

практичні;

проблемні;

наочні.

Визначте критерії ефективності використання комп'ютера в роботі класного керівника.

економічність;

компактність;

інтегративність;

наочність;

можливість проведення моніторингу;

проблемність;

наступність.

Як доцільно використовувати ІКТ під час роботи вчителя з батьками?

проведення електронного анкетування;
проведення інтелектуальних ігор;
складання «Пам'яток»;
показ презентацій;
робота учнів з Інтернет;
створення сайту класу

Загальними вимогами до презентацій є

логічна послідовність викладу матеріалу
грамотне оформлення
стилістичність і точність формулювань
використання роздакових матеріалів для представлення даних
велика кількість спец ефектів та анімацій

Презентація може використовуватися педагогом для

Пояснення нового матеріалу
Демонстрацій відео та аудіо матеріалів
Проведення занять без участі вчителя
Демонстрації програмного забезпечення

Заняття дітей на комп'ютері сприяють розвитку

інтелекту
моторики
осанки
уяви

Оберіть комп'ютерні програми, які використовують для роботи з дітьми з порушеннями мови

Сонячний замок
Лунтик та його друзі

Дельфа

В гостях у казки

Основними факторами шкідливого впливу комп'ютера на організм дитини є:

навантаження на зір;

випромінювання монітора;

вплив на психіку.

зростання обсягу виконуваних на уроці завдань;

розширення інформаційних потоків при використанні Internet.

Як називається принцип, згідно якому використання у навчальному процесі наочно-образних компонентів є надзвичайно ефективним

Як називається принцип, згідно якому в ході роботи учень повинен розв'язати конкретну проблему, використовуючи для цього свої знання, вміння й навички та знаходячись у ситуації, відмінній від ситуації на уроці

текстовий процесор, що випускається фірмою Майкрософт, входить до складу офісного пакету «Microsoft Office»

програма для створення та відтворення презентацій, що є частиною Microsoft Office{

Вид презентації, коли набір карток–слайдів з певної теми зберігаються у файлі спеціального формату.

Це презентації, призначені для неперервного показу слайдів за раніше запрограмований час

Комп'ютерна технологія лікування заїкання, яка віртуально моделює ситуації спілкування і тренує комунікативні навички невербального контакту відповідно до базовими принципами NLP

Комп'ютерна логопедична програма призначена для корекції загального недорозвинення мови в дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Застосування цієї програми сприяє індивідуалізації та підвищенню ефективності корекційно-освітнього процесу. У програмі більше 50 вправ, об'єднаних в чотири тематичні блоки, що представляють основні напрямки корекційної роботи: "фонематики", "Просодика", "Лексика" і "Звуковимову"

властивість операційної системи і ЕОМ, при якій один процесор може обробляти декілька різних програм або різних частин однієї програми одночасно

Назвіть найважливішу функцію комп'ютерної гри для дітей дошкільного віку

один із вказівних пристроїв введення, який дає змогу користувачеві через інтерфейс взаємодіяти з комп'ютером.

сукупність розміщених у певному порядку клавіш пристрою, що використовується для введення і редагування даних, а також керування виконанням окремих операцій.

елемент клавіатури, натисканням якого генерується код відповідного знака або ініціюється деяка дія

пристрій, призначений для створення зображень певних об'єктів шляхом обробки променів, які відбиваються від поверхні об'єкта або проходять крізь об'єкт. В більш вузькому значенні — пристрій для отримання

комп'ютерного цифрового зображення. Процес отримання зображення називають

набір управляючих програм, які забезпечують роботу обчислювальної системи (здійснюють управління роботою апаратної і програмної складових, координують взаємодію, дають змогу користувачеві здійснювати загальне управління системою)

Тип операційної системи з можливістю редагувати вихідний код

\$CATEGORY: \$course\$/Высокий уровень4

Санітарно-гігієнічні норми при використанні ТЗН на заняттях з дітьми з вадами психофізичного розвитку

Правила протипожежної безпеки при роботі на персональному комп'ютері

Технічні засоби корекційного навчання (характеристика програм, які використовують у корекційній роботі з дітьми з психофізичними вадами)

Дидактичні принципи і можливості активізації розумової діяльності дітей за допомогою ТЗН

Історія виникнення персонального комп'ютера

Використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів та відповідного програмного забезпечення (загального)

Надання першої допомоги при враженні електричним струмом

Використання у навчальному процесі дітей з вадами психофізичного розвитку спеціального програмного забезпечення

Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання

1. Забарна А. Метод проектів. Його різновиди // Завуч. – 2004. – № 8.– С. 1-5.
2. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. –Х.: «Основа», 2003. – 80 с.
3. Метод проектів у програмі сприяння науковій творчості учнів // Завуч. – 2004. – № 34.
4. Метод проектів у сучасній освіті // Відкритий урок. – 2004. – №5-6. –С.8-9.
5. Онопрієнко О. Метод проектів як засіб розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів // Початкова освіта. – 2003. – № 14.
6. Гудирева О.М., Лунячек В.Е. Проблеми підвищення кваліфікації вчителів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій для вимірювання навчальних досягнень учнів // Вимірювання навчальних досягнень школярів і студентів: гуманістичні, методологічні, технологічні аспекти. І Міжнародна науково-методична конференція: Тези доповідей. – Харків: ОВС, 2003. – 112 с.
7. Лунячек В.Е. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в підвищенні кваліфікації керівників загальноосвітніх закладів // Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління: Матеріали 4-ої Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції. –Харків: Українська Асоціація «Жінки в науці та освіті», Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, 2003. – 456 с.
8. Лунячек В. Е., Дрожжина Т. В., Жабіна О. Г. Навчальні комп'ютерні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Навч. посіб. – 2-е видання, випр. та доп. – К.: Міленіум, 2003. – 148 с.

Конспект лекцій з дисципліни

Кредит 1. Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.

Лекція № 1

Вступ. Роль нових інформаційних технологій в сучасному суспільстві освіти

План:

1. Предмет і зміст дисципліни.
2. Використання ІКТ та ТЗ у сучасному суспільстві.
3. ІКТ та ТЗ і гуманітарні напрямки підготовки фахівців.
4. Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес

Лекція № 2

Впровадження засобів інформатизації в корекційно-виховний процес.

План:

1. Проблема застосування ІКТ та ТЗ в навчально-виховному процесі та

в управлінні закладами освіти.

2. Поняття медіа технологій та можливості їх застосування в закладах освіти.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.

Лекція № 3

Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.

План:

1. Основні напрямки використання програмних засобів: знаряддєве – учителем (при підготовці до проведення занять, опрацюванні результатів контролю тощо) та учнем; як об'єкт вивчення; як навчально-контролюючий засіб (дидактичний). Обґрунтування доцільності використання.
2. Засіб обчислювальної техніки (ЗОТ) на певних етапах навчального процесу при різних організаційних його формах.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Рєзіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 4.

Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.

Лекція № 4

Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.

План

1. Аналіз ППЗ навчально-корекційного призначення.
2. Типи програм.
3. Комп'ютерна гра «Звукоскладовий аналіз слова».
4. Корекція мовленнєвих порушень засобами ПК.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль:

Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Лекція № 5

Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.

План

1. Допоміжні комунікативні засоби та методика їх використання.
2. Діагностичні програми. Логопедичні тренажери «Дэльфа 142», «Дэльфа 300», «Игры для тигры», «Живой звук», «Демосфен».

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Комплекс контрольних робіт

I варіант

1. Яка головна характеристика навчального діалогу дитини з комп'ютером?

- а) ігровий характер;
- б) педагогічна спрямованість;
- в) елементи новизни;
- г) позитивна спрямованість.

2. На яке сприймання розраховані мультимедійні програми?

- а) опосередковане; б) послідовне; в) самостійне; г) пасивне.

3. Установіть відповідність між етапом уроку та метою мультимедійної презентації.

- 1) Самоорганізація до діяльності.
 - 2) Актуалізація знань і виявлення труднощів у діяльності.
 - 3) З'ясування причин труднощів, що виникли, постановка проблеми.
 - 4) Створення проекту виходу із проблемної ситуації.
- а) Обрати метод побудови нового способу дій, на основі якого базуватиметься розв'язування навчальної проблеми, визначити основні поняття, властивості, алгоритм дій.
 - б) З'ясувати причини труднощів і знайти відповідь на запитання: «Чому вони виникли?»
 - в) Активізувати розумові операції; виявити перешкоди, які заважають знайти правильне рішення.
 - г) Формувати внутрішню свідому потребу кожного учня до навчання («Хочу дізнатися...»).

4. На відміну від звичайного рукописного твору дає змогу багаторазового індивідуального і групового редагування тексту завдяки звичайним операціям вставки, перестановки фрагментів і т. д.

- а) комп'ютерний навчальний курс;
- б) гіпермедіа твір;
- в) зоровий диктант.

5. Які можливості ІКТ доцільно використовувати під час проведення класної години?

- а) презентації;
- б) створення портфоліо учнів;
- в) робота учнів з комп'ютером та Інтернет;
- г) створення баз даних;
- д) оформлення відомостей успішності.

6. За критерієм використання джерел і засобів виховного впливу на особистість школярів форми роботи поділяють на:

- а) інформаційні; б) словесні; в) практичні; г) проблемні; д) наочні.

7. Як доцільно використовувати ІКТ під час роботи вчителя з батьками?

- а) проведення електронного анкетування;
- б) проведення інтелектуальних ігор;
- в) складання «Пам'яток»;
- г) показ презентацій;
- д) робота учнів з Інтернет;
- е) створення сайту класу.

8. Що таке поля зведеної таблиці в Excel 2007?

- а) Стовпці вихідних даних.
- б) Область, де збираються дані.
- в) Область розмітки звіту зведеної таблиці

9. Які види робіт належать етапу програмна реалізація в розробці мультимедійної презентації проведення занять?

- а) заповнення слайдів інформаційним матеріалом;
- б) колірне оформлення слайдів;
- в) підготовка відеосупроводу;
- г) настроювання мультимедійних ефектів;
- д) вибір навігаційної схеми; е) установка гіперпосилань(4)

10. Додавання до тексту або об'єкта спеціального відео- або звукового ефекту – це?

- а) гіперпосилання;
- б) кнопка керування;
- в) анімація.

11. Малюнки можна або розмістити на слайді, або використовувати як фон слайда?

- а) так; б) ні.

12. Перед тим як додати звук до анімації, необхідно попередньо додати ефекти анімації до тексту або об'єкта?

- а) ні; б) так.

13. _____ - це гнучкий інструмент, що об'єднує в собі простоту звичайної маркерної дошки з можливостями комп'ютера

14. Дайте визначення понять технологія, інформаційна технологія, презентація, програма,

15. Дайте розгорнуту відповідь на питання:

Методи та засоби сучасної інформаційної технології.

II варіант

1. Гігієнічні норми і правила впровадження в навчальний процес ІКТ містять вимоги:

- а) до приміщень, де знаходяться комп'ютери;
- б) до обладнання місць для занять;
- в) до комп'ютерної грамотності вчителя;
- г) до режиму занять і відпочинку при роботі.

2. Визначте правдиві методичні рекомендації з підготовки й проведення комп'ютерних уроків.

- а) З учнями 2-4-их класів працювати, коли в комп'ютерному класі є інтерактивна дошка.
- б) Усі завдання бажано оформити графікою, забезпечити ігровими ефектами.
- в) Інколи залишати учнів без контролю під час роботи в мережі Інтернет.
- г) За потребою слідкувати за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог.
- д) Необхідно передбачити захист від несанкціонованих дій користувача, розробити дружній інтерфейс.
- е) Повинні бути передбачені реакція на хибну відповідь і можливість її виправити.

3. Установіть відповідність між етапом уроку та метою мультимедійної презентації.

- 1) Первинне закріплення.
 - 2) Самостійна робота, самоперевірка.
 - 3) Включення нового знання у систему знань.
 - 4) Рефлексія навчальної діяльності.
- а) Встановити відповідність між результатами діяльності і поставленою метою.
 - б) Забезпечити усвідомлення нового способу дій нового поняття.

в) Організувати самостійну роботу учнів із застосуванням нового знання; створити умови для виправлення помилок (за наявності), не акцентуючи уваги на невдачі.

г) Застосувати різні способи закріплення знань, доповнення, уточнення, коригування.

4. Оберіть педагогічні можливості ІКТ, які доречно використовувати на уроці в початкових класах для дітей із ТПМ.

а) пошук інформації про письменника;

б) аналіз написання букви;

в) створення гіпермедіа творів;

г) колекції озвучених текстів;

д) зоровий диктант.

5. Які можливості ІКТ доцільно використовувати під час оформлення документації класного керівника?

а) створення баз даних; б) показ презентацій; в) створення портфоліо учнів;

г) робота учнів з комп'ютером та Інтернет; д) створення сайту класу;

е) оформлення відомостей успішності.

6. Створення _____ допомагає вчителю вирішити організаційні, інформаційні питання, втілити в життя творчі задуми, створити серед учнів і батьків класного колективу відчуття «місця зустрічі».

а) відомостей успішності;

б) інтерактивних батьківських зборів;

в) сайту класу;

г) пам'яток для батьків

7. Визначте критерії ефективності використання комп'ютера в роботі класного керівника.

а) економічність; б) компактність; в) інтегративність; г) наочність; д) можливість проведення моніторингу; е) проблемність; ж) можливість творчого розвитку особистості учнів; з) наступність.

8. Що означає ##### в Excel 2007?

- а) Стовець недостатньо широкий для відображення вмісту.
- б) Посилання на клітинку неправильне.
- в) Помилково введено ім'я функції, або використано ім'я, невідоме програмі Microsoft Excel.

9. Які основні етапи проектної роботи?

- а) підготовка; б) постановка проблемного питання; в) підведення підсумків;
- г) планування; д) перевірка гіпотез; е) основна робота за проектом

10. За допомогою команди _____ (меню Показ слайдів) можна додати ефекти анімації і змінити параметри відтворення.

- а) настройка дій; б) маршрут переміщення; в) настройка анімації.

11. Ефект анімації можна застосовувати до будь-яких об'єктів, розміщених на слайді?

- а) так; б) ні.

12. Яка кнопка припиняє показ автоматичної презентації?

- а) F5; б) Ctrl; в) Esc; г) Alt.

13. _____ - система засобів, що складається з двох взаємопов'язаних частин: специфічних навчальних посібників (носіїв інформації) та апаратури, за допомогою якої може бути подано інформацію, що містить певний дидактичний посібник.

14. Дайте визначення понять технологія, інформаційна технологія, презентація, програма,

15. Дайте розгорнуту відповідь на питання:

Контрольна робота

1. Яке твердження є правильним і вичерпним?
 - а) Складовими інформаційних технологій є засоби обчислювальної техніки й інформативна діяльність людини.
 - б) Засоби обчислювальної техніки містять інформаційну діяльність людини й інформаційні технології.
 - в) Складовими інформаційної діяльності людини є засоби обчислювальної техніки й інформаційні технології.
2. Яке твердження є правильним? При обробці даних, відомостей на комп'ютері знаки та символи представляються
 - а) засобами природних мов.
 - б) у вигляді комп'ютерних кодів.
 - в) у вигляді електричних імпульсів.
3. Файл — це
 - а) найменована ділянка зовнішньої пам'яті, де зберігається певна кількість інформації (програма або дані).
 - б) програма в оперативній пам'яті.
 - в) одиниця виміру кількості інформації.
4. Яке твердження є правильним? Розширення файлу визначає
 - а) тип файлу.
 - б) розмір файлу.
 - в) шлях до файлу.
5. Яке твердження є правильним? Дидактичною метою будь-якого правильно спланованого мультимедійного засобу навчання є
 - а) унаочнення викладання нового матеріалу й визначення рівня навчальних досягнень учнів.
 - б) логічна послідовність відображення навчального матеріалу, визначення основних питань заняття, доцільні нотатки та супроводжувальні репліки.
 - в) активна участь у навчальному процесі учителя і учнів.

6. Яке твердження є правильним? Комп'ютерний вірус — це

а) невелика програма, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

б) папка, яка містить файл, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

в) файл, що проникає в інші програми і виконує різні деструктивні дії.

7. Електронна презентація — це

а) набір картинок-слайдів на довільну тему.

б) набір картинок-слайдів на певну тему, який зберігається у файлі спеціального формату.

в) набір картинок-слайдів на певну тему, який зберігається у текстовому файлі.

8. Яке твердження є правильним і вичерпним? Основою будь-якої правильно спланованої електронної презентації є

а) активна участь у навчальному процесі учителя і учнів.

б) унаочнення викладання нового матеріалу й визначення рівня навчальних досягнень учнів.

в) логічний аналіз послідовності відображення навчального матеріалу, можливих питань й добре продумані репліки для коментаря презентації.

9. Яке твердження є правильним і вичерпним? Успішність електронної презентації залежить від того,

а) наскільки точно і доцільно визначена мета, як враховані особливості аудиторії, наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст.

б) наскільки точно і доцільно визначена мета, продуманий сценарій презентації, її зміст.

в) наскільки продуманий сценарій презентації, її зміст, враховані особливості аудиторії.

10. Яке твердження є правильним? За структурою електронні презентації поділяються на такі:

а) презентації лінійної та простої структури.

б) презентації лінійної та розгалуженої структури.

в) розгалуженої та складної структури.

II рівень

Дайте визначення понять: комп'ютер, комп'ютерна програма, технічні засоби навчання, технологія, комп'ютерна технологія

III рівень

Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Кредит 1. Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.

Практичне заняття № 1

Значення інформаційних технологій у загальній та професійній освіті людини, їхній вплив на науково-технічний та соціально-економічний розвиток суспільства.

План:

1. Інформаційні технології у загальній та професійній освіті людини.
2. Вплив інформаційних технологій на науково-технічний та соціально-економічний розвиток суспільства.
3. Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти

Завдання:

Розробити словник термінів з дисципліни (6 термінів)

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Практичне заняття № 2

Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.

План:

- 1.Персональні комп'ютери.
- 2.Способи використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів.
- 3.Способи використання у навчально-виховному процесі персональних комп'ютерів.

Завдання:

1. Охарактеризувати СТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕКСТОВОГО ПРОЦЕСОРА. MICROSOFT OFFICE WORD
2. Охарактеризувати НАОЧНЕ ПОДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗАСОБАМИ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ ТА ПРОГРАМИ MICROSOFT OFFICE POWERPOIN

Література:

- 1.Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
- 2.Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
- 3.Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
- 4.Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.

Практичне заняття № 3

Дидактичні принципи використання технічних засобів навчання.

План

1. З історії виникнення дидактичних принципів використання технічних засобів навчання.
2. Визначення дидактичні принципи.
3. Роль дидактичних принципів у використанні технічних засобів навчання.

Завдання: Розробити мультимедійну презентацію «Дидактичні принципи використання технічних засобів навчання»

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.

Практичне заняття № 4

Використання методів та засобів сучасної інформаційної технології в навчальному процесі.

План

1. Методи та засоби сучасних інформаційних технологій.
2. Використання методів інформаційних технологій в навчальному процесі.
3. Використання засобів інформаційних технологій в навчальному процесі.

Завдання: Підібрати комп'ютерні програми (ігри) для розвитку та навчання дітей з вадами психофізичного розвитку

Література:

- 1.Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
- 2.Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
- 3.Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
- 4.Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 4.

Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі

Практичне заняття № 5

Практична значущість методів та засобів сучасної інформаційної технології, можливості їх застосування.

План:

- 1.Історія виникнення методів та засобів.
- 2.Методи та засоби сучасної інформаційної технології.
- 3.Практична значущість методів та засобів сучасної інформаційної технології.
- 4.Можливості застосування методів та засобів сучасної інформаційної технології.

Завдання: Розробити мультимедійну презентацію для дітей дошкільного віку, щоб використовувати її на заняттях у ДНЗ (тема на вибір)

Література:

- 1.Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.

2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Практичне заняття № 6

Дидактичні принципи і можливості активізації розумової діяльності учнів з допомогою технічних засобів навчання.

План

1. З історії виникнення принципів активізації розумової діяльності:

а) у учнів загальноосвітніх закладах;

б) у спеціальних закладах для дітей з вадами психофізичного розвитку.

2. Дидактичні принципи і можливості активізації розумової діяльності учнів за допомогою ТЗН.

3. Технічні засоби навчання для покращення розумової діяльності учнів.

Завдання: Підібрати комп'ютерні програми (ігри) для розвитку та навчання дітей з вадами психофізичного розвитку

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.

2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4.Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

ПЛАНИ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Кредит 1. Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання.

Лабораторне заняття № 1

Тема 1. Персональний комп'ютер, його будова та призначення.

План:

1. Будова персонального комп'ютера.
2. Використання у навчальному процесі персональних комп'ютерів та відповідного програмного забезпечення як загального, так і спеціального призначення.

Завдання:

3. Дати визначення поняттям: комп'ютерна програма, програмне забезпечення, операційна система
4. Характеристика засобів навчання та їх функції. Накреслити схематично класифікацію технічних засобів навчання

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес

Лабораторне заняття № 2

Правила експлуатації технічних засобів і програмного забезпечення. Робота у мережі Internet.

План

1. Психологічні особливості використання технічних засобів в навчально-виховному процесі.
2. Локальні мережі. Переваги роботи.
3. Internet керування мережею, структура мережі, принцип пакетної передачі.
4. Електронна пошта.
5. Всесвітня павутина WWW. Web-канал, Web-сторінка, засоби перегляду Web (браузер).

Завдання: Розробити макет сайту «Психологічні особливості використання технічних засобів в навчально-виховному процесі»

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 3. Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі.

Лабораторне заняття № 3

Технічні засоби і сучасні методи навчання. Класифікація сучасних ТЗН.

План

1. З історії виникнення сучасних технічних засобів навчання у навчально-виховний процес:

а) загальноосвітніх закладах;

б) у спеціальних закладах для дітей з вадами психофізичного розвитку.

2. Класифікація сучасних технічних засобів навчання в зарубіжних країнах та на Україні.

Завдання:

1. Розробити макет буклету з інформацією про класифікацію сучасних технічних засобів навчання в зарубіжних країнах та на Україні

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд. центр «Академия» 2007. – 256 с.

2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Кредит 4.
Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі.

Лабораторне заняття № 4

Методика роботи з персональним комп'ютером.

План:

3. Історія виникнення персонального комп'ютера.
4. Операційна система Windows. Багатозначність.
5. Основні об'єкти Windows: файли, папки, ярлики. Робочій стіл і його елементи. Головне меню.

Завдання: Розробити мультимедійну презентацію для дітей дошкільного віку, щоб використовувати її на заняттях у ДНЗ (тема на вибір)

Література:

5. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
6. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
7. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
8. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Лабораторне заняття № 5

Призначення і місце засобів навчання в навчально-виховному процесі.

План:

1. Методи та засоби сучасної інформаційної технології.
2. Застосування методів та засобів сучасної інформаційної технології до розв'язування найрізноманітніших гуманітарних, технічних і наукових проблем.

Завдання: Розробити мультимедійну презентацію для логопедів та вихователів ДНЗ на актуальну наукову проблему

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Лабораторне заняття № 6

Санітарно-гігієнічні норми при використанні ТЗН. Правила протипожежної безпеки. Надання першої допомоги при враженні електричним струмом.

План

1. Психологічні особливості використання технічних засобів в навчально-виховному процесі.
2. Правила протипожежної безпеки при роботі на персональному комп'ютері.
3. Надання першої допомоги при враженні електричним струмом.
4. Санітарно-гігієнічні норми при використанні ТЗН.

Завдання: Розробити буклет «Надання першої допомоги при враженні електричним струмом»

Законспектувати «Санітарно-гігієнічні норми при використанні ТЗН»

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;

Можливості сучасних презентаційних систем.

Особливості створення та використання дидактичних засобів електронних презентацій.

Історія розвитку ЕОМ (електронно обчислювальних машин) та ПЕОМ (пристроїв електронно обчислювальних машин).

Системне програмне забезпечення.

Операційні системи, види операційних систем.

Призначення і місце засобів навчання в навчально-виховному процесі

Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку

Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.

Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки

Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;

Методичні рекомендації:

- короткий теоретичний коментар до кожної теми;
- питання, що виносяться на обговорення та список літератури, необхідної для самостійної роботи студента;
- тексти ситуацій для аналізу, умови завдань тощо, які розглядаються на семінарських та практичних заняттях.

До змісту методичних рекомендацій:

- поради з планування та організації часу, необхідного для вивчення навчальної дисципліни;
- опис послідовності дій студента під час засвоєння змісту навчальної дисципліни;
- рекомендації щодо використання матеріалів НМК;
- рекомендації щодо роботи з літературою;
- поради з підготовки до поточного та підсумкового контролю;
- банк тестів;
- роз'яснення щодо виконання домашніх завдань (прикладні завдань та їх рішень);
- список рекомендованої літератури.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Методи контролю

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок студентів протягом навчального семестру відбувається за результатами усних відповідей на практичних заняттях, тестування, письмового опитування, перевірки практичних завдань та самостійної роботи, обговорення рефератів тощо.

Робоча програма передбачає застосування 3-х форм контролю знань студентів:

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання практичних завдань.

Періодична форма контролю – виконання кредитних контрольних робіт, розробка проектів, творчі роботи

Форма підсумкового контролю – залік на основі суми балів набраних за кожний кредит.

Студенти виконують навчальну програму з дисципліни як в аудиторії, так і поза аудиторією: відповідають на тести з тем курсу, виконують практичні завдання, готуються до практичних/практичних занять, обговорюють конкретні ситуації, виконують завдання для самостійної роботи – кожне з них оцінюється за відповідними критеріями у балах. Максимальна сума балів – 100. Діагностика знань здійснюється за бальною системою, яка послідовно переводить бали у звичайну оцінку.

Поточний, контроль здійснюється у вигляді опитування, виконання індивідуального або колективного завдання та їх захисту. Кредитний (рубіжний) контроль передбачає виконання контрольної роботи, підсумковий - здачу іспиту.

Критеріями оцінки є:

<u>при усних відповідях:</u>	<u>при виконанні письмових завдань:</u>
<ul style="list-style-type: none">• повнота розкриття питання;• логіка викладання, культура мови;• емоційність та переконаність;• використання основної та додаткової літератури;• аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.	<ul style="list-style-type: none">• повнота розкриття питання;• цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;• акуратність оформлення письмової роботи.

На семінарському/індивідуальному занятті оцінюються:

- усні відповіді студентів;
- участь в обговоренні дискусійних питань;

- участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;
- аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- презентації фрагментів уроків;
- підібрана інформація щодо прикладів зі педагогічної практики, новин вітчизняної/зарубіжної методики;
- реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

За кожним елементом змістового модуля, передбаченого робочою програмою, обов'язкова певна форма поточного оцінювання знань. Такими формами можуть бути: усне опитування; тестування знань студентів з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; виступ на практичних/практичних заняттях (з рефератом, в дискусії); перевірка і захист індивідуального завдання тощо.

Норми оцінювання усних відповідей

10 балів – студент самостійно створює оригінальну за думкою відповідь, аналізує різні погляди на поставлену проблему, добирає переконливі аргументи, висловлює власну думку, відповідь повна, змістовна, характеризується багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.

7 бали – студент самостійно будує послідовну, повну, логічно викладену думку, розкриває суть проблеми, висловлює головну думку, вдало добирає лексичні засоби, однак припускається окремих недоліків (відсутність прикладів, належної аргументації тощо).

3-4 бал – за обсягом відповідь становить менше половини норми, пропуск положень, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.

0 балів – неготовність до практичного заняття.

Контроль самостійної роботи студентів здійснюється як під час аудиторних занять (на семінарах, практичних заняттях), так і у позааудиторний час, визначений викладачем. Контроль самостійної роботи передбачає:

визначення ступеня засвоєння матеріалу; визначення якості виконання практичних і творчих колективних завдань; відвідування консультацій викладача; своєчасне виконання і здача поточних завдань; оцінку знань, здобутих у результаті самостійної навчальної роботи.

Норми оцінювання завдань самостійної роботи

- 10 балів – матеріал відповідає тематиці поставленого завдання, повністю розкриває його сутність, оформлений за всіма вимогами ділового стилю; у матеріалі відсутні орфографічні та стилістичні помилки, він вчасно складений для перевірки.
- 1 бал – зміст матеріалу не зовсім відповідає заданій тематиці або недостатньо повно розкриває його сутність; оформлений матеріал містить деякі орфографічні, пунктуаційні помилки, у ньому відсутні.
- 0 балів – зміст матеріалу не співпадає з завданням, не відповідає діловому стилю викладу матеріалу, у ньому наявна велика кількість орфографічних та пунктуаційних недоліків.

Тестовий контроль. Кредитний контроль є підсумком певного етапу вивчення дисципліни. Його мета – виявлення проміжних результатів засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни. Тестовий контроль проводиться згідно і тематичним планом. Оцінка кредитного контролю здійснюється за 30-бальною шкалою. Кредитний контроль проводиться у вигляді різнорівневої письмової самостійної роботи, яка містить такі завдання: теоретичні питання – 3 – 8 бали; тестові завдання – 1-2 бали; творчі завдання – 9-15 балів.

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є сума набраних студентом за семестр та під час тестового контролю балів.

У разі, якщо студент бажає підвищити свою підсумкову оцінку він має право на складання усного заліку.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Бали	<i>Критерії оцінки</i>
обов'язковим повторним	Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.
з можливістю повторного	Має уяву про психолого-педагогічну термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок, на які не звертає уваги.

<p>Е (незадовільно з можливістю повторного складання)</p>	<p>Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні психолого-педагогічні терміни. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань у вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки, які при допомозі здатен виправити. Повністю відсутнє знайомство з інформацією, що викладена в додатковій літературі.</p>
<p>Д (задовільно)</p>	<p>Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях, які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отримані при вивченні інших дисциплін.</p>
<p>С (добре)</p>	<p>На основі володіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями останніх років.</p>

<p style="text-align: center;">В (дуже добре)</p>	<p>Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно примінити у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку щодо до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.</p>
<p style="text-align: center;">А (відмінно)</p>	<p>На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набути знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи, який проявляється у наявності наукових публікацій, виступах на наукових конференціях.</p>

Карта самостійної роботи студента
 _____ групи _____ курсу
 спеціальності Спеціальна освіта
 з дисципліни

Інформаційні технології та технічні засоби корекційного навчання

Кредит та тема	Академічний контроль (форма представлення)*	Кількість балів (за видами роботи)**	Кількість балів всього за кредит	Термін виконання (тижні)**	Викладач (підпис)
Кредит № 1 Тема: «Наукові основи використання інформаційних технологій та технічних засобів корекційного навчання»	Розробити мультимедійну презентацію «Можливості сучасних презентаційних систем. Особливості створення та використання дидактичних засобів електронних презентацій»	15	30	12.02.18-19.02.18	
	Розробити електронний дидактичний посібник «Історія розвитку ЕОМ (електронно обчислювальних машин) та ПЕОМ (пристроїв електронно обчислювальних машин)»	15		20.02.18-26.02.18	
Кредит № 2 Тема: «Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес»	Розробити мультимедійну презентацію «Призначення і місце технічних засобів навчання в навчально-виховному процесі»	10	40	27.02.18-02.03.18	
	Розробити публікацію, використовуючи Microsoft Publisher на тему: «Операційні системи, види операційних систем»	5		05.03.18-07.03.18	
	Контрольна робота №	25		08.02.18-12.03.18	

Кредит № 3 Тема: «Технічні засоби корекційного навчання та їх місце в корекційному процесі»	Розробити мультимедійну презентацію «Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку»	15	40	13.03.18-19.03.18	
	Контрольна робота № 2	25		20.03.18-26.03.2018	
Кредит № 4 Тема: «Методика використання ІКТ та ТЗ корекційного навчання в освітньо-розвивальному та корекційно-виховному процесі»	Підібрати спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки на певну тему, презентувати його.	10	10	16.04.18-27.04.18	
Всього балів за самостійну роботу – 120					
ВСЬОГО за семестр – 80 год.					

Карту отримав

(підпис)

(ПІБ студента)

(дата)

*Види представлення результатів самостійної роботи повинні відповідати робочій програмі дисципліни.

**Розподіл балів за кожен вид самостійної роботи залежить від виду завдання та часу, необхідного для його виконання. Максимальна кількість балів, що їх може отримати студент за виконання самостійної роботи в одному кредиті становить 40 балів.

***Термін виконання того чи іншого виду роботи повинен узгоджуватися із графіком навчального процесу структурного підрозділу.

Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання

МЕТОДИКА НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Першим етапом написання роботи є складання бібліографії з обраної наукової теми. У роботах подібного рівня не рекомендується обмежуватися лише навчальною літературою (підручниками, посібниками або методичними розробками), а обов'язково слід ознайомитися з кількома спеціальними науковими або науково-популярними дослідженнями, що підвищить якісний рівень роботи, її наукову цінність.

Наступним підготовчим етапом є глибоке вивчення історичних джерел – знаходження найбільш яскравих документальних підтверджень тим фактам, що викладаються в контрольній роботі, ретельний аналіз та оцінка відповідних документів.

На наступному етапі здійснюється систематизація й узагальнення фактичного матеріалу – накопичення необхідного обсягу інформації відповідно до теми і структури роботи, відбір найбільш переконливих і вагомих даних, розташування їх у певній хронологічній і тематичній послідовності.

Вся підготовча робота завершується аргументованим та логічним викладенням особистих думок у письмовій формі. Головною умовою досягнення логічності під час написання контрольної роботи є чітке розуміння студентом мети, головних напрямків і кінцевого результату свого дослідження. Робота повинна бути переконливою, містити органічний зв'язок між окремими питаннями, а також між кожним з них і всією темою в цілому.

Обов'язково потрібно використовувати різноманітні види аргументів та доводів: порівняння, зіставлення, посилення на джерела тощо.

Робота над контрольною роботою має бути послідовною, з чітким урахуванням її головних етапів, які передбачають:

- обрання теми,
- складання плану,
- виявлення джерельно-історіографічної бази обраної проблеми,
- конспектування літератури і підбір цитат, які необхідно виписувати точно (а іноді й дослівно), із зазначенням сторінок розташування в тексті,
- власне написання контрольної роботи.

Контрольна робота повинна включати:

титульний аркуш, на якому вказується назва міністерства, навчального закладу та кафедри, назва теми контрольної роботи, відомості про студента (факультет, група, прізвище, ініціали),

місце й рік написання (Додаток А);

план роботи, що відбиває внутрішню структуру роботи (Додаток Б);

вступ;

основна частина, яка передбачає безпосереднє висвітлення питань плану роботи і складається з відповіді на теоретичні питання і, якщо є практичні, то й розв'язання практичного завдання;

висновки;

список використаної літератури в алфавітному порядку.

УВступі обов'язково слід зазначити мету написання роботи, стисло охарактеризувати ступінь розробки проблеми у літературі та навести приклади зв'язку із життєвими ситуаціями.

Приступаючи до розкриття змісту кожного пункту плану, слід повторити його найменування. Викладення матеріалу повинно бути самостійним, академічно благочинним, у разі цитування текст слід подавати у лапках і супроводжувати посиланнями. Оформлення посилань – у квадратних дужках, наприклад: [4, 217], де перша цифра означає номер у переліку літератури, а друга – номер сторінки. В кінці кожного розкритого питання належить робити узагальнення.

Після розкриття теми треба зробити висновки та навести перелік літератури, що цитувалася та використовувалась при підготовці та написанні

контрольної роботи.

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Оформлена контрольна робота здається на відповідну кафедру для рецензування завчасно, до початку сесії, протягом якої студенти будуть складати залік чи іспит з цієї дисципліни.

При виконанні контрольної роботи необхідно дотримуватись таких вимог:

- контрольна робота повинна бути охайно оформленою, розбірливо написана без скорочення слів (крім загальновідомих скорочень) та надіслана у відповідні встановлені строки;
- сторінки роботи повинні бути пронумеровані (нумерація наводиться у правому верхньому кутку листка), а також мати поля для зауважень;
- зміст контрольної роботи повинен відповідати планові та повністю розкривати питання плану;
- у тексті роботи слід виділяти й озаголовлювати відповідні розділи;
- в кінці контрольної роботи наводиться список використаної студентом літератури згідно встановлених вимог;
- контрольна робота може бути написана від руки або за допомогою технічних засобів і має бути підписана студентом із зазначенням дати її виконання.

При неповному та неправильному виконанні контрольної роботи і порушенні інших вимог контрольна робота не зараховується.

ПОРЯДОК ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Робота, яка виконана студентом відповідно до необхідних вимог, перевіряється із виставленням відповідної оцінки. Позитивно оцінена контрольна робота є одним із видів обов'язкових навчальних робіт, за результатами виконання яких студент отримує допуск до семестрового контролю. Результати контрольної роботи враховуються при виставленні підсумкової оцінки. Якщо студент не складає екзамен (залік), контрольна робота залишається у нього для участі у повторній здачі. Контрольні роботи, які визнані викладачем незадовільними, повертаються студенту для повторного виконання. У такому разі викладач обґрунтовує невідповідність роботи критеріям оцінювання та надає термін для її доопрацювання, але не пізніше, ніж за тиждень до початку сесії.

При повторному незадовільному виконанні контрольної роботи студент не допускається до складання сесійного контролю.

Контрольні роботи повинні надаватися студентами для перевірки в установлені графіком навчального процесу строки. Як виняток, допускається прийняття до перевірки робіт перед початком сесії за дозволом відповідної кафедри з врахуванням поважних причин, підтверджених документально.

Контроль кафедр з питань перевірки та своєчасного надання консультацій студентам у міжсесійний період здійснює завідувач кафедри університету.

Після складання студентами екзаменів (заліків) контрольні роботи знищуються, про що на кафедрі складається відповідний документ (акт) із зазначенням переліку робіт і прізвищ студентів. Акти про списання зберігаються на кафедрах протягом одного календарного року.

Інші матеріали.

Лекція № 1

Тема 1. «Вступ. Роль нових інформаційних технологій в сучасному суспільстві освіти».

План:

1. Предмет, об'єкт, мета та завдання дисципліни.
2. Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти.
3. Комп'ютер – як одна із сучасних технологій розвитку дитини-дошкільника.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

1) Предмет і зміст дисципліни.

Невід'ємними складовими сучасних уявлень про світ стали поняття "інформація", "інформатика", "інформаційна технологія".

Поняття "*інформація*" походить з латини (informatio) і означає виклад, роз'яснення, тлумачення факту чи події. Сьогодні строгого визначення терміна інформації не існує, як зазначається в англо-українському словнику з

обчислювальної техніки, інформатики і програмування. Проте, в навчальних посібниках можна зустріти ряд тлумачень зазначеного поняття, зокрема

<p><i>Інформація</i> - це відомості, повідомлення, пояснення, знання, навчання, інструктаж, виклад тощо</p>	<p>Жалдак М. І. Інформатика : навч. посібник / М. Жалдак, Ю. Рамський. - К. : Вища школа, 1991. - 319 с.</p>
<p><i>Інформація</i> - систематизовані відомості про частину (галузь) світу, яка оточує людину</p>	<p>Інформатика і комп'ютерна техніка : навч. посібник / [за ред. М. Рогози]. - К. : Видавничий центр "Академія", 2006. - 368 с.</p>
<p><i>Інформація</i> - це продукт взаємодії даних і адекватних їм методів</p>	<p>Іванов В. Г. Основи інформатики і обчислювальної техніки : навч. посібник / В. Іванов, В. Карасюк, М. Гвоз-денко. - К. : Юрінком Інтер, 2004. - 328 с.</p>
<p><i>Інформація</i> - це відображення навколишнього світу за допомогою знаків та сигналів</p>	<p>Следзінський І. Основи інформатики : посібник для студентів / І. Следзінський, Я. Василенко. - Тернопіль : Богдан, 2003. - 160 с.</p>

В Українському педагогічному словнику С. Гончаренка визначення інформації в педагогіці і психології подано як зміст будь-якого повідомлення, дані про щось, які розглядаються в аспекті передачі їх у часі і просторі; вона має певний сенс, який можна зрозуміти й інтерпретувати за допомогою природної мови в процесі людського спілкування. Що і стверджує академік НАПН України Жалдак М. І., описуючи дефініцію інформації: інформація - це деяка сукупність сигналів, впливів або відомостей, яка може бути представлена різними способами в залежності від систем, які її видають та сприймають. Вона виникає в свідомості людини в результаті її власної пізнавальної діяльності.

Діяльність сучасної людини постійно пов'язана з отриманням відомостей, необхідністю збереження їх у часі, перетворення з однієї форми на іншу, переміщення у просторі тощо. Отже, діяльність людини, яка пов'язана з процесами отримання, перетворення, нагромадження, зберігання, передавання та подання якихось певних даних умовно можна назвати інформаційною діяльністю (Рис. 1.1).

З появою і поширенням нової технології збирання, оброблення і передавання інформації, пов'язаної з фіксацією даних на машинних носіях, з'явилась і відповідна наука - *інформатика*.

Рис. 1.1

На сьогодні в літературі подається багато визначень інформатики. Найбільш поширені серед них такі:

<p><i>Інформатика</i> - наука, яка вивчає структуру і загальні властивості інформації, а також питання, пов'язані із збиранням, обробкою, зберіганням, пошуком, передаванням і використанням інформації в найрізноманітніших галузях людської діяльності</p>	<p>Жалдак М. І. Інформатика : навч. посібник / М. Жалдак, Ю. Рамський. - К. : Вища школа, 1991. - 319 с.</p>
<p><i>Інформатика</i> - наука, яка вивчає методи збирання, зберігання, оброблення, передавання інформації за допомогою комп'ютерів та інших технічних засобів, досліджує структуру</p>	<p>Інформатика і комп'ютерна техніка : навч. посібник / [за ред. М. Рогози]. - К. : Видавничий центр</p>

інформації та її властивості	"Академія", 2006. - 368 с.
<i>Інформатика</i> - наука про інформацію та методи і засоби її опрацювання	Глинський Я. М. Інформатика : 10-11 класи: навч. посібник у 2 ч. - Ч. 1. Алгоритмізація і програмування / Я. Глинський. - Львів : Деол, 2005. - 256 с.
<i>Інформатика</i> - одна з фундаментальних галузей наукового знання, яка формує системно-інформаційний підхід до аналізу навколишнього світу, вивчає інформаційні процеси, методи і засоби одержання, перетворення, передачі, збереження і використання інформації	Іванов В. Г. Основи інформатики і обчислювальної техніки : навч. посібник / В. Іванов, В. Карасюк, М. Гвозденко. - К. : Юрінком Інтер, 2004.- 328 с.
<i>Інформатика</i> - це наука, що вивчає структуру та загальні властивості інформації, а також закони та методи її обробки	Савчук Л. О. Інформатика і комп'ютерна техніка : навч. посібник / Л. Савчук, О. Гришпинюк. - К. : Професіонал, 2004. - 160 с.
<i>Інформатика</i> - це цілий комплекс наукових напрямів, що відрізняються один від одного як поглядами на інформацію, так і тими методами, що в них використовуються	Следзінський І. Основи інформатики : посібник для студентів / І. Следзінський, Я. Василенко. - Тернопіль : Богдан, 2003. - 160 с.

Отже, *інформатика* - це наука про інформацію та інформаційні процеси в природі та суспільстві, методи та засоби пошуку, збирання, одержання, опрацювання, зберігання, подання, передавання інформації та управління інформаційними процесами [12].

Узагальнюючим ученням, наукою про інформацію, інформаційну діяльність є *інформаціологія*. У науковому контексті інформаціологія - це унікальна наука про всі інформаційні явища, мікро й макродинамічні процеси безмежного Всесвіту.

Об'єктом інформаціології є об'єктивна реальність інформаційного Всесвіту, що існує незалежно від нашої свідомості і виступає як об'єкт існування й пізнання.

Предметом інформаціології є дослідження інформаційних мікро і макродинамічних процесів, що відбуваються у Всесвіті і пов'язані зі збиранням, зберіганням, обробкою, передачею, візуалізацією й пізнанням інформації.

Як наукова дисципліна інформаціологія об'єднує цілу низку інших наук, до яких в першу чергу належать *інформомія* (наука про закони інформації), *інформологія* (дисципліна про технології, телекомунікації, маршрутизації й передаванням інформації з використанням нейрорецепторних, провідних, теле, радіо і супутникових каналів зв'язку) та *інформатика*.

Метою освоєння дисципліни є:

Формування загальнокультурних і професійних компетенцій, спрямованих на теоретичне освоєння і практичне використання інформаційних технологій, що використовуються у вивченні та освіті дітей дошкільного віку з різними порушеннями у розвитку.

Завдання дисципліни:

Формування у студентів готовності здійснювати процес навчання з використанням інформаційних технологій;

Формування умінь планувати і проводити корекційно-педагогічні заняття з урахуванням структури порушення, використовуючи інформаційні технології;

Формування вміння використовувати сучасні науково обґрунтовані і найбільш адекватні прийоми, методи і засоби навчання;

Формування здатності до реалізації особистісно-орієнтованого підходу до освіти дітей дошкільного віку з порушеннями розвитку;

□ Формування готовності організувати роботу з навчання і виховання дітей дошкільного віку з відхиленнями у розвитку з використанням інформаційних технологій;

□ Формування готовності до реалізації інноваційних форм навчання і виховання дітей дошкільного віку з відхиленнями у розвитку;

□ Формування вміння вести звітну документацію з використанням комп'ютера;

□ Формування здатності до створення інформаційних технологій для дітей з відхиленнями у розвитку.

В результаті освоєння дисципліни у студентів формуються такі компетенції:

□ здатний використовувати знання про сучасну природничу картину світу в освітній та професійній діяльності, застосовувати методи математичної обробки інформації, теоретичного та експериментального дослідження, здатний до оволодіння основними методами, способами і засобами одержання, зберігання, переробки інформації, навичками роботи з комп'ютером;

□ здатний використовувати у своїй професійній діяльності сучасні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології;

□ готовий до організації корекційно-розвивального середовища, його методичному забезпеченню та проведенню корекційно-компенсаторної роботи у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з метою успішної соціалізації осіб з відхиленнями у розвитку.

□ Здатність дошкільних дефектологів використовувати знання про зміст корекційно-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку.

□ Здатність дошкільних дефектологів використовувати з кожною дитиною з порушеним розвитком єдність прийомів загальнорозвиваючого та корекційно-педагогічного спрямування, а саме: сенсорного виховання,

фізичного виховання, розумового виховання, мовного виховання, естетичного виховання, соціально-морального виховання, трудового виховання.

В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

Знати і розуміти:

- теоретичні та методичні аспекти вивчення та освіти дітей дошкільного віку з відхиленнями у розвитку з використанням інформаційних технологій;
- основні інформаційні технології, що використовуються в корекційно-розвиваючому процесі;
- основи безпечної організації роботи з комп'ютером;
- принципи організації корекційної роботи з дітьми з порушеннями у розвитку з використанням комп'ютерних технологій.

Вміти:

- аналізувати інформаційні технології, що застосовуються в роботі з дітьми з нормальним розвитком і застосовувати їх для дітей з відхиленнями у розвитку;
- проводити обстеження дітей з порушеннями у розвитку за допомогою інформаційних технологій і визначати рівень психічного та мовного розвитку;
- планувати і організовувати корекційно-розвивальну роботу з дітьми з порушеннями у розвитку із застосуванням інформаційних технологій;
- розробляти інноваційні технології для вивчення, виховання і навчання дітей з відхиленнями у розвитку.

Володіти:

- навичками використання персонального комп'ютера на рівні користувача;
- логічною культурою мислення, способами аналізу і синтезу інформації, способами роботи з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах;
- дистанційними технологіями в спеціальній освіту;
- навичками проектування спеціалізованих освітніх технологій.

2) Застосування ІКТ та ТЗ у навчальних закладах освіти.

ІТ в освіті – технології навчання, виховання, наукових досліджень і управління, засновані на використанні обчислювальної та інформаційної техніки і спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

Інформатизація освіти – це процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки й використання сучасних інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети навчання і виховання.

Основні шляхи застосування ІТ в освіті:

- Створення інформаційних середовищ навчальних закладів;
- Створення педагогічних програмних засобів (ППЗ);
- Застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час здійснення проєктивного і дослідницького навчання;
- Застосування мультимедійних засобів навчання;
- Розробка дистанційних курсів;
- Застосування інформаційних технологій в управлінні навчальним закладом;
- Використання засобів Інтернет з метою пошуку інформації, розробки програмно-методичного забезпечення навчальних закладів, професійного психологічного консультування;
- Створення Web-сайтів навчальних закладів;
- Здійсненні профорієнтаційної роботи в закладах освіти;
- Розробка і використання контролюючих програмних продуктів;
- Створення електронних бібліотек, медіатек тощо.

До позитивних дидактичних можливостей ІТ відносять:

- індивідуалізацію навчання;
- ущільнення навчальної інформації; створення стійкого пізнавального мотиву осмисленого процесу практики;
- забезпечення зв'язку теорії з практикою;

- диференціація навчання;
- управління пізнавальною діяльністю та формування у студентів творчих якостей;
- організація проблемно-орієнтованих баз знань на основі реалізації структурно-функціональних предметних і міжпредметних зв'язків;
- забезпечення адекватного емоційного стану студентів; можливість створення реальної досліджуваної ситуації;
- формування загальної культури мислення;
- створення гарних умов для самореалізації особистості;
- формування і розвиток інформаційної культури і розв'язування задач медіа-освіти.

До негативних аспектів застосування ІТ відносять:

- ПК призводить до ізоляції студентів;
- не може вести справжній діалог, тобто „не розуміє“ аналогій та метафор;
- не може пояснити студенту, чому той відчуває труднощі під час оволодіння матеріалом;
- не може надихати або бути моделлю для наслідування;
- не може допомогти при вивченні неточних дисциплін, до яких не можна застосувати формальні правила і процедури (філософія, релігія, соціологія і т.д.)

Основні педагогічні цілі використання ІТ (за І.В. Роберт):

1) Інтенсифікація всіх рівнів навчально-виховного процесу за рахунок застосування засобів сучасних інформаційних технологій :

- підвищення ефективності і якості процесу навчання;
- підвищення активності пізнавальної діяльності;
- поглиблення міжпредметних зв'язків;
- збільшення об'єму і оптимізація пошуку потрібної інформації.

2) Розвиток особистості учня, підготовка індивіда до комфортного життя в умовах інформаційного суспільства:

- розвиток різних видів мислення;
- розвиток комунікативних здібностей;
- формування умінь ухвалювати оптимальне рішення або пропонувати варіанти рішення в складній ситуації;
- естетичне виховання за рахунок використання комп'ютерної графіки, технології мультимедіа;
- формування інформаційної культури, умінь здійснювати обробку інформації;
- розвиток умінь моделювати завдання або ситуацію;
- формування умінь здійснювати експериментально-дослідницьку діяльність.

3) Робота на виконання соціального замовлення суспільства:

- підготовка інформаційно грамотної особистості;
- підготовка користувача комп'ютерними засобами;
- здійснення роботи профорієнтації в області інформатики.

Етапи інформатизації освіти:

1 етап характеризується наступними ознаками:

- початок масового впровадження засобів інформаційних технологій і в першу чергу комп'ютерів;
- проводиться дослідницька робота з педагогічного освоєння засобів комп'ютерної техніки і відбувається пошук шляхів її застосування для інтенсифікації процесу навчання;
- суспільство йде по шляху усвідомлення суті і необхідності процесів інформатизації;
- відбувається базова підготовка в галузі інформатики на всіх ступенях безперервної освіти.

2 етап характеризується наступними ознаками:

- активне освоєння і фрагментарне впровадження засобів ІТ в традиційні початкові дисципліни;
- освоєння педагогами нових методів і організаційних форм роботи з

використанням комп'ютерної техніки;

активна розробка і початок освоєння педагогами навчально-методичного забезпечення;

постановка проблеми перегляду змісту, традиційних форм і методів навчально-виховної роботи.

3 етап характеризується наступними ознаками:

наскрізне використання засобів сучасних ІТ у навчанні;

перебудова змісту всіх ступенів безперервної освіти на основі його інформатизації;

зміна методичної основи навчання і освоєння кожним педагогом широкого кола методів і організаційних форм навчання, що підтримуються відповідними засобами сучасних інформаційних технологій.

Нині відбувається активний перехід з другого на третій етап.

3) Комп'ютер – як одна із сучасних технологій розвитку дитини-дошкільника

У сучасному світі, інформаційний вплив на людину є настільки великим, що дедалі частіше нам доводиться звертатися по допомогу до різноманітної техніки. Зараз важко уявити собі людину, яка не користується телебаченням і радіо, комп'ютером, електричним чайником і холодильником, і цей список можна продовжувати нескінченно.

Все наше життя стало настільки залежним від створених нами речей, що якби людина раптом втратила їх, то довго проіснувати в цьому світі вона б не змогла. У час електроніки і інформатики необхідно крокувати в ногу з технічним прогресом.

Ми живемо в століття інформації, в часи, коли відбувається комп'ютерна революція і є свідками того, що комп'ютери вже зайняли міцні позиції в багатьох галузях сучасного життя, швидко проникають у школи і сім'ї. В

сучасних умовах України комп'ютер є своєрідним "інтелектуальним знаряддям" і дозволяє людині вийти на новий інформаційний рівень.

Комп'ютер, як інструмент для обробки інформації, може служити і потужним технічним засобом навчання і відігравати роль незамінного помічника у вихованні дошкільників.

Психологи відзначають: чим раніше дитина познайомиться з комп'ютером, тим меншим буде психологічний бар'єр між нею і машиною, тому що в дитини практично немає страху перед технікою. Чому? Тому що комп'ютер приваблює дітей, як будь-яка нова іграшка, і саме так у більшості випадків вони на нього дивляться.

Спілкування дітей дошкільного віку з комп'ютером починається з комп'ютерних ігор, ретельно підібраних з урахуванням віку й навчальної спрямованості.

Однією з найважливіших функцій комп'ютерних ігор є навчальна. Комп'ютерні ігри створені так, що дитина може собі уявити окреме поняття або конкретну ситуацію, а одержати узагальнене поняття про всі схожі предмети або ситуації. У такий спосіб у дитини розвиваються такі важливі операції мислення як узагальнення і класифікація. Під час гри на комп'ютері, дитина рано починає розуміти, що предмети на екрані - це не реальні речі, а тільки знаки цих реальних речей. Таким чином, у дітей починає розвиватися так звана знакова функція свідомості, тобто розуміння того, що є кілька рівнів навколишнього середовища - це й реальні речі, і картинки, схеми, слова або числа і т.ін.

Під час комп'ютерних занять у дітей поліпшуються пам'ять і увага. Діти в ранньому віці мають мимовільну увагу, тобто вони не можуть усвідомлено намагатися запам'ятати той або інший матеріал. Дитина мимоволі звертає увагу на навчальний матеріал якщо він є яскравим й цікавим. І тут комп'ютер просто незамінний, тому що передає інформацію у привабливій для дитини формі, а це не тільки прискорює запам'ятовування матеріалу, але й робить його осмисленим і довгостроковим.

Заняття дітей на комп'ютері мають велике значення не тільки для розвитку інтелекту, але й для розвитку їхньої моторики. У будь-яких іграх, від найпростіших до складних, дітям необхідно вчитися натискати пальцями на певні клавіші, що розвиває дрібну моторику. Учені зазначають, що чим більше ми робимо дрібних і складних рухів пальцями, тим більше ділянок мозку включається в роботу. Як і руки, очі також широко представлені в корі головного мозку. Чим уважніше ми вдивляємося в те, над чим працюємо, тим ефективнішим буде процес запам'ятовування. Ось чому так важливо формувати моторну координацію і координацію спільної діяльності зорового й моторного аналізаторів, що з успіхом досягається на заняттях, де діти працюють з комп'ютером.

Спілкування з комп'ютером викликає в дітей жвавий інтерес, спочатку як ігрова діяльність, а потім і як навчальна. Цей інтерес лежить в основі формування таких важливих структур, як пізнавальна мотивація, довільні пам'ять й увага, адже саме ці якості забезпечують психологічну готовність дитини до навчання в школі.

Комп'ютерні ігри вчать дітей переборювати труднощі, контролювати виконання дій, оцінювати результати. Завдяки комп'ютеру стає ефективним навчання цілеспрямованості, плануванню, контролю і оцінки результатів самостійної діяльності дитини, через сполучення ігрових і не ігрових моментів. Дитина входить у сюжет ігор, засвоює правила, відповідно діє і прагне досягнення результатів. Крім того, практично у всіх іграх є свої герої, яким потрібно допомогти виконати завдання. Таким чином, комп'ютер допомагає розвинути не тільки інтелектуальні здібності дитини, але й виховати вольові якості, такі як самостійність, зібраність, зосередженість, посидючість, спонукає дитину до співпереживання, допомоги героям ігор тощо, збагачуючи тим самим його ставлення до навколишнього світу.

Педіатр з університету Вейна Сяомін Лі і психолог з університету Огайо Меліса Аткинс дійшли висновку, що дошкільники, які користуються комп'ютером, краще підготовлені до одержання середньої освіти. Як

з'ясувалося, малолітні комп'ютерщики набагато успішніше проходять тести на підготовку до школи в порівнянні з їхніми однолітками. У той же час, відеоігри не справляють подібного позитивного впливу на розвиток пізнавальних здібностей дітей, такий як робота з персональним комп'ютером.

Однак, крім ігор, дошкільники, наслідуючи батьків, намагаються на комп'ютері ще й працювати: вони друкують, малюють, пробують користуватися різними пристроями та програмами. Використання комп'ютера поліпшує дитячі моторні навички й здібності щодо мов, допомагає розпізнавати цифри та літери.

Комп'ютеризація, що поступово проникає практично в усі сфери життя й діяльності сучасної людини, вносить свої корективи й у підходи до виховання дітей дошкільного віку. Вітчизняні та закордонні дослідження з використання комп'ютера в дошкільних навчальних закладах переконливо доводять не тільки можливість, але й доцільність використання комп'ютера, а, також визначають особливу його роль в розвитку інтелекту і особистості дитини у цілому (С. Новосьолова, Г.Петку, И. Пашелите, С. Пейперт, Б. Хантер й ін.). І дійсно, комп'ютер, маючи величезний потенціал ігрових і навчальних можливостей, впливає на дитину. Проте, як і будь-яка техніка, він несамодостатній, і тільки у взаємодії педагога (вихователя), дитини і комп'ютера можна досягти позитивного результату. *Те, яку мету ставить перед собою вихователь, якими шляхами домагається її досягти, визначає й той вплив, який спричиняє комп'ютер на дитину.* І якщо сьогодні вже можна говорити про допустимість використання комп'ютера в роботі з дітьми дошкільного віку, то теоретичні, дидактичні й методичні аспекти подібної роботи ще вимагають всебічного й глибокого вивчення.

Поділяючи точку зору багатьох дослідників, мабуть основною метою використання комп'ютера в дошкільній установі слід вважати всебічний розвиток дитини, підготовку її до життя й діяльності в „комп'ютерній дійсності”, тобто формування у неї позитивного емоційного ставлення до комп'ютера, сприйняття його як помічника в різних видах діяльності,

розуміння його призначення й можливостей для досягнення поставленої мети. Адаптація до комп'ютерного світу не тільки полегшить дитині входження в доросле життя, але й буде сприяти ефективності навчання за допомогою комп'ютера й використання його в ігровій діяльності.

Інтерес до комп'ютера відіграє провідну роль у процесі адаптації дитини, причому, особливо важливим є виникнення інтересу і його розвиток на етапі знайомства з комп'ютером, оскільки без цього не відбудеться переходу на більш високий рівень оволодіння ним (Н. Чудова).

Інтерес до комп'ютера у дітей старшого дошкільного віку проявляється в стійкому позитивному ставленні до нього, у бажанні і прагненні діяти з ним, у перевазі цього виду діяльності іншим видам. Розвиток дітей в умовах взаємодії з комп'ютером ґрунтується на створенні в них відповідних мотиваційних установок, на зміні (при необхідності) характеру і обсягу завдань, на забезпеченні активності в роботі з комп'ютером, в ході якої діти поступово стають суб'єктами діяльності. А все це веде до усвідомлення дитиною своїх можливостей, свого росту, збільшення самостійності в спілкуванні з комп'ютером і, як наслідок – до вирішення основного завдання – розвитку особистості, адаптованої до „комп'ютерної діяльності”.

Напрошується висновок, що комп'ютер в дошкільному навчальному закладі можна розглядати як сучасний засіб діяльності дитини старшого дошкільного віку. Введення його у систему дидактичних засобів можна вважати істотним чинником збагачення інтелектуального, естетичного, морального і фізичного розвитку дитини, розвитку творчих здібностей, формування особистості.

Дослідження зарубіжних і вітчизняних вчених (Бабакова Т., Васильєва І.В., Горвіц Ю.М., Хантер Б. та ін.) свідчать, що використання комп'ютера в дошкільному віці можливе і необхідне, воно сприяє підвищенню інтересу до навчання, його ефективності, розвиває дитину всебічно.

Водночас існують альтернативні думки щодо використання комп'ютера в дошкільному віці. Учені спираються на твердження про шкоду, якої завдає

комп'ютер інтелекту дитини, оскільки в основі комп'ютерних ігор – моторні реакції, а не свідомі психічна діяльність. У маленьких комп'ютерних гравців, на відміну від тих, хто малює, ліпить, моделює з натуральних предметів та ін., значно гірше розвиваються лобові частини мозку, які регулюють самоконтроль, удосконалюють пам'ять, сприяють накопиченню знань, тобто відповідають за інтелектуальний розвиток. Попри все, слід враховувати, що комп'ютер шкодить фізичному розвитку дитини, оскільки є джерелом електромагнітних коливань.

Використання комп'ютерів для занять з дітьми в дошкільних навчальних закладах ще не стало масовим, а тільки починається. Ідея виховання нового покоління підготовленого до роботи з комп'ютером – важлива і перспективна як для розвитку суспільства в цілому, так і для самого покоління. Адже комп'ютер міцно вкорінився в науку, промисловість, культуру нашого суспільства. А для майбутнього покоління він стане часткою їхнього життя.

Лекція № 2

Тема 2. Впровадження засобів інформатизації в корекційно виховний процес.

План:

1. Проблема застосування ІКТ та ТЗ в навчально-виховному процесі та в управлінні закладами освіти.
2. Поняття медіа технологій та можливості їх застосування в закладах освіти.
3. Вимоги до організації занять дітей з комп'ютером.

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

1) Проблема застосування ІКТ та ТЗ в навчально-виховному процесі та в управлінні закладами освіти.

Характеристика засобів навчання та їх функції

Засоби навчання - матеріальні й ідеальні об'єкти, які використовуються в освітньому процесі як носії даних, відомостей та інструменти діяльності викладачів й студентів, що застосовуються ними як окремо, так і спільно.

До засобів навчання відносять оточення (природне і соціальне), підручники, книжки, обладнання, комп'ютери з відповідним інформаційним забезпеченням, електронні довідники, енциклопедії тощо.

За функціями у навчально-виховному процесі засоби навчання поділяються на такі групи:

- засоби подання навчальних матеріалів (аудиторна дошка, плакати, підручники, навчальні посібники, звукові записи, комп'ютерні програми подання матеріалів тощо);

- засоби контролю знань (спеціальні контрольні машини, засоби без машинного контролю, комп'ютерні програми контролю знань та ін.);

- навчальні машини і тренажери;

- демонстраційні прилади та об'єкти;

- допоміжні засоби, які використовуються у навчальному процесі (довідкові пристрої, обчислювальна техніка тощо);

- технічні засоби, які задовольняють педагогічним та технічним вимогам перелічених вище груп засобів навчання.

У літературі зустрічається поділ засобів навчання і за основними ознаками, а саме:

- за способом використання: демонстраційні (призначені для показу всій аудиторії слухачів одночасно), роздаткові (для безпосереднього детального ознайомлення або практично-лабораторного та дослідного використання);

- за способом фіксації інформації: природні (усі натуральні об'єкти, що існують у незмінному природному стані), текстові (містять текстові навчальні та програмно-методичні відомості), ілюстративні (художні, графічні, схематичні, фотографічні способи фіксації), звукозаписи;

- за змістом: програмно-методичні (усі навчальні програми), навчаючі (основні текстові та наочні дидактичні засоби), допоміжні (створені з метою закріплення знань);

- за видами: типові (розробляються з навчальною метою, мають обов'язковий характер), трафаретні (виготовляються друкарським способом, мають незмінну частину та вільну площу для внесення змінних відомостей - це зошити, карти, креслення, графіки, плани), індивідуальні (створюються індивідуально);

- за походженням: натуральні природні (незмінні предмети природи або зразки декоративно-прикладного мистецтва), промислового виготовлення (штучні та оброблені натуральні об'єкти та предмети - моделі, макети, прилади, інструменти, апаратура, знаряддя тощо);

- за стадіями виготовлення: оригінали (єдиний примірник авторської розробки, формуляр і авторський оригінал картографічного твору), технічна документація (технічні завдання, опис, умови), виробничий (промисловий) виріб (експериментальний зразок засобу навчання, в якому точно відтворено змістову інформацію авторської розробки, зовнішні ознаки чи частину їх), зразок-еталон (це готовий вид продукції, який розглядається організацією-замовником і затверджується у встановленому порядку); - за терміном зберігання: тимчасового (до 5 років) і тривалого

(понад 5 років) зберігання. Отже, засоби навчання створюються і застосовуються, виходячи з цілей та задач навчального процесу, а також конкретного предметного змісту навчальних дисциплін. Їх повсякденне використання визначається методичною та організаційною доцільністю.

Усі засоби навчання, що застосовуються у навчальному процесі, використовуються для набуття знань, їх закріплення, для створення уявлень і понять, придбання навичок і умінь, для вирішення інших навчальних, наукових та виховних задач. Засоби навчання використовуються як під час навчальних занять, так і під час самостійної роботи студентів.

Технічні засоби навчання

Технічні засоби навчання (ТЗН) - це обладнання (специфічні носії навчальних матеріалів) й апаратура, що застосовуються в навчальному процесі з метою підвищення його ефективності.

Технічні засоби навчання можна класифікувати за різними ознаками, зокрема: за призначенням - широкого (використовуються незалежно від віку, у різних галузях знань, на всіх видах занять, не лише з метою подання певних відомостей, а й для контролю за їх засвоєнням) і спеціального (пристрої, які подають відомості про динамічну суть процесів, будову механізмів і взаємодію

їхніх елементів); виконуваними функціями (засоби подання даних і засоби контролю знань); способом впливу (візуальні - вплив лише на органи зору, аудитивні - вплив лише на слухові органи та аудіовізуальні - одночасний вплив на органи зору і слуху).

Технічні засоби навчання дають позитивні результати лише тоді, коли вони вміло й розумно використовуються в системі різноманітних методів і прийомів та в поєднанні з іншими засобами навчання.

При визначенні доцільності використання ТЗН на заняттях, слід враховувати численні фактори: педагогічну і наукову якість електронних посібників, інтерес і вік, зміст матеріалу, методичну зрілість педагога тощо. Для того щоб використання технічних засобів навчання сприяло розвитку й формуванню стійких пізнавальних інтересів студентів, викладач повинен володіти відповідними педагогічними вміннями.

Педагогічні вміння роботи з технічними засобами навчання - це здатність викладача на основі власних психолого-педагогічних, методичних, спеціальних (предметних) і технічних знань успішно реалізувати освітньо-виховну мету навчання.

Проблема застосування ТЗН у процесі подання навчального матеріалу є однією із важливих у методиці викладання дисциплін.

Серед сучасних технічних засобів навчання виокремлюють технічні засоби на базі інформаційних комп'ютерних технологій.

Запровадження у навчальний процес технічних засобів навчання на базі інформаційних технологій відкриває значні можливості для здійснення індивідуального підходу. Це дає змогу впливати на студентів з урахуванням їхніх індивідуальних психічних особливостей (пам'яті, уваги, спостережливості), розвивати критичне мислення. Особливого значення при індивідуалізації навчання набуває контроль якості знань, умінь та навичок студентів. Контроль має бути систематичним, постійним, персональним. Здійснювати такий контроль, як правило, нелегко. Використання технічних засобів контролю, комп'ютерних контролюючих програм значно полегшує роботу викладача.

Перехід до комп'ютерних технологій навчання, створення умов для їх розробки, апробації і впровадження, пошук поєднання нового із традиційним потребує вирішення низки проблем. Зокрема, розроблення єдиного підходу до впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес, розробка методики використання у практичній діяльності, підготовка педагогічних кадрів до їх освоєння і впровадження в навчальний процес, підготовка тих, хто навчається до використання технологій для здобуття знань, пошук, розробка, створення відповідного методичного забезпечення та матеріально-технічне оснащення навчального закладу.

2) Поняття медіа технологій та можливості їх застосування в закладах освіти.

Комп'ютерна технологія навчання - це використання комп'ютерів під час усіх видів навчальних занять та контролю знань, для індивідуального навчання, розвитку інтелектуальних і творчих можливостей студентів.

Комп'ютер у навчальному процесі - це не тільки об'єкт вивчення, його використовують для підтримки навчально-пізнавальної діяльності. На екрані монітора можна читати будь-який матеріал як зі сторінок підручника. В пам'яті комп'ютера можна помістити значно більше добре ілюстрованого матеріалу, ніж у книзі. Контрольну роботу також можна виконати на комп'ютері, який при допомозі певного програмного забезпечення відобразить на екрані монітора оцінку, проаналізує помилки і обере пункти з порадами про те, як їх виправити.

Навчальні теми можна реалізувати у вигляді комп'ютерних ігор та навчальних проєктів. Якщо під час занять котрусь із тем було не засвоєно, її можна опрацювати після занять індивідуально. Важливе значення для навчання мають імітаційні програми, які дають змогу моделювати не тільки нерухомий світ, але й середовище, в якому рухаються об'єкти вивчення.

За допомогою комп'ютера можна створювати і редагувати тексти, складати навчальні програми, прикладні програми розв'язування практичних

задач, формувати бази даних і поновлювати інформацію в уже створених базах тощо.

У навчальному закладі його можна використати також як засіб доступу до електронних довідників, користуючись глобальною мережею Інтернет.

Все це складає базу для створення технічних засобів навчання на основі інформаційних комп'ютерних технологій.

Розробка нових наочних матеріалів

Оскільки комплекс SMART Board є одним із новітніх засобів мультимедійних технологій, його власне програмне забезпечення та інтеграція з найбільш поширеними програмами дозволяють використовувати його для розробки нових наочних матеріалів. До наочних матеріалів відносять статичні та динамічні об'єкти, зокрема текстові і графічні повідомлення, слайди, відеосюжети, діючі вікна будь-яких програм, комп'ютерні моделі об'єктів реального світу чи технічних систем, поділ на які відображено на рисунку (Рис. 5.1).

Залежно від змісту навчального матеріалу програмно-технологічний комплекс SMART Board можна використовувати як для відтворення статичних об'єктів, так і для відтворення динамічних процесів.

Під час відтворення статичних об'єктів виділяють чотири основних способи:

- "від частини до цілого" (демонструють і пояснюють будову починаючи з окремих частин об'єкта, завершуючи цілісним його образом);

- "від загального до часткового" (використовують при необхідності демонстрації загальної будови об'єкту з зазначенням його характерних рис, поступово "переходячи" до його окремих частин, відзначаючи характерні та відмінні риси);

- "від часткового до загального" (одночасно демонструючи і порівнюючи декілька об'єктів із зазначенням їх загальних ознак та властивостей формулюють поняття про певні класи об'єктів);

- "від простого до складного" (подають спрощену загальну схему об'єкта, а потім на контур кожної із представлених частин накладають зображення з більш детальними його рисами)

Відтворення динамічних об'єктів може здійснюватися наступними способами.

"Поодинокі слайди": найпростіший спосіб демонстрування динамічних об'єктів, за допомогою яких відтворюють процес у вигляді окремих складових частин, демонструючи їх по черзі. При необхідності на слайдах можуть бути відображені не лише основні, але й перехідні фази процесу. Змінюючи положення рухомих частин, доцільно продемонструвати ймовірний розвиток подій.

"Комп'ютерні навчальні моделі": одна з найбільш виразних форм наочності. Застосування чутливого до дотику екрану у разі демонстрації динамічних навчальних моделей дозволяє залучити студентів до безпосереднього маніпулювання об'єктами моделі чи їх параметрами в реальному часі, наочно продемонструвати необхідні прийоми роботи, залучивши при цьому не лише того хто працює з екраном, а й опосередковано всіх присутніх в аудиторії.

Використання для демонстрації комплексу технічних засобів навчання на базі інформаційних технологій дозволяє викладачеві вільно спілкуватися з аудиторією, не відволікаючись на роботу з комп'ютером. Програмне забезпечення SMART Board дає змогу фіксувати навчальні матеріали у процесі демонстрації, зокрема записувати звук, послідовність дій користувачів, фіксувати зміни в демонстраційних матеріалах, занотовувати їх та відтворювати збережені дані, що сприяє аналізу роботи на заняттях та використанню записів для створення нових навчальних матеріалів.

Будь-яка людина, спілкуючись з аудиторією, може розповісти про свої ідеї або результати роботи за допомогою комплексу SMART Board та його додатку SMART Notebook. Вчитель, студент, доповідач засобами SMART Board може створити і продемонструвати свою презентацію за зручним сценарієм,

зберегти у вигляді альбому з графічним файлами, зафіксувати окремі етапи доповіді й при потребі відтворити їх, робити в процесі доповіді нотатки на слайдах, записувати процес подання матеріалу тощо. Результатами широкого застосування програмно-технологічного навчального комплексу SMART Board можуть бути: розвиток інформаційної культури людини; розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів; скорочення терміну та підвищення якості навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів.

Використання тестових систем

Забезпечення підготовки фахівців із заданими якостями особистості та кваліфікацією можливе лише у спеціально організованій педагогічній системі, яка містить прогресивні педагогічні технології навчання, вивчення, виховання, організації та управління навчально-виховним процесом.

Ці технології передбачають необхідність розробки не тільки специфічної системи засобів і способів їх побудови та впровадження, але й контроль результатів застосування, тобто контроль якості навчання, виховання, що сприяє підготовці фахівців на усіх етапах та ступенях освіти.

Роль такої системи в сучасних умовах виконує система тестування, основними елементами якої є тести.

В літературі можна знайти різні визначення зазначеного поняття.

Тест - система прийомів для випробування та оцінювання окремих психічних рис і властивостей людини.

Тест - завдання стандартної форми, виконання якого повинно виявити наявність певних знань, умінь і навичок, здібностей чи інших психологічних характеристик (інтересів, емоційних реакцій тощо).

Тести поділяють на тести успішності (знань, умінь і навичок), здібностей і особистісні.

Характерними особливостями для тестів є:

- відносна простота процедури і необхідного обладнання;
- безпосередня фіксація результатів;
- можливість індивідуального і групового використання;

- зручність математичної обробки;
- короткочасність;
- наявність встановлених стандартів (норм).

Тестування - спосіб одержання відомостей про певний об'єкт і його характеристики шляхом випробовувань.

Педагогічне тестування - це метод оцінювання знань, умінь, навчальних досягнень, компетентності учнів і студентів за допомогою тестів (О. І.Ляшенко).

За можливістю застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час проведення педагогічного тестування розрізняють бланкове або комп'ютерне.

Педагогічне тестування передбачає об'єктивність, наукову обгрунтованість і вірогідність оцінювання, що досягається регламентованими процедурами проведення, статистичними методами обробки та інтерпретації.

Для здійснення тестування обов'язковими компонентами є: комплекс випробовувальних завдань, стандартна система оцінювання, спеціально розроблені показники кількісних норм (середні показники виконання тесту).

Мета проведення тестування полягає у вивченні та оцінці різноманітних процесів діяльності іспитника; перевірці правильності його дій; оцінці розумового та фізичного розвитку; визначенні здібностей, схильностей, якостей особистості тощо.

Процес тестового контролю, діагностики знань, навичок та умінь відповідно до основного закону дидактики - єдності діяльностей навчання і вивчення, повинен здійснюватись у формі співпраці педагога і тих, що проходять тестування, тобто у формі їх сумісної діяльності.

Це означає, що зміст і форма тестового завдання повинні визначати зміст і форму діяльності, за результатами якої педагог здійснює оцінку знань, навичок, умінь і якостей його особистості. Тестове завдання має забезпечити виконання запроектованих дій у такій кількості і якості, які б гарантували повноту й об'єктивність оцінки знань, навичок та умінь.

Основними принципами формування тестових завдань є такі:

1. Узгодженість засобів та цілей. Принципи формування тестових завдань повинні співпадати з основними принципами формування цілей системи навчального процесу. Тому перш ніж приступити до розробки тестових завдань необхідно ясно уявляти, з якою метою проводиться тестування і які засоби є для цього.

2. Врахування цілей вивчення дисципліни. Це - цілі зовнішні, внутрішні, стратегічні, тактичні і оперативні, з урахуванням ієрархії цілей як для дисципліни в цілому, так і для розділів та модулів, що її складають.

3. Здійснення тестування за відносно самостійною частиною навчальної дисципліни. Тестування оправдане, якщо ставиться мета оцінити рівень засвоєння знань та умінь за темою або модулем дисципліни, а не за матеріалом лекції.

4. Визначення ступеня досягнення поставлених цілей. Враховуючи те, що навчання - це елемент освіти і при вивченні дисципліни завжди ставляться цілі загальноосвітні, загальнонаукові, спеціальні тощо.

5. Відповідність психолого-фізіологічним властивостям пам'яті.

Зміст тестового завдання повинен відповідати принципам вибірконості, відгуку пам'яті на запитання, відновлення образу, рекурсивності (перетворення), здорового глузду і розуміння, здивування, виправлення помилок, адаптації тощо. Основними вимогами до розроблення тестових завдань є: належність тестових завдань до предметної галузі; диференційована ступінь складності; спрямованість завдання; диференційованість змісту тестових завдань; лаконічність, ясність та коректність формулювання; обмеження на час відповіді; взаємозв'язок завдань та їх ефективність тощо.

Засоби тестового контролю знань

Мета підготовки фахівця полягає в тому, щоб озброїти його знаннями, навичками та вміннями вирішувати складні, з невизначеними вихідними даними завдання, які поставлені життям, завдання, що відносяться до компетенції фахівця даного кваліфікаційного рівня. Така підготовка повинна

базуватись на придбанні навичок та умінь в процесі вирішення штучно створених з практичною доцільністю навчальних завдань. Тому тестові завдання, як і навчальні завдання, можна розподілити на такі типи.

1) Завдання з недостатніми вихідними даними. Для вирішення завдань, що постають перед фахівцями, не завжди є достатні вихідні дані, що змушує висувати гіпотези можливих рішень, а потім добувати власне ті дані, які потрібні для вирішення поставленого завдання.

2) Завдання з надлишковими або не потрібними для вирішення вихідними даними. Фахівець у своїй діяльності часто зустрічається з завданнями, які мають надлишкові та несуттєві для їх вирішення відомості, що призводить до відбору лише суттєвих для вирішення завдання відомостей.

3) Завдання з суперечними відомостями в умові. Умови завдання, яке повинен вирішити фахівець у практичній діяльності, беруться з певних досліджень, спостережень, аналізів, повідомлень інших фахівців тощо. Серед цих відомостей, які роздобуті різними людьми в різних умовах, різноманітними методами з різними ступенями вірогідності, деякі можуть стати взаємно суперечними. Тоді фахівець шляхом співставлення цих відомостей вирішує, яким відомостям він віддає перевагу, а якими ігнорує.

4) Завдання, що допускають вірогідні вирішення. Фахівцю дуже часто приходится приймати рішення про деякі важливі дії раніше, ніж він буде впевнений у вірному вирішенні завдання в цілому. В цьому випадку він приступає до дій вже тоді, коли одне з можливих рішень стає вірогіднішим, чим інші, або визначена множина найбільш вірогідних рішень. Після прийняття такого рішення фахівець продовжує уточнювати його і, якщо це потрібно, вносить корективи в план своїх дій.

Таким чином, на тестових завданнях таких типів, можна підготувати майбутнього фахівця до виваженого і професійного прийняття рішення в різнопланових життєвих ситуаціях. Чим різноманітніші будуть тестові завдання і чим більшої активності вони будуть вимагати для вирішення, тим вищою буде готовність майбутнього фахівця до виконання своїх функціональних обов'язків.

Етапи розробки тестових завдань

Основним етапом розробки системи тестових завдань з будь-якої навчальної дисципліни є визначення структури цілей, завдань і її змісту. Після того, як було визначено мету тестування, структуровано завдання і зміст дисципліни, потрібно скласти плани тестів. Плани тестів складаються з певної кількості тестових завдань з кожного розділу дисципліни. Важливим при плануванні тестів є визначення потрібного часу на їх виконання. Також встановлюються інші методичні підходи до формування тестових завдань, критерії оцінювання і т. ін.

Тестові завдання при розробці проходять такі основні етапи:

- розробка структури цілей тестування;
- визначення цілей і завдань дисципліни;
- формування банку модельних, прогностичних, проблемних, професійних ситуацій (задач) на основі розробленої структури цілей;
- розробка методичних підходів до аналізу сформованих ситуацій та визначення стратегії їх оптимального вирішення;
- розробка методології використання технічних засобів навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій для реалізації тестування;
- розробка критеріїв оцінювання результатів тестування.

3) Вимоги до організації занять дітей з комп'ютером

Для підтримки стійкого рівня працездатності і збереження здоров'я дітей велике значення мають умови, у яких проходять заняття за комп'ютером. Вони можуть проводитися лише в присутності вихователя або викладача. Найкращим варіантом буде **комп'ютерно-ігровий комплекс**, який складається з комп'ютерної зали і зали релаксації.

Комп'ютерний зал розміщується в приміщенні, яке має природне освітлення з обов'язковою орієнтацією вікон на північ або північний схід.

Стіни, стеля, підлога та обладнання (меблі, штори, шафи та ін.) повинні мати світлі поверхні з матовою фактурою. Не можна оздоблювати приміщення

комп'ютерної зали дерево-стружковими плитами, плівковими або рулонними синтетичними матеріалами, синтетичним килимовим покриттям, миючими шпалерами, шаровим паперовим пластиком, а також іншими полімерними матеріалами, що можуть виділяти шкідливі хімічні речовини та сприяти підвищенню статичного електричного поля.

Температуру повітря в залі необхідно витримувати в межах 19-22°C при відносній вологості 62-52%. Для підвищення вологості використовуються спеціальні пристрої або резервуари з водою (наприклад-акваріуми). Провітрювання необхідно проводити до та після заняття. Недотримання цих вимог до мікроклімату може призвести до зміни рівня іонізації повітря та співвідношення легких і важких аероіонів в приміщеннях, обладнаних комп'ютерною технікою.

Площа комп'ютерної зали визначається з розрахунку 6 м² на одне робоче місце. Таких робочих місць може бути 7-8 в одній залі. Робочі місця слід розміщувати по периметру приміщення, вздовж стін.

Робоче місце – це зручний стіл, стілець, комп'ютер. Стіл повинен складатися з двох частин та бути одномісним. На одній частині столу розміщується монітор, на іншій – клавіатура. Також, комп'ютери дітей бажано обладнати навушниками та мікрофонами.

Особливу увагу потрібно приділити для облаштування робочого місця педагога (бажано підібрати потужніший персональний комп'ютер, адже він буде виконувати значно більше організаційних та методичних функцій). Крім того, у педагога повинен бути принтер та сканер для виготовлення методичних матеріалів та дитячих робіт. Також під час занять педагогу стануть у нагоді цифровий фотоапарат, акустичні колонки, мікрофон.

Комп'ютери об'єднують в локальну мережу, обладнують приводами DVD-ROM та звуковими картами. Вся техніка повинна відповідати вимогам Державних санітарних правил і норм "Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах" (ДСанПіН 5.5.6.009-98).

Слід зазначити, що купуючи комп'ютерну техніку керівники навчально-виховних закладів повинні звернути увагу на наявність дозволу ("Гігієнічного висновку") МОЗ України на використання таких засобів інформатизації для навчання дітей.

Так, згідно санітарно-гігієнічних норм, дитячі комп'ютерні столи, розміщуються на відстані 120 см один від одного та за 80 см – від опалювальної системи. Дитячі меблі підбираються з урахуванням росту дітей. Для дітей першої ростової групи (ріст: 100-115 см) висота стола (розрахованого на одну дитину) має дорівнювати 46 см, ширина повинна становити не менше 70 см, глибина – 60-80 см. Під столом повинно вистачити місця для вільної постави ніг. Ноги не повинні згинатися понад 90 градусів. Стілець обов'язково повинен мати спинку. Поверхня стільця має легко піддаватися дезінфекції.

Дитині має бути зручно за робочим столом. Руки, при роботі, повинні опиратися на стіл або на підлокітники крісла. Спина потрібно тримати прямою. Адже, організм дитини дошкільного віку ще не сформований: хребет, а також хрящі, що сполучають хребці, еластичні, зв'язки і м'язи недостатньо міцні і при неправильному сидінні під час занять приймає нефізіологічні вигини, в результаті чого формується неправильна постава і викривлення хребта. Постійний нахил голови вперед, зведення плечей вперед спричиняє сутулість, округлення спини. Стійка сутулість, у свою чергу, викликає інші негативні зміни в організмі: грудна клітка стає пласкою, зменшується її об'єм, порушується нормальний розвиток органів грудної порожнини, з'являється недостатня амплітуда дихальних рухів, порушується легеневе дихання і кровообіг черевної порожнини. Дитина, вдихаючи менше свіжого повітря, одержує недостатню кількість кисню, що призводить до порушення обміну речовин, а це відбивається на правильному функціонуванні всіх органів і тканин. У дитини розвивається недокрів'я, знижується апетит, вона стає млявою, швидше втомлюється.

Відстань від очей дитини до екрана має бути від 50 до 80 см. Дитина повинна сидіти за комп'ютером так, щоб лінія погляду (від ока до екрана) була

перпендикулярна екрану і спрямована на його центральну частину. За одним комп'ютером неприпустимо одночасно займатися двом і більше дітям.

Для зменшення зорової напруги важливо, щоб природне світло падало з боку, а загальне – зверху. Штучне освітлення комп'ютерної зали має забезпечуватись системою загального освітлення люмінесцентними світильниками білого (ЛВ) чи теплого білого світла (ЛТБ), обрамлених спеціальною розсіюючою арматурою.

Під час роботи дитини на комп'ютері загальне освітлення приміщення має наближуватися до рівня освітленості монітору. Освітленість поверхні стола і клавіатури може становити не менш 300 лк, а монітору - не більше 200 лк.

Важливо щоб зображення на моніторі було чітким і контрастним, не мало відблисків стороннього світла (лампочки, сонця) і відображення поруч розташованих предметів, тому що це провокує постійні рухи дитини головою з метою роздивитися зображення на різних ділянках монітору. Для захисту від світла використовуються легкі штори або жалюзі.

При роботі комп'ютерів у приміщенні виникають специфічні умови: зменшується вологість, підвищується температура повітря, збільшується кількість важких іонів, зростає електростатична напруга в зоні рук дітей. Для підтримки оптимального мікроклімату, попередження нагромадження статичної електрики й погіршення хімічного й іонного складу повітря необхідно:

- провітрювання комп'ютерної зали до та після занять;
- вологе прибирання - протирання столів та моніторів до та після занять, протирання підлоги після занять.

Не можна загроможувати приміщення зайвими меблями та інвентарем, проте не зайвими будуть вентилятор, акваріуми з водою для підтримки повітряного режиму.

Враховуючи те, що комп'ютер є досить потужним засобом в організації розвитку дітей, необхідно пам'ятати, що його використання в навчально-виховних цілях у дошкільних навчальних закладах вимагає дотримання вимог

щодо організації як самих занять, так і всього режиму в цілому. *Інститутом вікової фізіології впродовж 6 років проводились дослідження проблеми безпечного спілкування дошкільників з комп'ютером. Зроблено узагальнення і сформульовано висновки:*

- заняття з комп'ютером в дошкільному навчальному закладі проводяться з дітьми старше 5 років;

- максимальна одноразова тривалість роботи на комп'ютері складає:

для дітей 6 років I-II групи здоров'я 15 хвилин на день;

для дітей III групи здоров'я – 10 хвилин на день;

для дітей 5 років I-II групи здоров'я – 10 хвилин на день;

для дітей 5 років III групи здоров'я – 7 хвилин на день;

для дітей 5 – 6 років, що відносяться до групи ризику по зору – відповідно 10 і 7 хвилин на день;

- заняття дітей з комп'ютером організуються 2 рази на тиждень.

Максимальна кратність роботи впродовж тижня для дітей 5 і 6 років – 3 рази;

- дні тижня, в які можна працювати з комп'ютером: вівторок, середа, четвер – оптимальні, понеділок – можливо, п'ятниця – недопустимо;

- рекомендований час дня для занять: перша половина дня – оптимальний, друга половина дня – допустимо;

- місце роботи з комп'ютером в 30-хвилинному розвивальному занятті – середина заняття, між ввідною (підготовчою) і заключною частинами;

- стиль поведінки педагога: небажане емоційне збудження дітей

- під час роботи дітей дошкільного віку обов'язковою є профілактика загальної втоми і зорового втомлення. Гімнастику для очей, тривалістю 1,5 - хвилині потрібно проводити зразу ж після роботи на комп'ютері;

- після кожного заняття приміщення провітрюється.

Як зазначалося вище, для організації занять дошкільнят з комп'ютером, крім комп'ютерної зали має бути зала релаксації.

Зала релаксації використовується для передкомп'ютерної підготовки й післякомп'ютерної релаксації, для відпочинку дітей та педагога, фізкультурної

реабілітації, емоційного розвантаження. В цій залі діти виконують гімнастику для втомлених очей. Релаксаційний простір може також використовуватися для ігор і занять відповідно до розпорядку дня. Для проведення відповідної роботи з дітьми підбирається затишна зала з усіма необхідними умовами. Приміщення обладнується дитячими меблями, килимом або килимовим покриттям. Затишок створюють кімнатні рослини, акваріуми з рибками, клітки з декоративними птахами. Для організації освітньо-виховної роботи повинні бути різноманітні іграшки, дидактичні ігри, роздатковий матеріал на кожну дитину, магнітофон для проведення фізкультурних хвилинок і релаксацій та ін.

Основні завдання до занять дітей з комп'ютером

Одним із сучасних засобів інтелектуального розвитку дітей є комп'ютер. У дошкільних навчальних закладах комп'ютерні програми для ігор і занять використовуються з п'яти років, так як у дошкільників цього віку вже розвинута символічна функція мислення. Основними завданнями для педагогів є: формування у дітей елементарних уявлень про комп'ютер як сучасний технічний засіб, можливостями його використання в різних сферах життя; озброєння початковими знаннями, уміннями та навичками самостійного володіння комп'ютером для ознайомлення з довкіллям, конструювання, малювання, експериментування тощо; сприяння розвитку передумов теоретичного мислення та інтересу до дій з комп'ютерною технікою (витяг з методичного листа МОНУ «Організація та зміст навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах» № 1/9-306 від 06.06.05р.)

Використання інформаційних технологій активізує пізнавальну активність та розвиває самостійність, створює умови для продуктивної діяльності дитини, сприяє розвитку наочно-образного мислення дитини старшого дошкільного віку. Як показали дослідження, особливо успішно формуються за допомогою комп'ютерних технологій спеціальні якості мислення - динамічні просторові уявлення, що розвивають символічні функції наочно-образного мислення.

Практика використання комп'ютера в дошкільному навчальному закладі показує, що у дитини, яка оволоділа елементарною комп'ютерною грамотою добре розвинуті увага, пам'ять, мислення.

Кожний дорослий, а особливо батьки і педагоги, хочуть, щоб діти змалку звикали до сучасної техніки і технологій. Проте, не завжди знають як навчити цьому дітей, які знання і навички потрібні дітям у дошкільному віці, в тому числі і щодо комп'ютерної грамотності. Тому в організації занять дітей з комп'ютером важливе значення мають ознайомлювально-адаптаційний, освітньо-виховний і творчий етапи.

I. Завдання ознайомлювально-адаптаційного характеру:

Познайомити дітей з комп'ютером, сучасним інструментом для обробки інформації, який розширює інформаційне поле людини та її можливості, ознайомити з історією виникнення комп'ютера та можливостями його використання у всіх сферах життя нашої країни та світу в цілому.

Дати елементарні поняття про основні частини комп'ютера, їхнє призначення, про те, що комп'ютер є складним приладом і вимагає знання правил безпечної поведінки з ним.

Сформувати початкові навички роботи за комп'ютером; навчити користуватися клавіатурою, «мишою»; управляти елементами робочого столу, папки, файловою системою; ознайомити з можливостями тієї чи іншої програми; сформувати знання, вміння та навички, потрібні для свідомого оволодіння основами комп'ютерної грамотності на рівні початківця.

II. Завдання освітньо-виховного характеру:

Формувати у дітей навички навчальної діяльності. Розвивати теоретичне мислення, здатність розмірковувати, варіювати, використовувати попередній досвід.

Створювати передумови елементарного усвідомлення способів дій та розв'язання завдань за допомогою комп'ютера.

Формувати елементарні математичні поняття, удосконалювати навички рахунку, вміння працювати з цифрами і геометричними фігурами,

орієнтуватися на площині і у величинах, розвивати комунікативні здібності, розширювати словниковий запас і знання про навколишній світ, формувати граматичний лад мови, звукову культуру мовлення, вміння читати та сенсорні можливості.

Формувати уміння оперувати символами (знаками), узагальненими образами, здійснювати аналіз, порівняння і узагальнення.

Розвивати емоційно-вольову сферу дитини (самостійність, зібраність, зосередженість, посидючість), прилучати до співробітництва, формувати естетичний смак.

III. Завдання творчого характеру:

Збагачувати кількісний запас уявлень, розвивати потребу до пізнання, розвивати психічні процеси: пам'ять, увагу, уяву, стимулювати розвиток інтелектуальних процесів (якісних характеристик дитячого мислення: наочно-образне, абстрактне, логічне, творче, теоретичне...).

Вчити виділяти суттєве в явищах оточуючої дійсності, порівнювати, бачити схоже та відмінне, вчитись розмірковувати, знаходити причини явищ, аналізувати та робити висновки.

Розвивати здатність до створення малюнку, конструкції, образу, фантазії, розповіді по картинці, звукового аналізу слів тощо.

Створювати умови для найшвидшого, перспективного розвитку дитини, становлення її творчих здібностей.

Навчати дітей вирішувати завдання конструктивної діяльності, допомогти у розвитку просторових уявлень.

Організація занять дітей з комп'ютером

Основи комп'ютерної грамотності та знайомства з навколишнім світом з допомогою комп'ютера входить до варіативної частини змісту дошкільної освіти. *Основною формою організації роботи з комп'ютером є заняття, які проводяться 2 рази на тиждень тривалістю для дітей шостого року життя - 7-10 хвилин, сьомого року - 10-12 хвилин. Вони організовуються з невеликими підгрупами дітей, що забезпечує можливість персональної*

роботи дошкільників з комп'ютером та здійснення індивідуального і диференційованого підходів до кожного вихованця. Заняття будуються на основі бесід та практичних дій (спеціальних вправ, ігор дидактичного характеру з математичним, мовленнєвим, природничим, людинознавчим, образотворчим змістом та ін.) з чітким дотриманням встановлених санітарно-гігієнічних норм (витяг з методичного листа МОНУ «Організація та зміст навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах» № 1/9-306 від 06.06.05р.)

В ході роботи з дітьми-дошкільниками використовується добірка навчальних та розвивальних комп'ютерних програм, яка встановлюється на всі машини. Діти працюють лише з цими програмами, інше програмне забезпечення не використовується.

Заняття з дітьми будуються на ігрових методах і прийомах. Це дозволяє дітям у цікавій, доступній формі отримати знання, вирішити поставлені педагогом

завдання. Вони організовуються у вигляді бесіди педагога (який має відповідну освіту) з дітьми. Спочатку йдуть заняття загального спрямування та практичної роботи на комп'ютері.

Для більш ефективного і міцного оволодіння дітьми знаннями, програма з комп'ютерної грамотності будується на основі поступового занурення дітей в навчальні теми, що забезпечує вирішення основних груп завдань та сприяє розвитку розумових процесів. Це такі теми:

1. Дітям дається загальне поняття про комп'ютер та його значення в житті сучасної людини. В ході розмови педагог формує у дітей зацікавленість до технічного засобу, пояснює необхідність використання комп'ютера сучасною людиною, а в ході практичної частини навчає дитину використовувати ПК в своїй діяльності.

2. Дошкільникам даються елементарні **знання** про найголовніші правила безпеки під час роботи на комп'ютері, призначення та функції основних складових комп'ютера (миші, клавіатури, системного блоку,

монітору, принтера та сканера). У дітей формуються **уявлення** про основні елементи робочого столу, про роботу операційної системи Windows і про використання вікна папки, **уміння** виконувати запропоновану послідовність дій з використанням клавіатури та миші.

3. Дітям розповідають про особливості, можливості, переваги та недоліки комп'ютерної техніки, елементарні **уявлення** щодо використання ПК в науці, техніці, охороні здоров'я, побуті, в повсякденному житті, формуються **вміння** користуватися клавіатурою, окремими клавішами і «мишою».

4. З допомогою комп'ютера, використовуючи навчальні програми (зміст яких відповідає віковим психологічним можливостям і водночас забезпечує подальший розвиток дитини) формуються елементарні **уявлення** про основні способи спілкування, про простір і час, про Землю, зірки і Сонячну систему, Україну, розмаїття рослинного і тваринного світу, пори року, про оточуючий світ і власне «Я», умовні позначення і таке інше.

Комп'ютерні заняття у дітей складаються з 3-х частин: підготовчої (вступної), основної та заключної.

У першій, **підготовчій частині** заняття відбувається введення дитини в сюжет заняття. В цій частині проводяться розвиваючі ігри, бесіди, конкурси, змагання, які мають на меті підготовку дитини до роботи з комп'ютером, допомагають їй впоратися з поставленим завданням, проводяться гімнастика для очей та пальчикова гімнастика, а також гімнастика для підготовки зорового, моторного апарата до роботи з комп'ютером. Зазвичай ця частина заняття проводиться в залі релаксації.

Наприклад, друге заняття (після першого ознайомлення з комп'ютером) педагог може розпочати з повторення матеріалу попереднього заняття методом запитань-відповідей:

- Як називається зала, де розміщуються комп'ютери?
- Що вміє робити комп'ютер?
- З яких частин складається комп'ютер?
- Навіщо потрібні комп'ютери людям? та ін.

Такі питання можуть бути з будь-якої іншої тематики, наприклад, з повторення або вивчення матеріалу з математики, мовленнєвого спілкування, художньої літератури, малювання, природи, народної творчості, правил дорожнього руху, сенсорики.

Після такої бесіди з дітьми, педагог пропонує дітям відпочити, щоб підготуватися до роботи з комп'ютером, проводить з ними фізкультурну хвилинку. Тривалість цієї частини заняття 10 – 15 хвилин.

Друга, **основна частина** заняття також триває 10 – 15 хвилин. Вона містить у собі новий матеріал щодо устрою комп'ютера та роботи з ним, закріплення нового матеріалу, самостійну роботу дітей з комп'ютером, індивідуальну роботу педагога з дітьми. Ця частина заняття може бути продовженням підготовчої частини, її доповненням або заохоченням. При цьому слід зауважити, що класно-урочна система, фронтальні та змагальні методи тут неприпустимі. В цій частині заняття педагог намагається сформувати необхідні дитині навички в роботі з комп'ютером, зокрема з мишою, клавіатурою, різноманітними меню.

Практики розробили декілька способів введення дитини в комп'ютерне навчання, а саме:

- пояснення дитині призначення кожної клавіші у відповідній послідовності, практична демонстрація функцій тієї або іншої клавіші, пояснення роботи з мишою;
- при вивченні нових клавіш, необхідно орієнтуватися на існуючі у дитини навички роботи з комп'ютером;
- пропонувати дитині роль дослідника, експериментатора, надавати їй можливість самостійно вчиняти дії за допомогою нових клавіш та уточнювати пояснення функцій, які виконують дані клавіші.

Третя, **заклучна частина заняття**, необхідна для зняття зорової напруги. Проводиться вона в залі релаксації. Саме в цій частині заняття педагог

проводить з дітьми гімнастику для очей, комплекс вправ для профілактики зорової втоми, фізкультурні хвилинки, розслаблення під музику.

В заключній частині підводиться підсумок заняття, де педагог має нагоду ще раз закріпити з дітьми новий матеріал, назви, які необхідно запам'ятати, з'ясувати що їм сподобалось, а що давалось важче. Тривалість цієї частини до 5 хвилин (3 хв. – гімнастика, 2 – підсумок).

Формування у дітей навичок роботи з комп'ютером – процес складний та тривалий, адже можуть виникати проблеми, пов'язані із засвоєнням неправильних дій, із недоліками у роботі з клавіатурою, мишою, програмами тощо, які потім буде важко скорегувати. З цією метою доцільно привертати увагу до правильно виконаних дій, заохочувати бажання повторити їх, радіти успіхам. Доцільно надавати дітям право на вибір, самостійну поведінку та творчу ініціативу, підтримувати їхнє прагнення експериментувати. Важливо, щоб педагог, який організовує роботу дошкільнят на комп'ютері, ставився до нього як до пізнавального, навчального інструмента, а не іграшки. При цьому варто зазначити, що комп'ютерні ігри повинні доповнювати звичайні, збагачувати педагогічний процес новими методиками, спонукати дошкільнят до творчості.

Слід зауважити, що навчання роботі на комп'ютері передбачає також знання старшими дошкільниками алфавіту, їх вміння читати. Навчити взаємодії з комп'ютером дитину, яка не вміє читати, дуже важко та й доцільність такого намагання сумнівна.

В ході спілкування з комп'ютером потрібно виховувати інтелектуальні, вольові та емоційні якості особистості, культивувати звичку до свідомої та сумлінної праці, вміння долати труднощі, переживати радість пізнання та досягнення успіху.

Лекція № 3

Тема 3. Методика використання традиційних ТЗН в освітньо-виховному процесі дітей із порушеннями розвитку.

План:

3. Теоретичне обґрунтування і принципи використання комп'ютерних засобів навчання під час корекції мовлення дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

4. Використання інформаційних технологій в умовах спеціального та інклюзивного навчання дітей зі слухомовленнєвими порушеннями.

5. Сучасні методики підвищення ефективності корекційного впливу при різних мовленнєвих порушеннях дітей дошкільного віку.

Література:

5. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.

6. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.

7. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.

8. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

1) Теоретичне обґрунтування і принципи використання комп'ютерних засобів навчання під час корекції мовлення дітей із порушеннями психофізичного розвитку

Розвиток науки і техніки, створення нових технічних засобів - комп'ютерів, призвели до істотних змін у всій системі освіти. Інформатизація

освіти є складним, багатоступінчастим процесом, у рамках якого можна виділити два основні напрями: комп'ютеризацію і власне інформатизацію.

Упровадження комп'ютерної техніки в спеціальне навчання пов'язане з вирішенням двох фундаментальних завдань: навчити дітей грамотно користуватися новими знаряддями діяльності і застосовувати нові комп'ютерні технології з метою корекції порушень, а також загального розвитку дитини із порушеннями психофізичного розвитку. Комп'ютеризація спеціальної освіти передбачає взаємодоповнення і взаємопроникнення двох названих вище задач. Навчання дітей з порушеннями розвитку навичок роботи з комп'ютером проводиться в рамках організації змістовної навчальної діяльності, актуальної для дітей цього віку. При такому підході дитина набуває навичок безпосередньо під час роботи на комп'ютері, який виступає як засіб досягнення поставленої корекційної освітньої мети. Таким чином, у процесі комп'ютеризації спеціальної освіти комп'ютер виступає і як об'єкт вивчення, і як засіб підвищення ефективності педагогічного процесу.

Другий напрям інформатизації освіти має на меті підвищення ефективності освітнього процесу за рахунок застосування сучасних комп'ютерних технологій навчання. Комп'ютерні технології - це технології навчання, засновані на використанні комп'ютера і програмного забезпечення, які вирішують такі дидактичні завдання, розв'язування яких без використання комп'ютера недостатньо ефективно. У зв'язку з цим ряд авторів виділяє три групи проблем. Перша відноситься до теорії навчання з використанням комп'ютерної техніки. Вона зачіпає проблему визначення функціональних співвідношень між засобами навчання - комп'ютером і традиційними засобами, методами навчання і педагогом у процесі навчання. Друга характеризується розробкою і вдосконаленням педагогічних технологій комп'ютерного навчання. Третя пов'язана з проектуванням, розробкою, створенням і впровадженням комп'ютерних навчальних програм.

Вирішення навчальних і корекційних завдань за допомогою комп'ютерних технологій повинне вбудовуватися в систему навчання. У яких

випадках доцільно включити в структуру уроку роботу з комп'ютером, вирішує сам педагог. І це залежатиме від поставлених корекційних і освітніх цілей і завдань, а також від індивідуальних особливостей, можливостей, потреб і стану здоров'я дитини з порушеннями розвитку. При такому підході комп'ютер виступає як допоміжний засіб навчання, що підвищує ефективність педагогічного процесу.

Аналіз досліджень і публікацій. При обговоренні технологічних проблем інформатизації освіти більшість дослідників, І.Больших, О.Кукушкіна, Н.Вальчук, Е.Шамшур, як основоположну визнають проблему розробки комп'ютерних технологій навчання і створення комп'ютерних навчальних програм. У зв'язку з цим спеціалізовані комп'ютерні технології враховують закономірності і специфічні особливості розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Вони є програмно-методичними комплексами, що включають власне програмну частину і методичне забезпечення, що містить повний опис роботи з комп'ютерною програмою і детальні рекомендації, які розкривають кожен етап корекційно-освітньої роботи.

Сформульовані і науково обґрунтовані такі **основні вимоги до педагогічних програмних засобів навчання:**

1. Дидактичні вимоги: 1) науковість - зміст педагогічних програм має відповідати науково обґрунтованим принципам і складатися з науково достовірних відомостей; необхідними умовами науковості є: інформаційна повнота навчального матеріалу, систематичність і послідовність навчання; 2) доступність - навчальний матеріал і форми його пред'явлення мають відповідати віку дитини, рівню його розвитку, підготовки, а також цілям і завданням навчання; необхідними умовами доступності є: адаптивність програмного засобу до індивідуальних особливостей дитини з можливістю зворотного зв'язку, ергономічний підхід, що виражається в урахуванні вікових особливостей дитини, комп'ютерна візуалізація інформації, що забезпечує наочність навчального матеріалу.

2. Методичні вимоги: 1) побудова програми на основі часткової методики конкретного предмета, урахування його особливостей, відповідність змісту матеріалу завданням навчання; 2) міцність засвоєння результатів навчання; 3) свідомість навчання, самостійність і активізація діяльності дитини; 4) розвиток інтелектуального потенціалу дитини - формування уміння приймати рішення, діяти цілеспрямовано; засобом досягнення цієї вимоги є реалізація інтерактивного діалогу з комп'ютером.

3. Педагогічні вимоги: 1) навчальна і виховна спрямованість програми; 2) відповідність естетичного оформлення програми її функціональному призначенню.

4. Програмно-технічні вимоги: 1) стійкість до помилкових дій користувача; 2) мінімізація часу на дії користувача за допомогою простоти і доступності управління програмою; 3) ефективне використання технічних ресурсів; 4) відповідність функціонування програми опису в експлуатаційній документації; 5) забезпечення документацією, що містить повний опис і методику роботи з програмою.

Одними з перших робіт в області створення технічних засобів підтримки корекційного процесу стали розробки допоміжних засобів, спрямованих на формування і корекцію вимовної сторони мовлення у дітей з порушеним слухом і тяжкою мовленнєвою патологією. Їх завданнями були заповнення дефіциту інформації про звучне мовлення за рахунок інших, більш підлягаючих зберіганню видів сприйняття, а також доповнення структури зворотного зв'язку на основі залучення зорового і тактильно-вібраційного контролю.

Принципово новою технологією в розробці допоміжних засобів формування і корекції фонетичної сторони мовлення дітей з порушеним слухом і тяжкими мовленнєвими порушеннями стала комп'ютерна програма "Видиме мовлення". Автори програми запропонували новий підхід до візуалізації основних акустичних компонентів мовлення, створивши достатньо інформативні навіть для маленьких дітей графічні образи з елементами мультиплікації. При цьому стало можливим візуалізувати базові компоненти

звучного мовлення: мовне дихання, голосоутворення - наявність і відсутність голосу, голосоведення - тривалість фонації, інтенсивність голосу і його частотний діапазон, фонетичне оформлення мовлення.

Існують і інші комп'ютерні засоби корекції і формування вимовної сторони мовлення. Серед них комп'ютерна програма "Візуальний тренажер вимови", розроблена в науково-методичному центрі "Спеціальні освітні технології" (м. Мінськ), комп'ютерна система для логопедії "Мовний калейдоскоп" (м. Санкт-Петербург), створена в 1993 році на кафедрі сурдопедагогіки РГПУ ім. А.І.Герцена, спеціалізована комп'ютерна програма розвитку мовлення при заїканні та інші. Другим напрямом при створенні програмного забезпечення для спеціальної освіти стала розробка спеціалізованих комп'ютерних програм, спрямованих на корекцію порушень у розвитку через навчання, які не використовують в своїй безпосередній роботі функцій обробки й перетворення звуку. Серед них: корекційно-діагностична "Світ за твоїм вікном", програми "Склад слова (Кросворд)", "Розвиваючі ігри в середовищі Лого", "Математика для тих, кому важко". Вони розроблені з урахуванням загальних закономірностей і специфічних особливостей розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку і орієнтовані на необхідне таким дітям спеціальне покрокове навчання в різних змістовних галузях. Зазначені програми допомагають зрозуміти труднощі, які дитина зазнає у навчанні, встановити їх причини, визначити реальний рівень і "зону найближчого розвитку" дитини, показують, як зробити навчання розвивальним, корекційно спрямованим. Їх використання під час навчання дітей із порушеннями розвитку дозволяє вирішити два завдання: педагогічна діагностика розвитку й індивідуалізація корекційного навчання.

Розв'язанню завдань формування і розвитку у дітей фонемного сприйняття присвячена комп'ютерна навчальна програма тренінгового типу "Звукоскладовий аналіз слів". Вона призначена для роботи з дітьми старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями і спрямована на індивідуалізацію навчання під час підгрупових занять.

Підбиваючи підсумок, можна відзначити, що комп'ютерна техніка дозволяє: використовувати технології обробки і перетворення звуку, здійснювати зворотний зв'язок, активізувати компенсаторні механізми і розвивати позитивну мотивацію дітей. Крім того, спеціалізовані комп'ютерні технології допомагають виявляти і коригувати індивідуальні труднощі і проблеми в навчальній діяльності, формувати комунікативні навички, уміння самостійно набувати нових знань. Такі широкі можливості комп'ютерних технологій сприяють їх використанню на різних етапах корекційної роботи в різних галузях знань.

Різноманіття дефектів, їх клінічних і психолого-педагогічних проявів передбачає застосування різних методик корекції, а, отже, і використання різних комп'ютерних технологій, що враховують закономірності й особливості розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Тому використання спеціалізованих комп'ютерних технологій, які підтримують корекційно-освітній процес на всіх етапах і дозволяють значно підвищити його ефективність, є актуальним і перспективним напрямом спеціальної педагогіки. Залежно від віку дитини і вживаних програм комп'ютер може виступати в ролі опонента у грі, бути розповідачем, репетитором, екзаменатором. Існують комп'ютерні програми, спрямовані на розвиток різних психічних функцій дітей, таких як зорове і слухове сприйняття, увага, пам'ять, словесно-логічне мислення та ін., які можна з успіхом застосовувати під час навчання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.

Із року в рік спеціалісти, що працюють у дитячих установах, відзначають зростання кількості дітей, що мають різні порушення мовлення. Часто мовлення дітей старшого дошкільного віку залишається маловиразним, бідним. Дитина не може дібрати потрібні слова, правильно побудувати фразу. У дошкільників часто спостерігаються порушення вимови різних звуків. Подібні порушення визначають групу ризику виникнення у дітей значних труднощів при опануванні грамоти, навчанні читання, письма, рахунку. У зв'язку з цим розвиток мовлення дітей і виправлення мовленнєвих порушень є особливо

Як зазначають багато авторів, застосування комп'ютерної техніки дозволяє оптимізувати педагогічний процес і значно підвищити ефективність будь-якої діяльності. Тому використання в спеціальній освіті комп'ютерних технологій з метою вдосконалення методів і прийомів корекції мовленнєвих порушень у дітей із порушеннями психофізичного розвитку, а також підвищення ефективності корекційно-освітнього процесу в цілому є особливо актуальним. Сучасні технічні засоби, що використовують у своїй роботі мікропроцесори, дозволяють проектувати принципово нові педагогічні технології, які сприяють активізації й ефективному функціонуванню компенсаторних механізмів з метою корекції різних порушень мовлення, формування і розвитку мовних і мовленнєвих засобів, а також загального розвитку дітей. Планування корекційної роботи з використанням нових інформаційних технологій здійснює логопед. Він визначає навчально-корекційні завдання, вирішення яких традиційними методами є складним, прийоми і методи, які дозволяють досягти вищої мотивації до діяльності, а також підвищити динаміку корекційно-освітнього процесу. Таким чином, урок у комп'ютерному класі є природним елементом усього курсу навчання, органічно пов'язаним із ним за змістом і завданнями.

Складна структура порушень визначає необхідність проведення планомірної системної корекційної роботи з опорою на підлягаючі зберіганню види сприйняття. Несформованість фонетичних компонентів мовлення, а також вторинне недорозвинення фонемного слуху створюють значні труднощі при корекції фонетико-фонематичних розладів. Вони обумовлені складністю практичного пояснення характеристик усного мовлення. Комп'ютер же надає широкі можливості використання різних систем аналізаторів у процесі виконання і контролю над діяльністю. Зокрема, візуалізація основних компонентів усного мовлення у вигляді доступних для дитини образів дозволяє активізувати компенсаторні механізми на основі зорового сприйняття. Цьому

сприяє і спільна координована робота моторного, слухового і зорового аналізаторів при виконанні завдань комп'ютерної програми.

Недорозвинення вербальної пам'яті і порушення уваги у вигляді їх нестійкості і низької концентрації у дітей роблять необхідним проведення цілеспрямованої роботи з подолання цих розладів. А оскільки у дошкільників добре розвинена мимовільна увага, то навчальний матеріал, що пред'являється в яскравому, цікавому і доступному для дитини вигляді, викликає інтерес і повертає до себе увагу. У цьому випадку застосування комп'ютерних технологій стає особливо доцільним, тому що дозволяє подавати інформацію в привабливій формі, що не лише прискорює запам'ятовування змісту, але і робить його осмисленим і довготривалим.

Відзначаючи, що нові комп'ютерні технології застосовуються в спеціальній освіті насамперед із метою корекції порушень і загального розвитку аномальних дітей, особливу увагу звертають на проблему особливостей спілкування дитини і комп'ютера. Часто дитина, яка усвідомила наявність у себе певного порушення, соромиться його, у неї з'являється боязнь, що вона буде висміяною або не зрозумілою, невпевненість у собі, своїх здібностях у спілкуванні, боязнь суспільства, що знову ж таки призводить до невдач у спілкуванні. Вони ще більше закріплюють психологічний стан невпевненості й нездатності, що, в свою чергу, має несприятливий вплив на емоційний і психічний стан і розвиток дитини. У такій ситуації необхідно проводити роботу, спрямовану на формування і розвиток у дитини комунікативних навичок, здатності вилучати інформацію з мовного спілкування, реалізувати широкі можливості, які надають комп'ютерні засоби навчання. Спілкування з комп'ютером стає для дитини в деякому роді знеособленим, і малюк не відчуває боязні, вчиться довіряти співрозмовникові. Крім того, комп'ютерні вправи дозволяють моделювати різні ситуації спілкування і повторювати діалог з тим же партнером необхідну для дитини кількість разів, що в реальному житті є проблематичним. Окрім цього, "...комп'ютерна модель надто приваблива для дітей, що забезпечує мотивацію

вступу до контакту з партнером по спілкуванню". Також елементи комп'ютерного навчання допомагають формувати у дітей знакову функцію свідомості, що є вкрай важливим для їх мовного й інтелектуального розвитку. Таким чином, у них починає розвиватися розуміння того, що є декілька рівнів навколишнього світу - це і реальні речі, і картинки, слова, схеми і так далі. Формування і розвиток знакової функції свідомості, розвиток вербальної пам'яті і уваги, словесно-логічного мислення створюють передумови для корекції лексико-граматичних порушень і сприяють формуванню і розвитку мовних засобів у дітей старшого дошкільного віку.

Однією з переваг спеціалізованих комп'ютерних засобів навчання є те, що вони дозволяють значно підвищити мотиваційну готовність дітей до проведення корекційних занять шляхом моделювання корекційно-розвивального комп'ютерного середовища (Т.Корольовська, Ж.Тимофєєва). У його рамках дитина самостійно здійснює свою діяльність, тим самим, розвиваючи здатність приймати рішення, вчиться доводити почату справу до кінця. Спілкування з комп'ютером викликає у дошкільників жвавий інтерес, спочатку як ігрова, а потім і як навчальна діяльність. Цей інтерес і лежить в основі формування таких важливих структур, як пізнавальна мотивація, довільна пам'ять і увага, а саме ці якості забезпечують психологічну готовність дитини до навчання в школі.

У процесі занять із застосуванням комп'ютера діти вчаться долати труднощі, контролювати власну діяльність, оцінювати її результати. Завдяки цьому стає ефективним навчання планування і контролю через поєднання різних прийомів. Вирішуючи задану комп'ютерною програмою проблемну ситуацію, дитина прагне до досягнення позитивних результатів, підпорядковує свої дії поставленій меті. Таким чином, використання комп'ютерних засобів навчання допомагає розвивати у дошкільників такі вольові якості, як самостійність, зібраність, зосередженість, посидючість. Недостатня сформованість компонентів емоційно-вольової і мотиваційної сфер у дітей і великі можливості комп'ютерних технологій в їх формуванні і розвитку

створюють хороші передумови для використання спеціалізованих комп'ютерних засобів навчання у процесі корекційної дії.

Заняття на комп'ютері мають велике значення і для розвитку довільної моторики пальців рук, що особливо актуально при роботі з дошкільниками. У процесі виконання комп'ютерних завдань їм необхідно відповідно до поставлених завдань навчитися натискувати пальцями на певні клавіші, користуватися маніпулятором "миша". Крім того, важливим моментом підготовки дітей до опанування письма є формування і розвиток спільної координованої діяльності зорового і моторного аналізаторів, що з успіхом досягається на заняттях з використанням комп'ютера. Таким чином, вважаємо за доцільне впровадження комп'ютерних технологій у процес корекції загального недорозвинення мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Спираючись, на дослідження, присвячені розробці науково-обґрунтованих принципів і вимог до комп'ютерних педагогічних технологій навчання, при застосуванні комп'ютерних засобів навчання нами були реалізовані такі принципи: принцип полісенсорного підходу до корекції мовленнєвих порушень; принцип системного підходу до корекції мовленнєвих порушень; принцип розвивального і диференційованого навчання дітей з порушеннями розвитку; принцип систематичності і послідовності навчання; принцип доступності навчання; принцип індивідуалізації навчання; принцип свідомості й активності дітей у засвоєнні знань та їх реалізації; принцип об'єктивної оцінки результатів діяльності дитини; принцип ігрової стратегії навчання і введення дитини в проблемну ситуацію; принцип виховуючого навчання; принцип інтерактивності комп'ютерних засобів навчання.

У процесі використання комп'ютерної технології корекції загального недорозвинення мовлення у дошкільників вирішується низка завдань:

- ознайомлювально-адаптаційного циклу: ознайомлення дітей із комп'ютером і правилами поведінки під час роботи з ним, ознайомлення дітей із комп'ютерною програмою, подолання при необхідності психологічного бар'єру між дитиною і комп'ютером за допомогою створення ситуації успіху під час

роботи з ним, формування у дітей початкових навичок роботи на комп'ютері з використанням маніпулятора "миша" в процесі проведення корекційних занять.

- корекційно-освітнього і виховного циклу: корекція порушених функцій, формування і розвиток у дітей мовних і мовленнєвих засобів: промова звуків, просодичні компоненти усного мовлення, фонемний слух, фонемне сприйняття, лексико-граматичні компоненти мови; формування і розвиток навичок навчальної діяльності: усвідомлювати цілі, самостійно вирішувати поставлені завдання, досягати поставлених цілей, оцінювати результати діяльності; розвиток знакової функції свідомості; розвиток словесно-логічного мислення; розвиток зорового і слухового сприйняття; розвиток вербальної і зорової пам'яті; розвиток уваги; розвиток мотиваційної сфери дітей; розвиток емоційно-вольової сфери дітей: виховання самостійності, зосередженості, посидючості; залучення до співпереживання, співпраці, співтворчості.

- творчого циклу: розвиток уяви, розвиток пізнавальної активності.

Вирішення навчальних і корекційних завдань за допомогою комп'ютерних засобів навчання вбудовується у систему загальної корекційної роботи відповідно до індивідуальних можливостей і корекційно-освітніх потреб дитини. Їх використання здійснюється при першорядній ролі вчителя-логопеда за принципом потрібної взаємодії: педагог - комп'ютер - дитина. У рамках цього підходу вчитель-логопед складає індивідуальний план корекційної роботи відповідно до можливостей і освітніх потреб дошкільника і здійснює відбір корекційних завдань. Вони мають відповідати таким вимогам: 1) відбираються навчально-корекційні завдання, вирішення яких без застосування комп'ютерної технології є складним або практично нездійсненним; 2) дозволяють досягти бажаного корекційно-освітнього ефекту в найкоротші терміни; 3) сприяють розвитку у дитини вищої мотиваційної готовності до навчання; 4) дозволяють індивідуалізувати корекційний процес за рахунок вибору рівня складності завдань відповідно до актуального стану мовних і мовленнєвих засобів дитини, а також зони її найближчого розвитку.

Комп'ютерні технології навчання є системою педагогічних заходів, заснованих на використанні відповідного програмного забезпечення, і визначають процес навчання або алгоритм розв'язання конкретного освітнього завдання. Особливістю комп'ютерних технологій, призначених для спеціальної освіти, є те, що вони насамперед засновані на науково обґрунтованих методах корекції порушень розвитку, враховують загальні закономірності і специфічні особливості аномальних дітей. Вони є програмно-методичними комплексами, що підтримують корекційно-освітній процес на різних етапах, і що забезпечують найбільш оптимальний шлях їх уключення в систему корекційного навчання.

2) Використання інформаційних технологій в умовах спеціального та інклюзивного навчання дітей зі слухомовленнєвими порушеннями

Останнім часом набуває поширення інклюзивне навчання. Інклюзія справляє суттєвий вплив на політику освіти, науково-пошукову та практичну роботу і має багато аспектів, які охоплюють діапазон від простого зарахування учнів з особливими потребами в звичайні класи до трансформації філософії, цінностей і практичних підходів цілих освітніх систем. Більшість експертів погоджуються, що інклюзивна освіта має зосереджуватися на трансформації освітніх систем, і такий підхід має підґрунтя – ідеали соціальної справедливості.

Проблема реалізації прав людини на навчання є однією із наріжних у загальному світовому просторі. Гострота її обумовлена тим, що значить осіб, які володіють правом на освіту, мають спеціальні потреби. Тобто це люди, які мають ті чи інші прояви ушкодження психофізичного розвитку. Як навчати цю категорію дітей? Це питання людство намагалось вирішити впродовж тривалого часу. Результатом пошуку стала вибудована система чіткої диференціації дітей за проявом дефекту та створення відповідного типу шкіл для тієї чи іншої категорії дітей, які впродовж всього часу навчання були замкнені у своєрідному колі обмежених можливостей через наявний дефект .

На тривалі роки світовий освітній простір заповнив термін діти-інваліди, який своєрідним моральним тавром тяжів над дитиною не лише впродовж всього процесу навчання, а й переносився у систему соціальних стосунків. Втім, сучасні світові тенденції щодо гуманізації і демократизації та підвищення якості освіти спричинили реформацію уставленого підходу до реалізації прав людини на освіту та впровадження інноваційних технологій. Зокрема, нова система навчання – інклюзивна, спрямована на реалізацію рівного права на освіту будь - якої особи вже на ранніх етапах без таврування її терміном інвалід. Прогресивність такого підходу полягає у створенні єдиного освітнього середовища для всіх дітей, на основі принципу дотримання прав дитини на якісну освіту. Практичний досвід розвинених країн Західної Європи, Канади, США, які вже впродовж тривалого часу впроваджують інклюзивну модель освіти, свідчить про успішність цього процесу впровадження та отримання вагомих результатів, як для осіб із спеціальними потребами, так і для суспільства в цілому. Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій і впровадження їх в Україні за останні роки певною мірою позначився на розвитку особистості сучасної дитини. Комп'ютерна грамотність диктується умовами сучасного життя і є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання. Потужний потік нової інформації, реклами, застосування комп'ютерних технологій на телебаченні, поширення ігрових програм, електронних іграшок суттєво впливають на виховання дитини і сприймання нею навколишнього світу. Істотно змінюється і характер її практичної діяльності – змінюються улюблені герої та захоплення.

Одним із напрямів щодо підвищення ефективності та якості корекційного та навчального процесу в умовах спеціальної та інклюзивної освіти є впровадження методик, що базуються на основі використання цифрової техніки, зокрема використання комп'ютера і його складових та створення різнопрофільних корекційних та навчальних програм.

Вивчаючи досвід фахівців з методики використання комп'ютерних технологій, можна стверджувати, що роль комп'ютерної технології у навчально-виховному процесі надає вчителю низки переваг, зокрема: можливість вийти за межі традиційних методів навчання; додаткова мотивація навчальної діяльності, особливо у випадках, коли інші засоби безсилі; принципово нові «обхідні шляхи» для формування, розвитку й удосконалення корегованих функцій; проектування нових змістових напрямків; розширення можливостей використання різних аналізаторних систем у процесі роботи; створення під час занять різноманітних ситуацій спілкування; привчання дитини самостійності у навчанні та самоконтролю; розвиток дрібної моторики у дитини; оволодіння дитиною основами комп'ютерної грамоти.

Втім, впровадження в корекційно-освітню систему інформаційних технологій має відбуватися з урахуванням механізмів наявного дефекту, закономірностей його прояву, особливостей розвитку різних категорій дітей із спеціальними потребами. Це дозволить підвищити ефективність корекційного навчання в усіх його ланках, починаючи з дошкільної.

Спроби впровадження цифрових технологій у корекційний процес відбувались неодноразово. Одним з перших було створено програмно-апаратний комплекс Speechviewer 1.0 («Видима мова», версія 1.0) корпорацією ІВМ (представлено у Європі у 1989 році, а в 90-х роках пройшов адаптацію та почав використовуватися у вітчизняній дефектологічній практиці). Відтоді відбувались неодноразові спроби, як вдосконалення вже існуючої версії програми, так і створення нових комп'ютерних програм корекційного та діагностичного спрямування. На жаль, досвід української дефектології не мав до недавнього часу достатньої практики з розробки та втілення подібних власних проєктів. Як відомо, для моделі інклюзивної світи одним з важливих компонентів є організація дистанційної освіти, що дозволяє реалізувати два головних завдання-освіта для всіх та світа через все життя.

Під дистанційною освітою мається на увазі комплекс освітніх послуг, що надаються широким верствам населення в країні та за її межами за допомогою

спеціалізованого інформаційно-освітнього оточення. При цьому дистанційна освіта як комплекс освітніх послуг, що надаються дітям-інвалідам, базуються на засобах обміну корекційно-навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок тощо).

Для встановлення дистанційного навчання необхідно мультимедійне обладнання (комп'ютер, принтер сканер, веб-камера та ін.) за допомогою якого буде підтримуватись зв'язок дитини з центром дистанційного навчання.. Під час навчального або колекційного процесу відбувається як спілкування між викладачем та дитиною (батьками дитини) у режимі он-лайн, так і виконання учнем завдань, що надсилаються йому електронним засобом, а потім з відправкою результатів у центр дистанційного навчання або навчального закладу...

Враховуючи низку питань, що виникли на шляху впровадження новітньої моделі освіти колегія Міністерства освіти і науки України прийняла рішення щодо затвердження «Плану дій з інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 роки» (від 26. 09. 2009 року). Реалізація цієї ухвали має сприяти удосконаленню нормативних засад, впровадженню інноваційних технологій в організації освітнього процесу дітей з особливими потребами, проведенню діагностики та реабілітації дітей, з особливостями психофізичного розвитку, надання їм комплексної педагогічної, психологічної та корекційної допомоги. Слід зазначити, що інклюзивна освіта не є «запереченням» спеціального навчання.

Впровадження інклюзивного навчання не означає знищення чи скорочення системи спеціальних шкіл. Окремі зарубіжні країни, які свого часу повністю скасували систему спеціальних навчальних закладів на користь інклюзивній освіті, сьогодні визнають це як помилку. Спеціальні школи мають функціонувати поруч з новими формами освіти дітей з особливими потребами, забезпечуючи поле вибору варіантів моделей освіти. Інклюзивне навчання не є альтернативою спеціальній освіті, воно значно розширює її можливості. Окремим напрямом роботи в контексті запровадження інклюзивного навчання

у дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах є забезпечення спеціального підготовчого та організація підвищення кваліфікації педагогічних кадрів для роботи з дітьми з означеної категорії. При цьому слід ефективно використати матеріально-технічний та кадровий потенціал спеціальних загальноосвітніх закладів як навчально-методичних ресурсних центрів.

Ключовими факторами на шляху до прогресивного втілення «Плану дій» інклюзивної моделі є відповідна фахова підготовка спеціалістів для роботи з дітьми з особливими потребами, наявність відповідних методик корекційно-розвивального навчального спрямування та програм, які б забезпечували підтримку учнів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітньому просторі.

З метою забезпечення комплексної реабілітації, створення передумов для соціалізації дітей дошкільного та шкільного віку в умовах інклюзії і розробляються комп'ютерні програми корекційно-розвивального напрямку та впроваджуються у навчально-виховне середовище. Зокрема, започатковано спільний проект Інститутом спеціальної педагогіки НАІШ України та Науково-виробничим підприємством НВП «ВАБОС» з розробки інноваційних авторських комп'ютерних методичних розробок для навчання в умовах інклюзії.

Як відомо, однією з перших програм корекційно-розвиваючого спрямування в Україні було розроблено Універсальний комп'ютерний комплекс (УКК), який пройшов успішну апробацію та на цей час ефективно використовується як в дошкільних установах та школах-інтернатах під час спеціально організованого навчання, так і в домашніх умовах для розвитку мовлення та когнітивних навичок дитини, що має порушення слуху чи мовлення.

Універсальність цього комп'ютерного комплексу і корекційно-розвивального та навчально-програмного забезпечення обумовлено структурою програмного забезпечення «Живий звук», що наділяє вчителя-дефектолога,

психолога, логопеда, сурдопедагога та родину дитини перевагами організаційного характеру: дає можливість спеціалісту підготувати індивідуальні плани занять з кожною дитиною; полегшує підготовку вчителя до заняття; дозволяє систематизувати матеріал, що стосується кожного учня та спостерігати динаміку розвитку навичок учня, що корегуються. надає можливість враховувати статистику використання модулів програми при складанні скорегованого навчального плану.

Методична структура та дидактична наповнюваність комп'ютерної програми «Живий звук» передбачає спеціально підготовлений набір навчально-корекційних (підпрограм) модулів, об'єднаних провідною метою – корекція широкого спектру порушень переважно мовного та слухового аналізаторів.

Усі модулі можна розподілити на умовні групи:

Група 1. Вправи з розвитку слухового сприймання, спрямовані на розвиток навичок виявляти, розпізнавати навколишні мовленнєві та немовленнєві звуки, орієнтуватися у просторі, а також розвивати слухову пам'ять та увагу, здатність ідентифікувати звук з тим чи іншим об'єктом, що звучить, розпізнавати ритміко– інтонаційні особливості та фонетичні характеристики мовлення.

Група 2. Пропедевтичні вправи, спрямовані на розвиток мовленнєвої динаміки, а саме мовленнєвого дихання, голосу дитини, ритміко-інтонаційної сторони мовлення, здатності аналізувати отриману інформацію, корекція (лікування заїкання).

Група 3. Мовленнєві вправи, провідна мета яких пов'язана безпосередньо з формуванням зв'язаного мовлення – звуковимовою, вимовою за зразком, читанням, навичками спішування. Зокрема, візуалізація основних компонентів усного мовлення подана у вигляді доступних для дитини образів, що демонструють динаміку вимови того чи іншого звуку, дозволяє активізувати компенсаторні механізми на основі зорового сприйняття. Цьому сприяє спільна координувана робота мовно-слухового та мовно-зорового аналізаторів при

виконанні завдання модуля «Профілі», який дає користувачеві можливість відпрацювати чітку ізольовану вимову фонем.

Група 4. Розвивальні вправи, до яких можна віднести всі без винятку модулі програми. Практично, в усі модулі закладено можливість працювати над розвитком та удосконаленням пізнавальних процесів: сприймання, пам'яті (образної, дійової, словесно-логічної), уваги (зорової, слухової, кінетичної) дитини.

Група 5. Навчальні вправи, головна мета яких – підготовка дітей до навчання у школі, зокрема до опанування основами грамоти, чому сприяє формування фонетико-фонематичної бази (вмінь та уявлень) для оволодіння вимовою, артикуляційної моторики, фонематичних уявлень, знайомства дитини з літерою та оволодіння навичками читання із використанням можливостей нової інформаційної технології.

Групи вправ модулів «Чарівне дзеркало» та «Цікавий буквар» сприяють не лише формуванню мовленнєвих навичок, а й корекційному впливу щодо пізнавальної сфери, інтелекту, мовленнєвого розвитку вже на ранніх етапах розвитку дитини. Даний блок комп'ютерних вправ дає можливість здійснювати індивідуальний корекційно-розвивальний вплив та сприяти засвоєнню основ грамоти як у дітей середнього, старшого дошкільного та молодшого шкільного віку із неушкодженим розвитком, так і з комбінованими психофізіологічними порушеннями. Її можна застосовувати у навчально-корекційному процесі у освітянських закладах та домашніх умовах, для роботи батьків з дитиною. Блоки розроблених завдань підготовлені у відповідності до основних навчальних програм для дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Особливого значення набувають завдання, пов'язані зі стимулюванням розвитку інтелектуальної діяльності, до яких відносяться завдання з застосуванням операцій логічного мислення, формування здатності встановлювати асоціативні зв'язки між словами, прогнозування мовлення. Окрім того, працюючи в будь-якому модулі, дефектолог, вчитель може як

розширювати мету заняття, так і обмежувати її лише частиною обраного матеріалу.

Практика показує, що, зазвичай, використання УКК та програми «Живий звук» викликає неабияку цікавість у дитини. Також однією з важливих переваг цього комплексу є можливість залучення батьків до навчально-корекційного процесу. При цьому батьки дитини мають можливість навчитися самостійно здійснювати її підготовку до навчання в загальноосвітній школі та проводити навчально-корекційні заняття з дитиною з особливими освітніми потребами в домашніх умовах. Навчальний матеріал, пропонується у цікавому та доступному викладі, дозволяє надавати інформацію в привабливій формі, що не лише прискорює запам'ятовування змісту, але й робить його осмисленим і тривалим. Програмний комплекс «Живий звук» розрахований на користувачів дошкільного та молодшого і середнього шкільного віку. Нині універсальний комп'ютерний комплекс має 3 модифікації.

3) Сучасні методики підвищення ефективності корекційного впливу при різних мовленнєвих порушеннях дітей дошкільного віку

Робота консультаційного пункту протягом 2011 року для логопедів дошкільних навчальних закладів буде проходити за напрямком "Сучасні методики підвищення ефективності корекційного впливу при різних мовленнєвих порушеннях дітей дошкільного віку".

"Специфіка та складність логопедичної роботи зумовлені наданням корекційної допомоги дітям різного віку, різноманітністю порушень мови та причин їх виникнення, роллю та значенням повноцінної комунікативної функції мови людини для її загального розвитку та навчання, формування характеру й участі в працьовитому й людському житті.

Педагогічна практика показує, що сучасний вчитель-логопед повинен швидко орієнтуватися в незвичайних ситуаціях, бути професійно і психологічно готовим до постійного оновлення засобів корекційно-педагогічної роботи, форм і методів організації особистої діяльності, а також

працювати в постійному пошуку унікальних, прогресивних методик, технологій, інтерактивних методів в корекційно-педагогічній роботі.

Бажання змінити, зробити роботу вчителя-логопеда більш ефективною, зумовило взяти напрямком консультаційного пункту на цей рік сучасні методики роботи при різних мовленнєвих порушеннях дітей дошкільного віку. Серед них, найбільш популярними є комп'ютерні технології. В рамках роботи консультаційного пункту передбачається ознайомлення з організацією і методикою роботи з існуючими комп'ютеризованими розробками та програмами.

Вивчивши та проаналізувавши, існуючи сучасні комп'ютерні методики, пропоную ознайомлення і використання в роботі наступних:

- спеціалізована комп'ютерна технологія «Ігри для Тигри», призначена для корекції загального недорозвинення мовлення у дітей середнього та старшого дошкільного віку;

- універсальний комп'ютерний комплекс з корекційно-розвивальною програмою «Живий звук», призначений для ефективного розвитку мовлення та когнітивних навичок дитини, що має сенсорні та інтелектуальні порушення, а також порушення мовлення різного ступеню тяжкості та походження;

- авторська комп'ютерна корекційно-діагностична психолого-педагогічна програма «Цицерон. ЛОГО диакорр 1» для діагностики, профілактики порушень, корекції та розвитку вищих психічних функцій та мовлення у дітей дошкільного, молодшого шкільного віку;

- комп'ютерний логопедичний тренажер «Дельфа – 142», комплексна різностороння програма для корекції різних сторін усного та письмового мовлення дітей. Тренажер дозволяє працювати з будь-якими мовними одиницями від звуку до тексту, вирішувати різноманітні логопедичні задачі: від корекції мовного дихання та голосу до розвитку лексико-граматичної сторони мовлення, внести ігрові моменти в процес корекції мовних порушень, багаторазово дублювати необхідний тип вправ і мовний матеріал,

використовувати різноманітний стимульний матеріал, працювати на різних рівнях складності в залежності від можливостей дитини;

- сурдологопедичний тренажер «Дельфа - 130» призначений для формування мовлення у дітей і дорослих, а також для формування мовлення у глухих та слабочуючих. За допомогою сурдологопедичного тренажеру можна працювати над корекцією та розвитком мовного дихання, над усуненням назального відтінку голосу, над корекцією та автоматизацією мовлення голосних та приголосних;

- програмно-апаратний комплекс «Видима мова III». Він призначений для корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення звуковимови, голосоутворення, слуху, порушення сенсомоторних функцій мови;

- а також багато інших комп'ютерних ігор для розвитку та корекції порушень мовлення.

Представлені комп'ютерні технології є цілісними, системними програмними продуктами. Комп'ютер на логопедичних заняттях вчителів-логопедів – це допоміжний засіб, який активізує корекційну роботу, де у процесі гри дошкільник має можливість долати мовленнєві порушення, розвивати мовлення, логіку, інтелект. Використання комп'ютера в логопедичній роботі дозволяє займатися з декількома групами дітей одночасно сприяє активізації мимовільної уваги, підвищенню мотивації до навчання, розширенню можливостей роботи з наочним матеріалом, що сприяє досягненню поставленої мети і вирішенню задач на логопедичних заняттях і загалом оптимізує роботу логопеда на занятті.

Лекція № 4

Тема 4. Використання комп'ютерних засобів на логопедичних заняттях.

План

1. Аналіз ППЗ навчально-корекційного призначення.
2. Корекція мовленнєвих порушень засобами ПК.
3. Особливості підбору комп'ютерних ігор для навчальних, корекційних та виховних занять з дітьми.
4. Програми для дітей зі слухомовленнєвими порушеннями.

Література:

2. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
3. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
4. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
5. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

1) Аналіз ППЗ навчально-корекційного призначення.

Дуже важливу і відповідальну роботу в корекційних навчальних закладах виконують вчителі-логопеди, які повинні не тільки навчити дитину правильно вимовляти звуки, читати, писати, розвивати фразову мову, пам'ять, увагу, але і в цілому прищепити інтерес до навчання, до пізнання чогось нового, не секрет, що у вихованців з вадами розвитку дуже низький рівень пізнавальної активності. Багато дітей мають величезні прогалини в знаннях, дуже погано читають і пишуть.

Відомо, що використання в корекційній роботі різноманітних нетрадиційних

методів і прийомів запобігає стомлення дітей, підтримує у дітей з різною мовною патологією пізнавальну активність, підвищує ефективність логопедичної роботи в цілому. Використання комп'ютера в роботі логопеда, є одним з ефективних методів мотивації на логопедичних заняттях. 21 століття ознаменувалось новим етапом в розвитку суспільства, пов'язаним з формуванням інформаційної культури. Технічні пристрої використовуються в різних видах діяльності, у тому числі і освітньої. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) дозволяють сприймати інформацію на якісно новому рівні, що значно підвищує пізнавальну активність дитини і належать до числа ефективних засобів навчання, все частіше застосовуються в спеціальній педагогіці. Комп'ютер міцно увійшов в процес навчання дітей.

Цілі застосування інформаційних технологій на логопедичних заняттях:

1. Підвищення навчальної мотивації учнів і ефективності засвоєння ними знань, умінь і навичок;
2. Інтенсифікація роботи з результатами логопедичних моніторингових досліджень.

Завдання:

- Відібрати програми, найбільш прийнятні в логопедичної роботі;
- Розробити демонстраційні матеріали для використання в корекційних програмах;
- Створити базу даних мовного розвитку учнів;
- Підвищити ефективність корекційного навчання;
- Прискорити процес підготовки дошкільнят навчання грамоті;
- Попередити появу у них вторинних розладів писемного мовлення;
- Знизити ризик соціальної дезадаптації дітей з вадами розвитку.

Для підвищення ефективності логопедичних занять використовується двоякий підхід до навчання, коли словесні методи поєднуються із зоровими. Поряд з текстами і усними поясненнями, демонстраційні презентації є основою багатьох занять.

Види презентацій:

- Ілюстрація у вигляді фотографії або малюнка;

- Текст алгоритму, досліджуваний і вживаний на заняттях;
- Письмові завдання і зразки їх виконання.

Кожен слайд презентації несе велике смислове і образну навантаження, що дозволяє задіяти права півкуля, більш розвинене у дітей з рече-вимі проблемами.

Презентаційні матеріали можуть застосовуватися для:

- Розвитку мовного дихання, фонематичного сприйняття;
- Автоматизації поставлених звуків у складах, словах, фразах і зв'язному мовленні;
- Диференціації акустично близьких звуків і графічно подібних букв;
- Розвитку елементарних і складних форм фонематичного аналізу і синтезу;
- Розвитку навичок словотворення і словозміни;
- Розвитку зв'язного мовлення та пізнавальних здібностей і т.д.

Застосування комп'ютера на логопедичних заняттях допомагає:

1. Вирішити дефіцит наочних посібників;
2. Оптимізувати запам'ятовування навчального матеріалу;
3. Створити ситуацію цікавості, зацікавленості;
4. Викликати інтерес і бажання трудитися на уроці;
5. Задіяти як візуальний канал сприйняття інформації учнями (колірна палітра, анімаційні ефекти), так і слуховий (звукові файли – дикторський текст, музика), що допомагає дітям краще зрозуміти і засвоїти матеріал;
6. Підвищити темп заняття, збільшити частку самостійної роботи школярів.

2) Корекція мовленнєвих порушень засобами ПК.

1. Діагностика мовних порушень.
2. Застосування інтерактивних та демонстраційних комп'ютерних технологій, для корекції мовних порушень.
3. Пропаганда логопедичних знань, з метою профілактики та корекції мовних порушень.

Основне завдання логопеда - попередження неуспішності, зумовленої різними порушеннями розвитку мови. Щоб забезпечити достатньо ефективний корекційний

вплив на учнів необхідно виявити таких дітей і організувати їх корекційне навчання, щоб попередити прямі і вторинні наслідки дефекту і наростання педагогічної занедбаності. Ефективність корекційного впливу визначається, насамперед, рівнем діагностики всіх проявів мовної неповноцінності, а саме - встановленням структури дефекту мовлення, його первинних ознак і вторинних наслідків, форми мовної патології.

Логопедична робота з корекції мовних порушень із застосуванням інтерактивних та демонстраційних комп'ютерних технологій здійснюється для:

- розвитку слухової уваги;
- активізації артикуляційного апарату;
- розвитку фонематичного слуху;
- формування правильної звуковимови;
- уточнення, збагачення і активізації словника;
- корекції граматичного ладу мови;
- розвиток зв'язного мовлення;
- корекція просодичної сторони мови;

Практика показує, що труднощі дітей у навчанні безпосередньо пов'язані з недостатньо сформованим і розвиненим процесом довільної уваги і в тому числі недостатністю розвитку слухової уваги. Уміння слухати навколишні нас звуки, виокремлювати їх з величезного потоку, дізнаватися і називати дуже важливо для подальшої успішної корекційної роботи логопеда при будь-яких формах порушення мови. Важливість цієї навички в логопедичній роботі складно переоцінити. Мабуть – це основа основ. Вправи, спрямовані на розвиток слухової уваги, проводиться на першому етапі корекційної роботи, практично на кожному занятті. Для посилення мотивації вихованців можна використовувати диски із записами різних звуків.

- Звуки, які видають тварини
- Звуки, які видають музичні інструменти

Щоб задіяти не тільки слуховий канал, але і візуальний канал сприйняття інформації учнями, всі звуки супроводжуються яскравими, барвистими

картинками. Це дозволяє створити певний емоційний настрій. Для активізації апарату артикуляції використовується серія ігор у формі мультимедійної презентації.

Теорія і практика логопедичної роботи переконливо доводять, що розвиток фонематичних процесів позитивно впливає на становлення всієї мовної системи в цілому. Ефективна і стійка корекція дефектів вимови може бути можлива тільки при випереджальному формуванні фонематичного сприйняття. В корекційній роботі використовується система поетапного формування фонематичної сторони мовлення у дітей. Вправи, спрямовані на розвиток фонематичного слуху, представлені у вигляді барвистих і цікавих за змістом дидактичних ігор.

Ігри виконані в програмах MovieMaker та PowerPoint. Це ряд дидактичних ігор, таких як «Кому живеться краще», «Визнач яке слово зашифроване», «Виключи зайве слово», «Відгадай назву квітки (гриба)», тренажер «Звуковий аналіз слова», «Ігри для розвитку фонематичного слуху»

Часто використовують завдання з деформованим текстом, з друкуванням на слух, на швидкість або діти просто навчаються простим методам використання ПК у навчальній діяльності (малювання, зміна тексту, редагування тексту, вирізання та вставлення фрагментів тексту), що розвиває не тільки дрібну моторику, але й різні психічні процеси (пам'ять, увага і т.д.)

Дуже цікаво проходять заняття-вікторини, заняття-олімпіади.

У школярів, що мають недорозвинення мови різного рівня, виявляється недостатнє розуміння і розрізнення граматичних форм; утруднення, а іноді і неможливість складно, послідовно, логічно передати зміст тексту; недостатність обсягу словника; вербальні заміни - таким дітям робота з комп'ютером необхідна.

Логопедичне заняття з використанням комп'ютера будується так, що одне і те ж завдання одночасно виконують всі діти в зошитах, а хтось із дітей працює на комп'ютері. Під час заняття кожна дитина встигає попрацювати на комп'ютері. На заняттях із застосуванням нових комп'ютерних технологій немає місця монотонності і нудьги.

Досвід роботи переконливо доводить, що стійкість результатів по подоланню

мовного порушення досягається тільки при наявності єдиного корекційно-освітнього простору з мережею інтеграційних зв'язків, куди входять: вчитель-логопед, вихователі групи, вчителі школи.

Олександр Георгійович Шмельов зазначає: "... граючи на комп'ютері, дитина ... активно взаємодіє нехай з штучним, але все - таки взаємодіє з якимось світом. При цьому вона вчиться не лише швидко натискати на клавіші, а й будувати у своїй голові образно-концептуальні моделі, без яких не можна домогтися успіху в сучасних комп'ютерних іграх і в цьому виявляється їх розвиваючий потенціал, особливо це стосується інтелекту".

Завдяки послідовній появі зображень на екрані, діти мають можливість виконувати справи більш уважно і в повному обсязі. Використання анімації і сюрпризних моментів робить корекційний процес цікавим і виразним. Діти отримують схвалення не тільки від логопеда, але і з боку комп'ютера у вигляді картинок-привіт, що супроводжуються звуковим оформленням.

Хотілося б розповісти про деякі завдання підготовлених з використанням комп'ютерних технологій.

- Наприклад, для диференціації кінетично подібних букв, які діти іноді змішують на листі, пропонується наступний вид завдання.

Існує відомий прийом для диференціації кінетично схожих букв б-д: дані літери на основі зорових асоціацій порівнюють із зовнішнім чином тварин і птахів (б - білка, д - дятел).

Використовуючи анімацію, пишемо велику літеру «б» на зображенні білки. Її пухнастий хвіст спрямований вгору, і вона нагадує другу букву алфавіту.

Також використовуючи анімацію, пишемо велику літеру «д» на зображенні дятла. Його хвіст спрямований вниз, що схоже з написанням даної літери. Формування асоціацій таким способом дає відмінні результати.

- На логопедичному занятті проводиться зорова гімнастика. Пропонується дуже цікава зарядка для очей, підготовлена заздалегідь за допомогою комп'ютерних технологій. До уваги дитини представляється таблиця зі складами. На краю таблиці сидить метелик, яка перелітає при кожному натисканні миші з одного складу на

інший. Учень читає один за іншим склади, на які приземляється метелик, і вимовляє в підсумку одержане слово.

- На заняттях з постановки і автоматизації звуків дітям дуже подобається робити артикуляційну гімнастику і виконувати завдання разом з чоловічком з «Казки про веселий язичок», коли вправи з'являються на моніторі в яскравому вигляді.

- Виконання завдань на диференціацію звуків. На екрані зображено ряд предметів, у назві яких є диференціюються звуки. Учні необхідно вибрати зображення тільки тих предметів, де є заданий звук і т.д.

Таким чином, використання інформаційних технологій в корекційному процесі дозволяє розумно поєднувати традиційні та сучасні засоби, методи навчання, збільшуючи тим самим інтерес до досліджуваного матеріалу.

Поява комп'ютера, активне застосування його в корекційно-розвиваючій роботі значно економить сили вчителя-логопеда при підготовці до заняття, адже багато завдань можна заздалегідь виконати на комп'ютері і в потрібний момент продемонструвати їх для виконання. Раніше доводилося готувати їх у якості роздаткового або демонстраційного матеріалу для кожного учня окремо.

Крім того, завдяки високій швидкості оновлення дидактичного матеріалу на екрані, значно економиться час на уроці і з'являється можливість отримати кращий результат.

Переваги використання ІКТ в роботі логопеда:

1. Складання звітів і розкладів всіх видів занять в електронному вигляді скорочує роботу з паперовими носіями інформації;
2. Комп'ютер дозволяє складати наочно-дидактичний супровід до заняття-ям;

Логопедичне заняття з використанням комп'ютера має свої особливості. При плануванні такого заняття враховуються такі **правила:**

- Тривалість заняття на комп'ютері - 10 хвилин;
- Гра може бути включена, як частина заняття
- Періодичність - 2 рази на тиждень;

- Індивідуальні, дозовані навантаження при зорових порушеннях;
- Протипоказання - епілепсія.
- Встановлювати час і можливість заняття з дитиною на ПК, тільки після бесіди з лікарем;

На інтегрованих заняттях використовуються презентації відповідно до теми та плану заняття. ("Космос", "Захисники Вітчизни", "Федорина гора", "Допоможемо птахам"). Фіз. хвилини, фізкультурні паузи, вправи для очей, вправи для розвитку дрібної моторики.

3) Особливості підбору комп'ютерних ігор для навчальних, корекційних та виховних занять з дітьми

Не секрет, що сучасний ринок комп'ютерних ігор наповнений продукцією різної якості. Є дуже корисні, цікаві, розвиваючі ігри, а є, так звані, "дії" і "стрілялки", що прищеплюють дітям жорстокість. Зупинемось на навчальних іграх. Це програми, які підносять в ігровій формі конкретний навчальний матеріал.

При підборі ігор необхідно враховувати вимоги, пропоновані до розвиваючих та навчальних програм, застосовуваним на логопедичних заняттях:

- Програма повинна мати вказівку на вік дитини
- Програма повинна бути яскравою, барвистою, зі звуковим оформленням
- Об'єкти, відображені на екрані, не повинні бути дрібними або незрозумілими вихованцю
- Текст завдань, якщо він є, бажано повинен бути озвучений диктором
- Завдання - цікаві, зрозумілі, прості для виконання
- Періоди та епізоди гри повинні бути не більше 3-5 хвилин, бажано, щоб дитина працювала не тільки з клавіатурою, але і з мишкою
- Програма повинна розвивати дитину, давати їй знання, прищеплювати навички в ігровій формі.

Комп'ютерні технології можна використовувати в різних видах роботи з дітьми, при проведенні не тільки логопедичних, але й інших видів занять різними педагогами (вихователями, психологами, дефектологами).

Основа корекційної роботи - індивідуальний підхід, тому процес навчання повинен будуватися в залежності від мовних та індивідуальних особистісних особливостей дитини. Тільки при виконанні цієї умови ефект застосування логопедичних методик може бути високим. Відзначаючи, що нові комп'ютерні технології застосовуються в спеціальній освіті, перш за все, з метою корекції порушень і загального розвитку аномальних дітей (О.І. Кукушкіна, 1994 і ін.), Особливої уваги потребує проблема особливостей спілкування дитини і комп'ютера.

Таким чином, використання комп'ютерних технологій у процесі корекції порушень мовлення учнів, дозволяє більш ефективно усувати мовні недоліки, тим самим долати перешкоди на шляху досягнення успіху школяра. Застосування комп'ютерних технологій у процесі корекції мовлення у дітей шкільного віку дозволяє поєднувати корекційні та навчально-розвиваючі завдання логопедичного впливу, враховувати закономірності та особливості психічного розвитку школярів. Використання в корекційному процесі комп'ютерної технології сприяє активізації у дітей компенсаторних механізмів на основі збережених видів сприйняття. У процесі корекційної логопедичної роботи на їх основі, у дітей формуються правильні мовні навички, а в подальшому і самоконтроль за своєю мовою.

4) Програми для дітей зі слухомовленнєвими порушеннями.

1. УНІВЕРСАЛЬНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ СУРДОТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС

(УКСК) – призначений для проведення занять з розвитку слуху і корекції мовлення, контролю за зміною стану слуху, для вибору типу, режиму і налаштування роботи в спеціальних дошкільних установах, у школах-інтернатах, технікумах та інститутах. УКСК включає: комп'ютер (ноутбук) із програмним забезпеченням «Живий звук» і спеціальною програмою «OASIS» для контролю стану слуху, підбора і налаштування слухових апаратів; інтерфейсних пристроїв та акустичних систем, а також комплекту програмованих та цифрових слухових апаратів. До складу комплексу входять також методичні та

інші інструктивні матеріали і рекомендації. УКСК забезпечує можливість в спеціальному учбовому закладі проводити настроювання цифрових слухових апаратів. При підборі та настроюванні програмованих і цифрових слухових апаратів фахівець (сурдопедагог) залежно від збереженого частотного і динамічного діапазонів залишкового слуху дитини (згідно результатів аудіометричного обстеження – аудіограми, або результатів оперативної оцінки стану слуху за допомогою програми «OASIS») здійснює оптимальну періодичну установку режимів роботи і ефективності слухового апарата. При проведенні індивідуальних і фронтальних корекційних занять фахівець (сурдопедагог) може використовувати звукову, тактильну і візуальну стимуляцію. Завдяки цьому комплекс забезпечує як педагогові, так і учневі оптимальні умови для розвитку слухового сприйняття, можливість удосконалення вимови, а також розвиток пам'яті та розумовий розвитку слабочуючих та глухих дітей, починаючи з раннього віку. Застосування комплексу УКСК дозволить значно підвищити якість і ефективність слухомовленнєвої роботи і використання сучасних слухових апаратів в умовах функціонування спеціальних навчальних закладів для слабочуючих і глухих дітей, а також реабілітаційних центрів для інвалідів зі слуху і дітей з дефектами мовлення.

2. УНІВЕРСАЛЬНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ КОМПЛЕКС УКК1.

Використовується під час спеціально організованого навчання та в домашніх умовах для ефективного розвитку мовлення та когнітивних навичок дитини, що має сенсорні та інтелектуальні порушення. Програма «Живий звук» включає в себе спеціально підготовлений набір навчально-корекційних підпрограм, які спрямовані на допомогу дітям, що мають порушення мовлення різного ступеню тяжкості та походження. УКК1 дозволяє полегшити підготовку вчителя до заняття: систематизувати матеріал, що стосується кожного учня; спостерігати динаміку розвитку слухомовленнєвих навичок учня; контролювати виконання плану індивідуальних занять; враховувати статистику

використання модулів програми при складанні навчального плану. На цей час УКК1 використовується у понад 100 спеціальних школах-інтернатах, дошкільних закладах та реабілітаційних центрах України. Практика підтверджує, що комплекс ефективно використовується для дітей (дорослих) як з порушенням слухової функції, так і з іншими функціональними обмеженнями, що призводять до порушення їх мовленнєвої функції чи викликають труднощі у спілкуванні (вадами мовлення типу ринолалії, дизартрії, алалії, афазії, дислексії, дисграфії), в роботі з дітьми з інтелектуальною недостатністю, затримкою психічного розвитку).

3. УНІВЕРСАЛЬНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ КОМПЛЕКС (УКК2).

Використовується під час спеціально організованого навчання дитини, що має сенсорні та інтелектуальні порушення, в умовах інклюзивного навчання (в т.ч. в. дистанційній освіті). УКК2 з корекційно-розвивальною програмою «Живий звук» у складі: системний блок, монітор, клавіатура, акустична система, веб-камера, комплект мікрофонів, принтер, сканер, модем, блок безперебійного живлення, ліцензійне програмне забезпечення, корекційно-розвивальна програма «Живий звук», ліцензійна комп'ютерна програма Windows XP. УКК2 надає можливість проводити дистанційне навчання учнів, студентів, батьків з комплектом з (5-10) ноутбуків з веб-камерою та з flash-пам'яттю для 5-10 учнів. Корекційно-розвивальна спрямованість Універсального комп'ютерного комплексу та її варіативність у використанні дозволяє застосовувати її для організації корекційно-компенсаторного навчання дітей з функціональними обмеженнями практично всіх категорій. Використання програми «Живий звук» є значним чинником та резервом розвитку дитини з функціональними обмеженнями та формування у неї здатності до самостійності, самовдосконалення, самореалізації, забезпечує реалізацію принципу рівного доступу до якісної освіти.

Таким чином, можна зазначити наступне: в інклюзивній моделі освіти корекційний вплив – це лише один з багатьох (хоч і визначальний) напрямків роботи з дитиною, яка має спеціальні потреби. Тому впровадження

інформаційних технологій і комп'ютерних програм та дистанційної освіти зокрема, передбачає наявність широкого вибору програм з різних навчальних дисциплін, які б мали не лише корекційну, а й навчальну мету, удосконалювали знання дітей, вчили застосовувати знання у різноманітних, часом неординарних, ситуаціях, чим збагачували б практичний досвід їх соціалізації. Також слід визначити, що спеціальні школи, у своїй переважній більшості, не мають відповідної технічної бази, відповідної програмної дисципліни – інформатики, яка є обов'язковою у загальноосвітніх школах вже з першого класу.

Лекція № 5

Тема 5. Спеціальне програмне забезпечення в галузі корекційної педагогіки.

План

1. Комп'ютерні технології навчання та методика їх використання.
2. Діагностичні програми. Логопедичні тренажери «Дэльфа 142», «Дэльфа 300», «Игры для тигры», «Живой звук», «Демосфен».

Література:

1. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений, - М.: Изд.центр «Академия» 2007. – 256 с.
2. Морзе Н.В. Основы інформаційно-комунікаційних технологій / Н.В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 298 с.
3. Практикум для користувачів персональних комп'ютерів: [навч. посіб.] / М.М. Левшин, Ю.З. Прохур, Р.Я. Ріжняк, Т.В. Фурсикова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 244 с.
4. Рамський Ю.С. Вивчення інформаційно-пошукових систем мережі Інтернет: [навч. посіб.] / Ю.С. Рамський, О.В. Резіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 60 с.

1. Комп'ютерні технології навчання та методика їх використання.

Комп'ютерна технологія навчання - це використання комп'ютерів під час усіх видів навчальних занять та контролю знань, для індивідуального навчання, розвитку інтелектуальних і творчих можливостей студентів.

Комп'ютер у навчальному процесі - це не тільки об'єкт вивчення, його використовують для підтримки навчально-пізнавальної діяльності. На екрані монітора можна читати будь-який матеріал як зі сторінок підручника. В пам'яті комп'ютера можна помістити значно більше добре ілюстрованого матеріалу, ніж у книзі. Контрольну роботу також можна виконати на комп'ютері, який при

допомозі певного програмного забезпечення відобразить на екрані монітора оцінку, проаналізує помилки і обере пункти з порадами про те, як їх виправити.

Навчальні теми можна реалізувати у вигляді комп'ютерних ігор та навчальних проектів. Якщо під час занять котрусь із тем було не засвоєно, її можна опрацювати після занять індивідуально. Важливе значення для навчання мають *імітаційні програми*, які дають змогу моделювати не тільки нерухомий світ, але й середовище, в якому рухаються об'єкти вивчення.

За допомогою комп'ютера можна створювати і редагувати тексти, складати навчальні програми, прикладні програми розв'язування практичних задач, формувати бази даних і поновлювати інформацію в уже створених базах тощо.

У навчальному закладі його можна використати також як засіб доступу до електронних довідників, користуючись глобальною мережею Інтернет.

Все це складає базу для створення технічних засобів навчання на основі інформаційних комп'ютерних технологій.

Розробка нових наочних матеріалів

Оскільки комплекс SMART Board є одним із новітніх засобів мультимедійних технологій, його власне програмне забезпечення та інтеграція з найбільш поширеними програмами дозволяють використовувати його для розробки нових наочних матеріалів. До наочних матеріалів відносять статичні та динамічні об'єкти, зокрема текстові і графічні повідомлення, слайди, відеосюжети, діючі вікна будь-яких програм, комп'ютерні моделі об'єктів реального світу чи технічних систем, поділ на які відображено на рисунку (Рис. 5.1).

Рис. .

Залежно від змісту навчального матеріалу програмно-технологічний комплекс SMART Board можна використовувати як для відтворення статичних об'єктів, так і для відтворення динамічних процесів.

Під час відтворення статичних об'єктів виділяють чотири основних способи:

- *"від частини до цілого"* (демонструють і пояснюють будову починаючи з окремих частин об'єкта, завершуючи цілісним його образом);

- *"від загального до часткового"* (використовують при необхідності демонстрації загальної будови об'єкту з зазначенням його характерних рис, поступово "переходячи" до його окремих частин, відзначаючи характерні та відмінні риси);

- *"від часткового до загального"* (одночасно демонструючи і порівнюючи декілька об'єктів із зазначенням їх загальних ознак та властивостей формулюють поняття про певні класи об'єктів);

- *"від простого до складного"* (подають спрощену загальну схему об'єкта, а потім на контур кожної із представлених частин накладають зображення з більш детальними його рисами)

Відтворення динамічних об'єктів може здійснюватися наступними способами.

"Поодинокі слайди": найпростіший спосіб демонстрування динамічних об'єктів, за допомогою яких відтворюють процес у вигляді окремих складових частин, демонструючи їх по черзі. При необхідності на слайдах можуть бути відображені не лише основні, але й перехідні фази процесу. Змінюючи положення рухомих частин, доцільно продемонструвати ймовірний розвиток подій.

"Комп'ютерні навчальні моделі": одна з найбільш виразних форм наочності. Застосування чутливого до дотику екрану у разі демонстрації динамічних навчальних моделей дозволяє залучити студентів до безпосереднього маніпулювання об'єктами моделі чи їх параметрами в реальному часі, наочно продемонструвати необхідні прийоми роботи, залучивши при цьому не лише того хто працює з екраном, а й опосередковано всіх присутніх в аудиторії.

Використання для демонстрації комплексу технічних засобів навчання на базі інформаційних технологій дозволяє викладачеві вільно спілкуватися з аудиторією, не відволікаючись на роботу з комп'ютером. Програмне забезпечення SMART Board дає змогу фіксувати навчальні матеріали у процесі демонстрації, зокрема записувати звук, послідовність дій користувачів, фіксувати зміни в демонстраційних матеріалах, занотовувати їх та відтворювати збережені дані, що сприяє аналізу роботи на заняттях та використанню записів для створення нових навчальних матеріалів.

Будь-яка людина, спілкуючись з аудиторією, може розповісти про свої ідеї або результати роботи за допомогою комплексу SMART Board та його додатку SMART Notebook. Вчитель, студент, доповідач засобами SMART Board може створити і продемонструвати свою презентацію за зручним сценарієм, зберегти у вигляді альбому з графічним файлами, зафіксувати окремі етапи доповіді й при потребі відтворити їх, робити в процесі доповіді нотатки на слайдах, записувати процес подання матеріалу тощо. Результатами широкого застосування програмно-технологічного навчального комплексу SMART Board можуть бути: розвиток інформаційної культури людини; розвиток змісту,

методів і засобів навчання до рівня світових стандартів; скорочення терміну та підвищення якості навчання і тренування на всіх рівнях підготовки кадрів.

2. Діагностичні програми та логопедичні тренажери

Комп'ютерні помічники серії "Дельфа"

Логопедичні тренажери «Дельфа-142.1» - комп'ютерні помічники для вчителів і психологів. Вони застосовуються в освіті дітей з 1992 року.

Для корекції порушень голосу і звуковимови, розвитку мовлення і навчання грамоті їх використовують логопеди і дефектологи спеціальних (корекційних) шкіл, педагоги лікувальних установ, вчителі початкових класів масових шкіл, батьки дітей з мовними порушеннями.

Тренажери знайшли застосування у викладанні російської мови як іноземної.

Для розвитку пам'яті, уваги, корекції емоційно-вольової сфери вони використовуються на індивідуальних і групових заняттях психолога в дошкільних та шкільних освітніх установах.

Спеціальні словники допоможуть накопичити і активізувати тематичну лексику на уроках праці в школах VIII виду.

Розробники продукції підприємства "Дельфа М" неодноразово отримували звання лауреатів та дипломи Московських міжнародних виставок "Школа"; є численні подяки від фахівців.

В даний час серійно випускаються моделі (версії) логопедичні тренажерів "Дельфа-142.1":

Версія 1.3 - нова програма для роботи з розвитку мовного дихання, корекції сили голосу, корекції та автоматизації вимови голосних і приголосних звуків, корекції вимови, усунення назального відтінку голосу ., Включає в себе поліпшені варіанти вправ сурдологопедичний тренажера «Дельфа-130» (випускався до 2012 р) і нові модулі, що розширюють функціональність продукту.

Версія 1.6 - програма з корекції усного та писемного мовлення. Версія 1.6 дозволяє працювати з будь-якими мовними одиницями від звуку до пропозиції і вирішувати різноманітні завдання з розвитку мовлення. В основі методики - індивідуальний підхід, ігрові прийоми, можливість повторення, використання різного стомлений матеріалу (картинки, яка звучить і письмова мова).

Версія 2.1 - комплексні програми роботи над усній і письмовій промовою. Вперше в практиці розробки навчальних комп'ютерних програм з'явилася можливість працювати зі зв'язковим текстом. Тексти для переказу організовані за рівнями складності, підібрані питання і опорні слова. Для розповіді по картині використовується 21 шедевр російських художників з музичним супроводом, виділенням смислових частин картини, необхідної лексики, зразками текстів-описів.

Примітка.

Версії 1.6 і 2.1 включають в себе повний набір вправ по корекції вимови з версії 1.3.

Універсальний комп'ютерний тренажер з корекційно-розвиваючою програмою „ЖИВИЙ ЗВУК” забезпечує сучасний підхід до реалізації інтелектуально-полісенсорного принципу формування слухового сприймання та мовлення у дітей з порушенням слухової функції та оснований на одній з провідних гілок методології компенсаторно-корекційної діяльності – використанні неушкоджених аналізаторів дитини та активізація використання максимальних можливостей ушкодженого. В програмі «Живий звук» застосовано педагогічний підхід диференціації фонем за доступністю сприймання, розпізнання їх зором, слухом і тактильно, послідовності їх формування у дитини з порушенням слуху, враховуючи близькість (віддаленість) фонем за частотними характеристиками, пріоритетності сенсорних систем у сприйманні та розпізнаванні тих чи інших фонем. Програма передбачає можливість використання при проведенні занять з дитиною

принципу полісенсорного впливу на розвиток дитини, ігрової стратегії навчання, доступності та послідовності навчання.

Програма „Живий звук” включає в себе спеціально підготовлений набір навчально - корекційних підпрограм, які спрямовані на допомогу дітям, що мають порушення слуху та мовлення різного ступеню тяжкості та походження. Програму «Живий звук» умовно можна розділити на три функціональні частини:

1 база даних;

2 графічна візуалізація мовлення;

3 власне підпрограми-модулі з корекційно-розвивальним навантаженням.

База даних програми використовується для фіксації даних про учнів, характеристик слухового сприймання та мовлення кожного учня, зразків мовлення тощо. До того ж до бази даних автоматично заносяться дата і тривалість заняття, види роботи, що були використані на уроці. База даних дозволяє:

систематизувати матеріал, що стосується одного учня;

спостерігати динаміку розвитку слухомовленнєвих навичок учня;

контролювати виконання плану індивідуальних занять;

враховувати статистику використання модулів програми при складанні навчального плану.

Графічна візуалізація дозволяє створити графічний образ мовленнєвого матеріалу. Вона призначена для роботи над вимовою методом візуального звірення зображень. За допомогою візуалізації можна відпрацьовувати силу голосу та тривалість звучання, працювати над ритміко-інтонаційною стороною мовлення. Використовувати графічну візуалізацію можна і працюючи над фразовим мовленням (графічно відділяючи логічно наголошене слово, інтонацію речення, наявність пауз, маленьких слів – сполучників, прийменників, тощо). Робота з графічною візуалізацією дозволяє розвивати образну та слухову пам'ять дитини, здатність дитини до аналізу та синтезу абстрактних графічних зображень та здатність робити самостійні висновки.

Навантаження корекційно-розвивального характеру у програмі «Живий звук» несуть 12 підпрограм-модулів. Всі модулі програми можна поділити на чотири групи:

- домовленнєві пропедевтичні вправи;
- вправи з розвитку слухового сприймання;
- мовленнєві вправи;
- розвивальні вправи.

Домовленнєві пропедевтичні вправи направлені на розвиток мовленнєвого дихання, голосу дитини, ритміко – інтонаційної сторони мовлення, здатності аналізувати отриману звукову інформацію. Ця група включає модулі «Водоспад», «Тварини», «Будинок».

Вправи з розвитку слухового сприймання можна розділити на дві підгрупи. Вправи, що розвивають слухове сприймання немовленнєвих звуків («Звуки природи») та вправи, що розвивають слухове сприймання мовленнєвих звуків («Профілі», «Диктант»). Модулі цієї групи стимулюють дитину до вслуховування, допомагають формувати слухові образи немовленнєвих та мовленнєвих звуків, розвивають слухову орієнтацію дитини у просторі, слухову пам'ять та увагу, здатність ідентифікувати звук з предметом, об'єктом. До того ж використовуючи матеріал модуля «Профілі» можна проводити фонематичний скринінг-тест «АМСУШ».

Мовленнєві вправи безпосередньо пов'язані з формуванням мовлення – звуковимови, говоріння за зразком, читання, розвитку самостійного мовлення (як монологічного так і діалогічного), спілкування. До цієї групи відносяться модулі «Профілі», «Малюнковий словник», «Учись говорити звуки», «Автоматизація звуковимови», «Пори року», «Прояви емоцій», «Діалоги».

Більш докладно зупинимося на модулі «Учись говорити звуки». Мовленнєвий матеріал цього модуля містить різноманітні вправи для формування звуковимови та включення вивчених звуків у мовлення. При доборі матеріалу були дотримані наступні вимоги:

- мовленнєвий матеріал за своїм змістом простий і знайомий учням;

мовленнєвий матеріал підібраний з урахуванням фонетико-морфологічного та граматичного принципів;

запропоновані різні види мовленнєвої діяльності (читання, доповнення речень, відповіді на запитання, опис малюнків, тощо) пов'язані з реалізацією принципу «від більш легкого до більш складного».

Модуль «Учись говорити звуки» - це комп'ютерна книга. Вона викликає інтерес дитини тому, що «жива» - рухлива, дозволяє опановувати матеріал «порціями» в межах однієї сторінки, активізує пам'ять, сприймання, мислення та виконує цілий ряд навчально-виховних функцій. Використання предметних та сюжетних малюнків, піктограм підвищує зацікавленість учнів та полегшує засвоєння матеріалу.

Завдання описати малюнки і доповнити речення малюнками допомагає контролювати ступінь засвоєння звуків у словах та реченнях. Складання розповіді по серії малюнків привчає учнів до самостійного мовлення.

До групи *розвивальних вправ* можна віднести всі без винятку модулі програми «Живий звук». Працюючи в будь-якому модулі педагог може поставити цілі:

ознайомлення з навколишнім;

розвитку когнітивних функцій (пам'яті, уваги, мислення);

розвитку емоційно-вольової сфери дитини.

Практично всі модулі націлені на розвиток пам'яті дитини (образної, дійової, словесно-логічної). Особливу значущість у програмі „Живий звук” набувають завдання, пов'язані зі стимулюванням різноманітних операцій логічного мислення, а також ті, що активізують діяльність самої дитини, що забезпечує стійкий інтерес до цієї програми маленьких користувачів. Значна увага приділяється такій інтелектуальній діяльності як формування здатності миттєво встановлювати асоціативні зв'язки між словами, прогнозувати мовлення.

Універсальний комп'ютерний тренажер з навчально-розвивальною програмою „Живий звук” втілює вимоги до сучасних комп'ютерних технологій

педагогічної корекції функціональних обмежень, пов'язаних з недорозвитком мовлення і вже понад 10 років використовується сурдопедагогами та логопедами в дошкільних установах, школах – інтернатах, різноманітних центрах реабілітації.

Комп'ютерна технологія лікування заїкання «ДЕМОСФЕН 07» (NSH) віртуально моделює ситуації спілкування (невдоволення, критика, лестощі, гнів, прохання, дружелюбність, агресія, заперечення і т. д.) І тренує комунікативні навички невербального контакту відповідно до базовими принципами NLP.

Користувач після прослуховування в навушниках фрази «віртуального співрозмовника» повинен вимовити в мікрофон відповідь. Після кожної відповіді користувача програма оцінює ступінь встановлення контакту між користувачем і «віртуальним співрозмовником» через порівняння відповідності двох найважливіших параметрів мови - темпоритму і інтонування.

Як з'ясувалося, програма "Демосфен" свого часу відмежувалась від старої третьої версії BreathMaker і пішла "своїм шляхом", зробивши кілька зигзагів.

Безумовною "проблемою" цієї програми є сумнівна ідея про те, що нібито посилене інтонування лікує заїкання. Однак, те що інтонування не є лікувальним фактором вже доведено безліччю досліджень. Більш того, встановлено, що надмірне інтонування може спровокувати мовної спазм через напругу м'язів гортані і голосових зв'язок.

Название программы	Эта п занятия	Цель
"Игры для Тигры"	II, III	Развитие речевого дыхания. Коррекция и развитие фонематических процессов.

		<p>Развитие основных речевых навыков.</p> <p>Формирование словаря.</p> <p>Коррекция грамматического строя речи.</p>
"Читаем сами"	II	<p>Развитие речи детей раннего возраста с задержкой речевого развития.</p> <p>Обучение глобальному чтению</p>
"Баба Яга учится читать"	II, III	<p>Развитие слухового восприятия.</p> <p>Формирование навыков звукового анализа и синтеза.</p> <p>Знакомство с алфавитом.</p> <p>Профилактика оптической дисграфии.</p> <p>Формирование образа буквы.</p>
"Пойди туда, не знаю куда"	III	<p>Развитие мышления, памяти, зрительного и слухового восприятия.</p>
"Незнайкина грамота"	II	<p>Формирование словаря по теме "Одежда".</p> <p>Развитие зрительного восприятия.</p> <p>Развитие мелкой моторики.</p> <p>Формирование быстроты реакции.</p> <p>Формирование навыка владения мышью.</p>
"Учимся запоминать"	II, III	<p>Формирование представлений о целостности предметов.</p> <p>Развитие зрительного восприятия.</p> <p>Развитие слухового восприятия.</p> <p>Формирование словаря по темам: "Домашние животные и птицы", "Животные</p>

		жарких стран"
"Игры с Кикируллю"	II	<p>Развитие слухового восприятия при знакомстве с коми музыкальными инструментами.</p> <p>Формирование целостного восприятия предметов.</p> <p>Развитие зрительного и слухового восприятия при знакомстве с коми сказками.</p> <p>Формирование словаря по теме "Одежда" при знакомстве с коми национальным костюмом.</p>
"Круглая компания"	III	Развитие мышления, памяти, слухового и зрительного восприятия.
"Забавные картинки"	III	Развитие мышления, памяти, слухового и зрительного восприятия.
"В городском дворе"	II	<p>Формирование словаря по темам цикла "Времена года".</p> <p>Развитие связной речи при составлении рассказа по картинке.</p>

ГЛОСАРІЙ

Єдиний інформаційний простір для системи освіти – це сукупність засобів ІКТ, використання яких забезпечує можливість вільного обміну різноманітними інформаційними матеріалами між усіма учасниками, які використовують інформаційну систему освіти. Така можливість забезпечується завдяки використанню усіма учасниками протоколів обміну, технічних і програмних засобів, що відповідають єдиним вимогам (стандартам).

Інтерактивна дошка – це гнучкий інструмент, що об'єднує в собі простоту звичайної маркерної дошки з можливостями комп'ютера.

Інформатизація освіти – процес, у якому політичні, соціально-економічні, технологічні й правові механізми тісно пов'язані на основі широкого застосування комп'ютера, засобів, систем колективного й особистого зв'язку.

Інформатичні компетентності вчителів початкової школи – це комплексна характеристика системи знань, умінь і навичок набуття та трансформації інформації в професійно-педагогічній діяльності, особистісні якості педагога, що в сукупності дозволяє йому ефективно здійснювати професійну діяльність з усвідомленим передбаченням її наслідків та постійним професійним саморозвитком.

Інформаційне суспільство (англ. Information society) – концепція постіндустріального суспільства; нова історична фаза розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва є інформація і знання.

Інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для збирання, опрацювання, зберігання, подання, передавання різноманітних даних і матеріалів, необхідних для підвищення ефективності різних видів діяльності. Щодо освіти, то використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій повинно забезпечити підвищення передусім ефективності навчання, а також підвищення ефективності наукових досліджень й управління системою освіти.

Класний керівник – педагогічний працівник, який здійснює педагогічну діяльність з колективом учнів класу, окремими учнями, їхніми батьками, організацію та проведення позаурочної та культурно-масової роботи, сприяє взаємодії учасників навчально-виховного процесу у створенні належних умов для виконання завдань навчання й виховання, самореалізації та розвитку учнів, їх соціального захисту.

Ключова компетентність – спеціально структурований комплекс якостей особистості, що дає можливість ефективно брати участь у різних життєвих сферах діяльності і належить до загальногалузевого змісту освітніх стандартів

«Комп'ютерний зоровий синдром» – термін вживається для позначення симптомокомплексу (печіння, біль в області очей, затуманення зору тощо), що виникає у користувачів ПК внаслідок роботи перед екраном монітора.

«Комп'ютерна залежність» – шкідлива звичка, різновид емоційної «наркоманії», спричиненої технічними засобами.

Комунікативна компетентність – здатність особистості застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми і віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями.

Контроль – це виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у програмах, і представлені у вимогах до здійснення контролю і оцінювання за предметами.

Методи перевірки – це способи взаємопов'язаної діяльності вчителя і учнів, спрямовані на виявлення та вимірювання змісту і рівня навчальних досягнень кожним учнем і класом в цілому.

Міжпредметні естетичні компетентності – здатність орієнтуватися в різних сферах життєдіяльності, що формується під час опанування різних видів мистецтва.

Оцінювання – це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом предмета порівняно з вимогами чинних програм.

Педагогічний програмний засіб – це новий дидактичний засіб, призначений для часткової або повної автоматизації процесу навчання за допомогою застосування комп'ютерної техніки.

Предметна компетентність – освоєний учнями у процесі навчання досвід специфічної для певного предмета діяльності, пов'язаної з набуттям нового знання, його перетворенням і застосуванням.

Предметна математична компетентність – особистісне утворення, що характеризує здатність учня (учениці) створювати математичні моделі процесів навколишнього світу, застосовувати досвід математичної діяльності під час розв'язування навчально-пізнавальних і практично зорієнтованих задач.

Предметна природознавча компетентність – особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально й особистісно значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи в сфері відносин «людина – природа».

Предметними мистецькими компетентностями, в тому числі музичними, образотворчими, хореографічними, театральними, екранними, є здатність до пізнавальної та практичної діяльності в певному виді мистецтва.

Проблемна ситуація – це інтелектуальні «труднощі» людини, коли вона не знає, як пояснити явище, факт, процес, дійсність, що змушує її шукати новий спосіб, пояснення або спосіб дії.

Соціальна компетентність – здатність особистості продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі та функції в колективі.

Телекомунікаційний проект – це спільна пізнавальна, дослідницька чи ігрова діяльність учнів, що має на меті навчання й базується на комунікації віддалених учасників за допомогою комп'ютерної техніки й Інтернету.

Технічні засоби навчання (ТЗН) – система засобів, що складається з двох взаємопов'язаних частин: специфічних навчальних посібників (носіїв інформації) та апаратури, за допомогою якої може бути подано інформацію, що містить певний дидактичний посібник.